

A FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

TÁJÉKOZTATÓJA

2013. ÉVI TAPASZTALATAIRÓL

2014.

I. ÖSSZEFOGLALÓ A 2013. ÉV LEGFONTOSABB ESEMÉNYEIRŐL	4
II. A TESTÜLET MŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS ÁLTALÁNOS TAPASZTALATOK	6
1. Lakáshasználattal, birtokviszonnal kapcsolatos jogviták.....	6
2. Gyermekelhelyezéssel, gyermekláthatással kapcsolatos jogviták	7
3. Végrehajtás rendőri biztosítása	8
4. Megelőző- és ideiglenes megelőző távolságtartás	8
5. Elkészttség problémája, az ORFK eljárást megszüntető végzései kapcsán	9
III. A TESTÜLET ÁLTAL VIZSGÁLT ÜGYEK TANULSÁGAI	11
1. A rendőrség működésének általános elvei és szabályai	11
1.1. Az emberi méltóság és az emberek jogainak védelme.....	11
1.2. A törvény előírásainak megfelelő feladatellátás kötelezettsége.....	13
1.3. Intézkedési kötelezettség.....	13
1.4. Részrehajlásmentes intézkedés kötelezettsége.....	18
1.5. Arányosság követelménye.....	20
1.6. Jogok korlátozásának a lehetősége.....	22
1.7. Sérülés okozásának kerülése, orvosi ellátás biztosítása.....	23
1.8. Hozzá tartozó vagy más személy értesítési lehetősége.....	24
1.9. Fogvatartottak elhelyezése, orvosi ellátása.....	25
1.10. Fogvatartottak jogainak korlátozhatósága.....	26
1.11. Szolgálati fellépés.....	28
1.12. Segítségnyújtási és tájékoztatási kötelezettség.....	31
2. Rendőri intézkedések	35
2.1. Igazoltatás.....	35
2.2. Fokozott ellenőrzés, ruházatátvizsgálás.....	37
2.3. Előállítás.....	40
2.4. Elővezetés.....	47
2.5. Biztonsági intézkedés.....	47
2.6. Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen.....	50
2.7. Közlekedésrendészeti intézkedések.....	51
3. Kényszerítő eszközök.....	52
3.1. Testi kényszer.....	52
3.2. Bilincs.....	54
3.3. Vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, illetőleg más eszköz alkalmazása.....	57
3.4. Szolgálati kutya alkalmazása.....	58
IV. JOGALKOTÁSI ÉS HATÁSKÖR-BŐVÍTÉSI JAVASLATOK	59
1. Hivatalból történő eljárás.....	60
2. Felvilágosítás-kérés – meghallgatás – bizonyítási eszközök köre.....	61
3. A Testület vizsgálati körének tisztázása	62
4. Feljelentési kötelezettség	63
5. Igazolási kérelem	63
6. Visszacsatolás, a Testület beavatkozási minőségének megteremtése	

és eljárási pozíciójának újragondolása	64
7. Jogalkotási javaslattevési jog biztosítása a Testület számára	65
8. A Testület hatáskörének kiterjesztése a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagjainak intézkedéseire	66
9. A Testület hatáskörének kiterjesztése a fogva tartási kérdésekre	66
10. A fogvatartottak egészségügyi ellátásának problémái	67
11. A panasz benyújtására rendelkezésre álló határidő meghosszabbítása 30 napra	67
12. A Testület feljogosítása büntetőeljárás iratok megismerésére	67
13. Csuklya alkalmazása	68
14. Az alapjogi sérelmek és az egyéb rendőrségi jogsértések közötti különbség panaszjogi kezelésének megszüntetése	68
15. A panasz eljárás során a rendőrség tudomására jutott adatok felhasználása	69
16. Az előállítottak helyzete	69
17. A kép- és hangfelvételek megőrzése	71
18. Tájékoztatás kérése	72
19. Bilincshasználat	72
20. Az igazoltatottak személyes adatainak kezelése	74
21. A gyülekezési jog gyakorlása	75
22. A fokozott ellenőrzés térbeli és időbeli határaitól vonatkozó jogszabályi rendelkezés hiánya	75
23. A jegyzőkönyvezési kötelezettség bevezetése	76
24. A rendőri felvilágosítás-kérés korlátainak tisztázása	76
25. A bíróságok reformatórius jogkörének biztosítása panaszügyekben	76
26. Szolgálatba helyezés a rendőrt ért sérelem kapcsán és kizárás a rendőrségi intézkedések során	77
27. Beléptetés a rendőrségi objektumokba	78
28. Szabadságában korlátozott személy (pl. panaszos előállítása esetén) egészségügyi dokumentációhoz való joga	78
29. Hivatalos okmányok helyszíni elvételéről megfelelő igazolás kitöltése és átadása	80
30. Az elektronikus úton előterjesztett panaszbeadványok elkészítési problémája	80
V. STATISZTIKAI MELLÉKLET	83

A Testület tájékoztatója 2013. évi tapasztalatairól

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 6/A. §-a (1) bekezdésének b) pontja értelmében a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) „működésének és eljárásainak tapasztalatairól évente tájékoztatja az Országgyűlés rendészeti, valamint emberi jogi ügyekben feladatkörrel rendelkező bizottságait”.

Ezen kötelezettségének a 2013. évet illetően a Testület az alábbiak szerint tesz eleget.

I. Összefoglaló a 2013. év legfontosabb eseményeiről

1./ A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője 2013. január 25-én, Nagykőrösön megtartott évi első vezetői értekezletén – más kérdések mellett – értékelte az elmúlt évi együttműködést a rendőrség és a Testület között. A Testület részéről dr. Féja András testületi tag tájékoztatta az eseményen megjelenteket a Testület panaszkezelő tevékenységéről és tapasztalatairól.

2./ Dr. Juhász Imre, a Testület elnöke február 22-én, pénteken a Testület Balassi Bálint utcai hivatalában fogadta a bemutatkozó látogatásra érkező Papp Károly r. vezérőrnagyot, országos rendőrfőkapitányt. Az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) vezetője rövid bemutatkozását követően másfél órás kötetlen beszélgetést folytatott a Testület tagjaival és munkatársaival.

3./ Az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottsága március 5-i ülésén megvitatta és tudomásul vette a Testület 2011. évi tevékenységéről szóló tájékoztatót. A Testületet a bizottsági ülésen Fráterné dr. Ferenczy Nóra és dr. Féja András testületi tagok képviselték.

A Testület 2011. évi tájékoztatója teljes terjedelemben megtalálható a www.panasztestulet.hu weboldal *Beszámolók* menüpontjában, valamint a Rendészet és emberi jogok folyóirat 2013. évi 1-2. összevont számában.

4./ Megalakulásának öt éves évfordulója alkalmából a Testület szakmai visszatekintést tartott április 11-én, a Parlament Delegációs termében. Az eseményen felszólalt dr. Kövér László, az Országgyűlés elnöke, Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere, dr. Konrád Károly, a Belügyminisztérium parlamenti államtitkára és dr. Juhász Imre, a Testület elnöke.

A Testület megalapításának ötödik évfordulója alkalmából szervezett rendezvényen részt vettek a Testület tagjai és munkatársai.

Az eseményen többek között megjelent az ORFK korábbi és jelenlegi vezetője, dr. Hatala József nyugalmazott r. altábornagy és Papp Károly r. vezérőrnagy, dr. Somssich Gabriella r. dandártábornok, az ORFK Ellenőrzési Szolgálatának vezetője, dr. Szomor Sándor r. ezredes, az ORFK Központi Panaszirodájának vezetője, valamint dr. Lukács Tamás, az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságának elnöke.

5./ Dr. Juhász Imrét, a Testület elnökét 2013. március 25-i ülésnapján az Országgyűlés 2013. április 3-i hatállyal alkotmánybíróvá választotta. Dr. Juhász Imre 2008. február 25-étől, megalapításától

tagja volt a Testületnek, amelynek 2010. július 22-e óta az elnöki tisztét is betöltötte. Kinevezését követően 2013. április 3-i hatállyal lemondott elnöki tisztségéről, és megbízatásáról.

6./ Idén április 27-én, a budapesti Városligetben rendezték meg a III. Rendőr- és Tűzoltónapot. Az ORFK és az Országos Katasztrófavédelemi Főigazgatóság által szervezett egész napos programsorozatra több ezren látogattak ki a ligetbe.

A Testület tagjai és munkatársai a szervezők meghívását elfogadva részt vettek a hétvégi eseményen, ahol az elmúlt évekhez hasonlóan a Testület szakmai folyóiratával és az állampolgárokat tájékoztató szórólapokkal várták az érdeklődőket. A panaszbeadványt is tartalmazó tájékoztató a panasz benyújtását, illetve kivizsgálását megelőző legfontosabb tudnivalókra hívta fel a figyelmet. A helyszínen a testület jogászhai válaszoltak az érdeklődők felmerülő kérdéseire, tájékoztatást adva az állampolgároknak többek között a panaszjoggal kapcsolatos tudnivalókról.

7./ Az elmúlt évekhez hasonlóan – 2013. április 29-én – pályakezdő német fiatalokat fogadott Balassi utcai hivatalában a Testület.

A Magyar Országgyűlés és a Német Szövetségi Köztársaság Bundestagjának elnökei közötti pályázati megállapodás értelmében 2008. óta minden év őszén pályázatot hirdetnek egyetemi végzettségű német fiataloknak, hogy parlamenti gyakorlaton vehessenek részt hazánkban és megismerjék Magyarország közigazgatási rendszerét.

8./ Dr. Kozma Ákos elnökhelyettes október 2-án fogadta a Testület Balassi utcai hivatalában az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa önkényes fogvatartással foglalkozó munkacsoportjának delegációját. A küldöttség a magyar kormány meghívására 2013. szeptember 23. és október 2. között látogatott hazánkba, hogy a szabadságtól való megfosztás magyarországi jogszabályi, igazságügyi és adminisztratív aspektusait tanulmányozza.

A szakértők magyarországi tartózkodásuk során a fogva tartottak helyzetének helyszíni tanulmányozása céljából személyes látogatást tettek büntetés-végrehajtási intézetekben, idegenrendészeti őrizet foganatosítása céljából kialakított intézményekben, a pszichiátriai intézetekben, valamint a rendőrkapitányságokon.

A megbeszélésen az ENSZ delegációja részéről az ukrán Vladimir Tochilowsky és a perui állampolgárságú Miguel de la Lama Eggerstedt, a Testület részéről dr. Kozma Ákos elnökhelyettes, dr. Kádár András Kristóf testületi tag és dr. Bögi Sándor titkárságvezető vettek részt.

9./ Az Alapjogvédő Iroda „Antiszemitizmus és antiszemitizmus-monitoring Magyarországon és a világban – elméleti kérdések – gyakorlati válaszok” címmel szervezett konferenciát 2013. október 16-án Budapesten.

A konferencián dr. Juhász Imre alkotmánybíró, a Testület korábbi elnöke, egyben a Rasszizmus és Intolerancia elleni Európai Bizottság magyarországi tagja, valamint dr. Kádár András Kristóf, a Testület tagja tartott előadást.

10./ Szakmai oktatást tartott december 3-án, kedden a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság a kapitányságvezetők, az Ellenőrzési Szolgálat munkatársai, a panaszkoordinátorok és a főkapitányság jogászhai számára a rendőri intézkedések elleni panaszok kezelésének tárgykörében. A képzésben előadóként részt vett az ORFK Központi Panasziroda vezetője, helyettese és munkatársa. A Testülethez benyújtott panaszok kezelésének tapasztalatairól, dr. Bögi Sándor titkárságvezető és dr. Deák-Kondákor Dóra tanácsadó-munkatárs tájékoztatta a megjelenteket.

11./ Az államnak, mint a nemzeti és emberi szolidaritás legfőbb szerveződésének és letéteményesének garantálnia kell az emberi jogokat – hívta fel a figyelmet Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere december 10-én, az Emberi Jogok Világnapján a „Szabadságjogok Magyarországon ma” című konferencián.

A Polgári Magyarországért Alapítvány és a Hanns Seidel Alapítvány rendezvényén dr. Paczolay Péter, az Alkotmánybíróság elnöke, dr. Juhász Imre alkotmánybíró, dr. Kádár András Kristóf, a Magyar Helsinki Bizottság társelnöke és a Testület tagja, valamint dr. Péterfalvi Attila a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság elnöke tartott előadást.

A felszólalásokat kerekasztal-beszélgetés követte dr. Schiffer András, az LMP társelnöke, dr. Gulyás Gergely, a Fidesz frakcióvezető-helyettese és dr. Gaudi-Nagy Tamás, a Nemzeti Jogvédő Szolgálat képviselője részvételével.

II. A Testület működésével kapcsolatos általános tapasztalatok

A Testület a panaszok kivizsgálása során olyan, több panaszos által is sérelmezett, vagy több rendőri intézkedés alkalmával is felmerülő problémát észlelt, amelyek gátolhatják az egységes jogalkalmazást, illetve több olyan tisztázatlan eljárási kérdéssel találta szemben magát, amelyre átiratban hívta fel az országos rendőrfőkapitány figyelmét.

A változó társadalmi körülmények – így pl. a devizahitelekkel összefüggő lakáskiürítések, illetve a gyermekelhelyezést érintő jogviták számának megemelkedésével kapcsolatban felmerülő új típusú kihívások – komoly feladatok elé állítják a rendőrséget, ami a 2013. év során érkezett panaszbeadványokból is jól nyomon követhető.

A Testülethez érkezett panaszok egyre jelentősebb részét képezik az olyan jellegű panaszok és kifogások, ahol a rendőri intézkedés a büntetőjogon és a szabálysértési jogon kívül egyéb jogterületet is érint, így például polgári jogi, azon belül tipikusan családjogi, tulajdonjogi, illetve a végrehajtási eljárási jogi ismeretek meglétét is megköveteli az intézkedést foganatosító rendőröktől. Ezen egyéb jogterületeken irányadó elvek és alapvető előírások ismerete nélkül az intézkedő rendőrök sok esetben nem képesek szakszerű tájékoztatást adni az érintetteknek és megfelelő módon reagálni a kialakult helyzetre.

1./ Lakáshasználattal, birtokvisztonnyal kapcsolatos jogviták

A lakáshasználattal, birtokviszonyokkal kapcsolatos jogviták esetére jellemző, hogy olyan személyek kérik a rendőrség segítségét, akik közül az egyik az ingatlan tulajdonosa, míg a másik az ingatlan használatára valamilyen vélt, vagy valós jogcímen az intézkedés idején jogosultsággal rendelkezik, vagy korábban ilyen jogosultsággal rendelkezett. Az ilyen szituációban különös jelentőséggel bír, hogy az eljáró rendőrök a felek jogi lehetőségeiről minél teljesebb körű felvilágosítást tudjanak nyújtani. Komoly bonyodalmakhoz vezethet, ha a jogorvoslati lehetőségekre és a szóba jövő hatóságok hatásköreire vonatkozó tájékoztatás hiányos vagy nem egyértelmű. Ez a probléma merült fel a későbbiekben részletesebben is ismertetendő 173/2013. (VI. 12.) számú állásfoglalásban.

A másik jelentős problémakör az, amikor a magánlaksértésre vonatkozó bejelentés miatt a helyszínen intézkedő járőr a mögöttes joganyag kellő ismerete nélkül, illetve a helyszínen rendelkezésre álló részinformációk alapján a hatáskörre, az eljárási jogosultságra vonatkozó tájékoztatáson túlmenően érdemben próbál állást foglalni a jogilag vitás helyzetben, és az intézkedés kereteit ily módon túllépve, kvázi „valamelyik fél mellé állva” a másik felet távozásra és kulcsai átadására szólítja fel.

2./ Gyermekelhelyezéssel, gyermekláthatással kapcsolatos jogviták

A gyermekláthatással kapcsolatos jogvitákban az a jellemző, hogy a két szülő között a hiányos bírósági tájékoztatás (a fennálló gyakorlat szerint csupán a rendes és a rendkívüli láthatást rögzíti az ítélet, a két jogintézmény egymáshoz való viszonyáról azonban még utalás szintjén sem ad tájékoztatást a feleknek) miatt alakul ki vita, amelynek az eldöntéséhez az érintettek rendőrségi segítséget kérnek. Itt is érvényes, miként az előbbi ügycsoportnál, hogy az intézkedő rendőrnek a helyszínen minél alaposabban fel kell mérnie a helyzetet, és a szükséges minimális jogszabályi háttérismeret birtokában kimerítő tájékoztatást kell adnia arról a feleknek, hogy az eset kapcsán felmerülhet-e valamilyen bűncselekménynek a gyanúja, illetve ehhez milyen jogszabályi kritériumoknak kell fennállniuk (láthatás elmulasztása miatti gyámhatósági bírság, rendszeres jelleg vagy a gyermek lelki-testi fejlődésének komoly befolyásolása). Amennyiben pedig adott helyzetben ilyen körülmények nyilvánvalóan nem állnak fenn, a tájékoztatásnak rá kell mutatnia, hogy a felek jogvitája nem a rendőrség hatáskörébe tartozik, egyúttal tisztázva, hogy ez esetben mely másik fórum előtt kereshetnek orvoslást a helyzetükre. A tájékoztatásnak továbbá célszerű arra is kiterjednie, hogy amennyiben valamely fél magatartása továbbra is a jogszerűtlenség mezsgyéjén marad (alapos indok nélkül nem biztosítja a láthatást, illetve nem biztosítja az elmaradt láthatás pótlását), az már felvetheti a kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény gyanúját, ami hivatalból üldözendő közbűncselekmény.

Mindkét fenti ügycsoport tekintetében elmondható, hogy a Testület az év során hozott állásfoglalásaiban is hangsúlyozta, és a rendőrségen, valamint az egyetemen tartott előadásain is kiemelte: a rendőrtől nyilvánvalóan nem várható el, hogy egy több résztvevős, bonyolult jogi helyzetet a helyszínen, a felek előadása és a részére átadott hiányos dokumentáció alapján egyértelműen eldöntsen. Mivel ugyanakkor az utóbbi időben jelentős számban elszaporodtak az ilyen jellegű vitás helyzetek, a rendőrségnek az alábbiakra kellene figyelemmel lennie az intézkedő rendőrök munkájának elősegítése végett fontos lenne:

- hogy a járőrszolgálatot ellátó rendőrök számára kiadjanak egy módszertani útmutatót az ilyen helyzetek kezeléséről;
- hogy a rendőröket akár továbbképzés, akár más előadás formájában megfelelően tájékoztassák a tulajdonos és a bérlő/használó, illetve a kapcsolattartás esetében a szülők alapvető jogosultságairól;
- illetve hogy az ügyelet ilyen esetekben valóban tényleges jogi segítséget tudjon nyújtani az intézkedő járőrnek, mintegy „háttér-tudástárként” közreműködve a kialakult helyzet elemzésében és megoldásában.

Szintén hasznos lenne az ilyen jellegű jogvitáknál – hozzájárulva a hasonló helyzetek megismétlődésének elkerüléséhez –, ha a helyszínen intézkedő járőr az intézkedésről minden esetben olyan jelentést vagy jegyzőkönyvet készítene, amelyet az érintett vagy a jogvita elbírálására hatáskörrel rendelkező szerv – akár a többi érintett adatainak anonimizálása mellett – kikérhetne a rendőrségről, ezzel is bizonyítva a megtörtént eseményeket. Ezen jelentésben vagy jegyzőkönyvben nem kellene jogi következtetéseket levonni, illetve egyik vagy másik fél mellett állást foglalni, csupán a rendőr által a helyszínen észlelt eseményeket, illetve a küldés okát kellene feltüntetni.

A javasolt megoldások megkönnyítenék a rendőrök helyzetét, amikor a fentiekhez hasonló, bonyolult jogi megítélésű helyzetben kell intézkedést foganatosítaniuk.

3./ Végrehajtás rendőri biztosítása

A 2013. év során közel 30 olyan panaszügy érkezett a Testülethez, amely végrehajtási eljárás megakadályozásával volt kapcsolatos. Valamennyi esetben egy-egy „otthonvédő” csoport felhívására civilek láncolták magukat egy épület alkotórészeihez, illetve elbarikádozták magukat a végrehajtással érintett lakásban vagy az ahhoz vezető úton, így akadályozták a végrehajtó és a rendőrség eljárását, és tevékenységükkel rendőri felszólításra sem hagytak fel. Ezen otthonvédő akciók tipikusan azzal zárultak, hogy a rendőrség (vagy a végrehajtó) lakatossal leszereltette a zárat, és az otthonvédők ellenállását kényszerítő eszközök alkalmazásával törte meg, illetve a rendőri intézkedésnek ellenszegülőket – az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján – előállította.

Ezen esetekben többek között azért merült fel probléma, mert a rendőrkapitányság nem tudta megfelelően kezelni a nagyszámú előállított személyt, ezért az előállítások időtartama több esetben is meghaladta a feltétlenül szükséges mértéket, néhol még a törvényi maximumot is. Jellemző volt továbbá az is, hogy az előállítással kapcsolatos dokumentáció hiányos volt.

4./ Megelőző- és ideiglenes megelőző távoltartás

A magyar jogrendszerbe nyugati mintára 2009-ben került be a családon belüli erőszak megelőzésének és megszüntetésének eszközeként az ideiglenes megelőző és a megelőző távoltartás intézménye. Ezen jogintézmények a lakosság körében csak az utóbbi évben váltak közzismertté, így az azokkal kapcsolatos rendőri intézkedéseket érintő panaszbeadványok is csupán az elmúlt hónapokban jelentek meg a Testület gyakorlatában.

A megelőző távoltartás és az ideiglenes megelőző távoltartás kapcsán tipikus problémaként merült fel – amellet, hogy a két intézmény alkalmazási rendje egyik jogágba sem illeszkedik be, egyik jogág eljárásrendjét sem lehet rá maradéktalanul alkalmazni –, hogy az intézkedő rendőrök nem megfelelően tájékoztatják a helyszínen az elrendelés kapcsán figyelembe veendő körülményeket, vagy nem is tájékoztatják a panaszost az elrendelés lehetőségéről. Szintén jellemző probléma, hogy a rendőrök és a bejelentők előadásában gyakran összerosódnak az említett két jogintézmény szabályai a büntetőeljárás kényszerintézkedések között szabályozott távoltartás szabályaival.

A Testület álláspontja szerint a rendőröktől elvárható, hogy a fent ismertetett jogintézmények között különbséget tudjanak tenni. Az intézkedő rendőrnek tudnia kell a felek előadása, illetve a részére átadott végzések tartalma – de legvégső esetben az ügyiratszámában szereplő ügycsoport megjelölés („B.” és „Pk.”) – alapján, hogy melyik típusú távoltartásról van szó, illetve melyiknek a lehetősége merül fel. A rendőrnek – mint jogi képzésben is részesülő és a szakmai tevékenységében büntetőeljárás iratokkal munkát végző személynek – akkor is tisztában kell lennie egy irat rendelkezéseivel, és fel kell ismernie annak hatálytalan vagy hatályos voltát, ha a dokumentum megfogalmazása alkalmas arra, hogy egy jogban járatlan személy számára félreérthető legyen [ld. 277/2013. (X. 9.) sz. állásfoglalás].

A fent említett esetkörök rendőri intézkedés során történő szakszerű és jogszerű kezelésére, az intézkedést foganatosító állomány ez irányú szakmai felkészítésére szervezett oktatás, továbbképzés keretében lát a Testület lehetőséget, továbbá javasolja egy, az intézkedést segítő, azt modellező módszertani útmutató rendszeresítését.

5./ Elkésettség problémája, az ORFK eljárást megszüntető végzései kapcsán

A Testület ügyrendje és gyakorlata szerint éveken át az alábbi eljárási rendet követte az elektronikus úton beérkezett panaszokkal kapcsolatban.

A panaszost határidő tűzésével felhívta arra, hogy elektronikus úton előterjesztett panaszát aláírásával ellátva – postai úton ismételt megküldve – erősítse meg. Bár az elektronikus úton benyújtott panasz postai úton előterjesztett változata így elvileg – az Rtv. korábban hatályos változatában rögzített 8 napos – határidőn túl érkezett a Testülethez, a rendőrség azt évekig minden esetben határidőn belül érkezett panaszként érdemben elbírálta, hiszen az elektronikus úton előterjesztett panasz a rendőri intézkedéstől számított 8 napos jogvesztő határidőn belül a Testület tudomására jutott, ennek ismeretében azt a Testület befogadta.

2013-ban új problémaként jelentkezett az ORFK gyakorlatában az elektronikus úton előterjesztett panaszok elbírálása során hozott, az eljárást – elkésettségre hivatkozva – megszüntető végzések jelentős számban történő kibocsátása.

A Testület álláspontja szerint ezen gyakorlatnak az egyik pillanatról a másikra való megváltoztatása – az alábbi jogszabályokba való ütközésen túl – a jogbiztonság sérelmét jelenti, ugyanis tényleges hatását tekintve visszamenőleges hatállyal sújtja azokat, akik e gyakorlat érvényességében – és az erre vonatkozó testületi tájékoztatásban – bízva ahhoz igazították magatartásukat.

A Testület egy ilyen konkrét ügyben (FRP/563/2012/Pan.) az országos rendőrfőkapitányhoz fordult az új keletű gyakorlattal kapcsolatos általános aggályait, kifogásait és fenntartásait megfogalmazva.

A fenti panaszügyben az eljárást megszüntető végzés érvelésének lényege az volt, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: Ket.) 34. §-ának értelmében az eljárás megindítására irányuló kérelmet csak írásban, vagy szóban lehet előterjeszteni, az elektronikus úton benyújtott panasz azonban sem írásbeli, sem szóbeli kérelemnek nem minősül, így nem alkalmas a szándékolt joghatás kiváltására, azaz a panasz eljárás megindítására. Arra csak a panasznak a postai úton benyújtott változata lett volna alkalmas, ez azonban a rendőri intézkedés időpontjához képest elkésettnek minősült, figyelemmel arra, hogy „a hatóság az aláírással ellátott beadványnak a Panasztestülethez érkezését tekintette irányadónak az Rtv. szerinti határidő betartása szempontjából. Ennek időpontja az iraton található érkeztető bélyegző tanúsága szerint túllépte a panasz benyújtására előírt határidőt, ezért elkésett”.

A Testület levelében hivatkozott arra, hogy az Rtv. 6/C. § (2) bekezdése szerint a Testület működésének részletes szabályait saját maga állapítja meg ügyrendjében. Az Rtv.-nek a Testületet létrehozó módosításához fűzött indokolás szerint „a Testület eljárása nem formakötött, a közigazgatási hatósági eljárás szabályait **nem kell rá alkalmazni**”.

Ebből következik, hogy a Ket. rendelkezései – sem az irányadó normaszöveg szerint, sem a mögöttes jogalkotói szándék szerint – nem alkalmazhatók a Testület eljárására, ezért az a megközelítés, amely a Ket.-ben szabályozott kérelem-előterjesztési formákból indul ki a határidő-számításnál, eleve szükségszerűen téves.

A Testület emellett levelében arra is felhívta a figyelmet, hogy az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésének azon rendelkezése, amely az országos rendőrfőkapitány számára – indokolási kötelezettség mellett –

lehetővé teszi a Testület állásfoglalásától való eltérést, nyilvánvalóan az ügy érdemére vonatkozik, és nem biztosít jogalapot az ügy befogadására vonatkozó testületi döntés felülbírálatára.

A Testület hivatkozott továbbá a fokozott biztonságúnak nem minősülő elektronikus aláírásra alkalmazandó, az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény (továbbiakban: Eatv.) 3. § (1) bekezdésére, amelynek értelmében „elektronikus aláírás, illetve dokumentum elfogadását [...] megtagadni, jognyilatkozat tételére, illetve joghatás kiváltására való alkalmasságát kétségbe vonni – a (2) bekezdés szerinti [jelen ügyben nem releváns] korlátozással – nem lehet kizárólag amiatt, hogy az aláírás, illetve dokumentum elektronikus formában létezik”. A Testület hivatkozott továbbá arra is, hogy – a Ket. 35. § figyelembe vételével – megállapítható, hogy nincs a Ket.-nek olyan rendelkezése, amely – akár az aláíró megfelelő biztonságú azonosíthatóságának hiányára tekintettel, akár más okból – kizárná az elektronikusan előterjesztett panaszoknak az Eatv. 3. § (1) bekezdésével összhangban lévő (azaz az általuk kiváltott joghatást elismerő) befogadását. A Testület kitért arra is, hogy még ha valamely hatóság a beadványozó aláírását a kérelem kötelező elemének is tekintené, a Ket. 37. § (3) bekezdése alapján akkor is kötelezettsége lenne az ezt nélkülöző kérelem előterjesztőjét hiánypótlásra felhívni, amelynek megtörténte esetén az eljárást úgy kell lefolytatni, mintha a kérelmet eleve hiánytalanul nyújtották volna be.

Az országos rendőrfőkapitány a Testület levelére a saját álláspontjának helyességét alátámasztó érveléssel ellátott választ küldött, amellyel a Testület nem értett egyet. Az országos rendőrfőkapitány levelében arra hivatkozott, hogy az Rtv. 97/A. § (7) bekezdése alapján a panaszról az országos rendőrfőkapitány közigazgatási eljárásban dönt, a Ket. 30. § értelmében pedig a hatóság a közigazgatási hatósági eljárás során köteles a joghatóság, hatáskör, illetékesség vizsgálatán túl az eljárás egyéb feltételeinek vizsgálatára is. E körben a levélben rögzítettek szerint a Testület ügyrendje alapján lefolytatott eljárása és a panasz nyomán a rendőri szervnél lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás elkülönül. Az országos rendőrfőkapitány rögzíti továbbá azt is, hogy a jogszabályok – általa kifejtettek szerinti – precíz végrehajtása a korábbi gyakorlat ellenében nem sérti, hanem előmozdítja a jogbiztonságot. A Testület által az Eatv. szabályaira való utalást az országos rendőrfőkapitány szintén nem tartotta elfogadhatónak, hivatkozva arra, hogy „a hiteles elektronikus aláírás és dátumbélyegző hiánya olyan tartalmi hiányosság, amely akkor sem minősülne joghatás kiváltására alkalmas iratnak, ha nem elektronikus dokumentumról lenne szó”. Az országos rendőrfőkapitány a fentiek mellett hivatkozik a Ket. 30. § f) pontjára is, miszerint a kérelmet el kell utasítani, ha az nyilvánvalóan nem az előterjesztésére jogosulttól származik.

Ez utóbbi hivatkozás a Testület szerint szintén az eddig követett gyakorlatot erősíti, ugyanis a kérelmet csak akkor kell elutasítani, ha az nyilvánvalóan nem az arra jogosulttól származik. A rendőrség szerint az elektronikusan benyújtott panaszokkal kapcsolatban éppen az az egyik probléma, hogy nem állapítható meg belőlük egyértelműen az előterjesztő kiléte. Ezért bizonyosan nem vonható le belőlük az a következtetés sem, hogy az előterjesztőjük *nyilvánvalóan* nem az arra jogosult személy (pontosan ennek tisztázását célozta a Testület postai megerősítést kívánó gyakorlata), így nem a kötelező elutasításnak, hanem hiánypótlás kibocsátásának van helye.

Szintén nem veszi figyelembe a rendőrségi álláspont, hogy más területeken – így pl. a demonstrációk bejelentésénél – az elektronikus benyújtási forma már évek óta elfogadott, pedig ott a bejelentéssel kapcsolatos döntésre sokkal rövidebb határidők vonatkoznak.

A Testület és az országos rendőrfőkapitány az e kérdéssel kapcsolatos köztük fennálló nézetkülönbséget a jelen beszámolóval érintett időszak végéig nem tudta feloldani, ezért a Testület a fenti problémára és az ORFK által kialakított – a Testület álláspontja szerint nem megfelelő – gyakorlatra a honlapján felhívta a panaszosok figyelmét, továbbá arra is, hogy a panasz elektronikus úton történő előterjesztése esetén a vizsgálat megkezdéséhez

elengedhetetlen annak a rendőri intézkedéstől számított 20 napon belül történő postai úton való előterjesztése (postára adása) is.

Ugyanakkor továbbra is folyamatban vannak egyeztetések a határidő számításának irányadó módja tárgyában, így remélhető, hogy a kérdést a felek megnyugtatóan és a panaszjog minél teljesebb érvényesülését biztosító módon rendezni fogják.

III. A Testület által vizsgált ügyek tanulságai

Ebben a fejezetben a Testület által elfogadott állásfoglalások lényegi tartalmi elemeit foglaljuk össze röviden. Az ismertetés nem tartalmazza az elutasító döntések és azon megszüntetéses esetek bemutatását, amelyekben érdemi vizsgálat lefolytatására nem került sor. Az intézkedést foganatosító szervhez való áttételt elrendelő, az eljárást – érdemi vizsgálatot követően – megszüntető, illetve az országos rendőrfőkapitánynak, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatójának és a terrorizmust elhárító szerv főigazgatójának megküldött állásfoglalásokon keresztül a Testület gyakorlatát az Rtv. szakaszainak sorrendjére épülő logikai rendben mutatjuk be.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a vizsgált panaszügyekben született állásfoglalások – következőkben olvasható – vizsgálata és elemzése olyan egyedi véleményeket is megjeleníthet, amelyekkel a Testület tagjai a döntéskor nem valamennyien értettek egyet, ezért azok kisebbségi érvelése különvélemény, részleges különvélemény, illetve párhuzamos indokolás formájában jelenik meg és egészíti ki a többségi véleményben megfogalmazott állásfoglalásokat.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése értelmében a Testület az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása kapcsán folytathat vizsgálatot.

1./ A rendőrség működésének általános elvei és szabályai

1.1. Az emberi méltóság és az emberek jogainak védelme

2. § (1) A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyónbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. I. fejezetében található, annak 2. § (1) bekezdésébe foglalt rendelkezés – amely szerint „a Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait” – olyan általános elve a rendőri tevékenységnek, melynek át kell hatnia minden intézkedést, így a Testület által vizsgálható, az V. és VI. fejezetben szabályozott intézkedések végrehajtását is, és megsértése valamennyi – köztük a Testület hatáskörébe tartozó – rendőri fellépés vonatkozásában számon kérhető. Ezt az álláspontot támasztja alá az Rtv. 13. §-ának (2) bekezdése is, amelynek értelmében a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően (azaz a 2. § (1) bekezdést is figyelembe véve), részrehajlás nélkül intézkedni, amely norma annak ellenére beemeli az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt szabály érvényesülésének vizsgálatát a Testület hatáskörébe, hogy az egyébként az Rtv. IV-VI. fejezetén kívül esik.

Erre a gondolatmenetre alapítva a Testület elsősorban a rendőri fellépés jellegének, minőségének megítélése kapcsán fejtette ki nézeteit. A Testület a rendőri hangnem megítélése során a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalása Indokolása II. részének 3. pontjában megfogalmazottakat tartja irányadónak, amely álláspontot az országos rendőrfőkapitány is osztotta a 2008. szeptember 10-én kelt, 25800/6/2008. RP. sz. határozatában. Az országos rendőrfőkapitány határozatában a panaszosok „aktív”, esetleg „provokatív” közrehatását illetően azt mondta ki, hogy „az intézkedés alá vont személy provokatív, durva, sértő magatartása nem mentheti az intézkedő rendőr ehhez hasonló viselkedését”. A Testület ezért attól függetlenül vizsgálja azt, hogy az intézkedő rendőr által tanúsított hangnem és viselkedés alkalmas volt-e a panaszos emberi méltóságának megsértésére, hogy a panaszos milyen magatartást tanúsít.

A Testület a legtöbb esetben nehéz helyzetben van a rendőri intézkedések alkalmával az Rtv. 2. § (1) bekezdése érvényesülésének vizsgálatakor, főleg az intézkedő rendőrök stílusa, fellépési módja, és az általuk használt hangnem megítélése tekintetében. Ezeket a körülményeket ugyanis az ügyek többségében nehéz rekonstruálni még felvilágosítás-kéréssel is, mert a kifogásolt intézkedéseknél jellemzően csak az intézkedő rendőr és az intézkedés alá vont panaszos van jelen, akiknek az elmondásai többnyire teljesen ellentétben állnak egymással, egyéb, az ellentmondás feloldását lehetővé tévő bizonyítási eszköz pedig ritkán áll a Testület rendelkezésére.

Példa lehet a fentiekre a **245/2013. (VIII. 28.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló panaszügy, amelyben a panaszossal és fiával szemben otthonukban intézkedtek rendőrök egy régóta húzódó gyermekelhelyezési vita miatt. A panaszos beadványában azt állította, hogy a rendőrök őt „senkinek” nevezték, és folyamatosan ordibáltak vele. Az ilyen jellegű kommunikáció nyilvánvalóan nem felel meg az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése által támasztott követelményeknek, ezért a Testület megkeresésében kikérte az érintett rendőrkapitányság álláspontját a panaszos által előadottakról. A rendőrök válaszukban határozottan tagadták, hogy a panaszossal szemben bármilyen dehonesztáló kifejezést használtak volna, és kijelentették, hogy a panaszossal folytatott kommunikáció személyét, emberi méltóságát nem sértő, a hétköznapi életben szokványos kifejezések használatával, normál hangnemben zajlott, annak ellenére, hogy a panaszos a rendőri intézkedés időtartama alatt folyamatosan kiabált, és a fiának kellett őt több alkalommal is nyugalomra intenie. Mivel a Testületet a tényállás feltárásában sem videó-, sem hangfelvétel nem segítette, és a történeteknek függetlennek tekinthető szemtanúi sem voltak, a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.

Szintén nem lehetett feloldani az előadások között ellentmondást a rendelkezésre álló bizonyítékok szűkös volta miatt a **350/2013. (XI. 26.) számú állásfoglalásban** vizsgált azon panasz kapcsán, amelyben panaszos azt sérelmezte, hogy a rendőrök megalázó megjegyzéseket tettek rá. Ezzel szemben a rendőri jelentések azt rögzítik, hogy a panaszossal szemben végig kulturált hangnemben zajlott az intézkedés, mind a helyszínen, mind a kapitányságon. Vele szemben sértő vagy marasztaló hangot nem használtak. A Testület sajnos ez esetben sem tudta teljes bizonyossággal rekonstruálni az eseményeket a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján, így az alapjogsérelem nem volt megállapítható.

Szintén az Rtv. 2. § alapján vizsgálja a Testület a fogvatartás körülményeit is. A rendőrségnek ugyanis az Rtv. 2. §-ából eredő kötelessége, hogy a fogva tartás során kiküszöbölje mindazokat a körülményeket, amelyek az érintett helyzetét embertelenné, megalázóvá tehetik.

Így járt el a Testület a **297/2013. (X. 22.) számú állásfoglalásánál** is, ahol az eljárás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos előadta, hogy egy közúti ellenőrzés során előállították arra való hivatkozással, hogy ellene elfogatóparancs van érvényben, annak ellenére, hogy ő már letöltötte

büntetését és tudomása szerint törölték a körözését. A panaszos sérelmezte az előállításának körülményét is, állítása szerint az előállító helyiségben nem volt sem ágy, sem fűtés, és egy padon kellett volna aludnia, és „órákig kellett könyörögnie egy takaróért”, mivel nagyon hideg volt. A Testület szükségesnek látta megjegyezni, hogy jogszabályi előírás nem vonatkozik arra, hogy – éjszakai előállítás esetén – a rendőrségnek biztosítania kell az alváshoz szükséges minimális feltételeket (pl. alkalmas fekhelyet), köztudomású tény ugyanakkor, hogy az egész éjszakai nem alvás, illetve nem megfelelő pihenés rendkívül megterhelő a szervezet számára.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem tudott abban a kérdésben állást foglalni, hogy a rendőrség az adott esetben – egy fekvésre alkalmas fapaddal – megfelelően biztosította-e a panaszos számára az alváshoz szükséges minimális feltételeket, valamint azt sem tudta megállapítani, hogy az előállítás idején az előállító helyiség állapota megfelelt-e az előírásoknak, illetve hogy hány fok volt az előállító helyiségben. A rendelkezésre álló bizonyítékok szűkös volta miatt a Testület nem tudott megalapozott döntést hozni abban a kérdésben sem, hogy az előállító helyiség megfelelően fűtve volt-e, illetve, hogy a panaszos számára késedelem nélkül biztosítottak-e takarót. Ezért a Testület arra a következtetésre jutott, hogy nem megállapítható az alapjogsérelem a fogva tartás körülményei kapcsán, azonban az elfogatóparancsot kibocsátó rendőrkapitányság mulasztása miatt – egyrészt azért, mert nem intézkedett az elfogatóparancs visszavonására, másrészt pedig azért, mert téves tájékoztatást adott az intézkedést foganatosító rendőrkapitányságnak – indokoltnak találta megállapítani a személyi szabadsághoz, valamint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét.

1.2. A törvény előírásainak megfelelő feladatellátás kötelezettsége

11. § (1) A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdésében foglalt általános követelményt – miszerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni – számos esetben vizsgálta a tavalyi év során is, melyekre a konkrét intézkedések vizsgálatánál kitérünk.

1.3. Intézkedési kötelezettség

13. § (1) A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A rendőrség intézkedési kötelezettségével kapcsolatos panaszok kapcsán a Testület fontosnak tartja utalni *töretlen gyakorlatára*, miszerint a tényállásszerűséget eljárásában kizárólag a rendőri intézkedés jogszerűsége szempontjából vizsgálja. Ha tehát az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely

elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga. A Testület megállapításai ugyanakkor nem terjedhetnek ki a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalásra is, mivel az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint a Testület nem veheti át a szabálysértési vagy a büntető hatóság szerepét

Ugyanezt a megközelítést alkalmazza a Testület akkor is, amikor a panasz tárgya az, hogy a rendőrség valamely bűncselekmény, vagy szabálysértés áldozatának nem adta meg a tőle elvárható segítséget. A Testületnek ezen esetekben két dolgot kell vizsgálnia: egyrészt fel kell tárnia, hogy a panaszos előadása, illetve a rendőrség tudomására jutott további információk alapján fennáll-e valamely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség intézkedési kötelezettségét megalapozta, továbbá azt is értékelnie kell, hogy az intézkedő rendőrök megtettek-e mindent, amire az eljárásukra irányadó normák felhatalmazták és kötelezték őket annak érdekében, hogy a panaszos sérelmeit orvosolják.

A fenti vizsgálati módszert alkalmazva súlyos alapjogsérelmet állapított meg a Testület a **320/2013 (XI. 13.) számú állásfoglalásában** azon panaszos beadványa alapján, aki azt sérelmezte, hogy szemtanúja volt egy bűncselekmény elkövetésének (buszmegálló üvegének betörése), majd látta azt is, hogy az elkövető a közeli kocsmában tartózkodik. Ezt telefonon bejelentette a rendőrségnek, azonban a rendőrök nem jöttek ki a helyszínre. A panaszos az intézkedési kötelezettség elmulasztásáról utóbb ismét meggyőződött, ugyanis nem sokkal később visszament a helyszínre és további 20-30 percig ott tartózkodott, észlelve, hogy az elkövető továbbra is a kocsmában van, azonban rendőri intézkedés nem történik. A rendelkezésre álló adatok alapján a Testület tehát arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos szemtanúja volt egy bűncselekménynek, amelyet – állampolgári kötelezettségének eleget téve – még olyan időpontban jelentett be a rendőrségnek, amikor az elkövetéssel gyanúsítható személy azonosítható lett volna, azonban a rendőrök a panaszos által megjelölt helyszínen nem jelentek meg. A Testületnek a hasonló jogsérelmekkel kapcsolatban kialakult gyakorlata szerint ahhoz, hogy valamely jogellenes cselekményt bejelentő és ennek nyomán a rendőrség intézkedésének elmulasztását sérelmező személy alapjogának érintettsége olyan fokban megállapítható legyen, amely a Testülethez fordulását megfelelően megalapozza, az szükséges, hogy a kérdéses jogsértés a panaszost személyében valamilyen módon érintse még akkor is, ha annak nem a panaszos a közvetlen elszenvédője. Ilyen érintettség többféle módon is létrejöhet, jelen esetben a Testület álláspontja szerint ezt az érintettséget a panaszos szubjektív biztonságérzete alapozta meg. A Testület állásfoglalásában kifejtette, hogy a vizsgált esetben a panaszos nem pusztán egy távoli veszélyhelyzetet észlelt, hanem egy károkozással járó köznyugalom elleni bűncselekmény közvetlen tanúja volt, majd erről bejelentést tett a rendőrségnek, azonban – annak ellenére, hogy a feltételezhető elkövető a helyszínen maradt – a rendőrök nem kezdeményeztek semmiféle intézkedést, a panaszos bejelentéséről intézkedési lapot sem vettek fel. A Testület álláspontja szerint ezen rendőri mulasztás a panaszos szubjektív biztonságérzetének kellően konkrét sérelme okán olyan érintettséget eredményezett, amely megalapozta a Testület vizsgálatának lehetőségét, a vizsgálat eredményeként megállapíthatóan pedig a tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét is.

Az intézkedési kötelezettség fennállását vizsgálta a Testület **339/2013. (XI. 26.) sz. állásfoglalásában** is. A panasz előterjesztője egy őt ért becsületsértő inzultus miatt kérte a rendőrség segítségét. A panaszos egy turisztikai vállalat alkalmazottjaként értékesített jegyeket, amikor a konkurens cég egyik munkatársa őt szidalmazni kezdte, szemüvegébe belerúgott, végül pedig le is köpte a panaszost. A magyar nyelvet nem beszélő panaszos helyett – elmondása szerint – egyik kollégája tett bejelentést az illetékes rendőrkapitányságra.

A panaszbeadványhoz a rendőrkapitányságról érkezett iratok igen kevés ponton kapcsolódtak. A jelentések szerint a bejelentést nem a panaszos barátja, hanem a másik fél tette, azzal a tartalommal, hogy őt a panaszos egész nap angol nyelven inzultálja. A dokumentumok között annak nem volt nyoma, hogy a panaszos is tett volna bejelentést. A rendőrkapitányság a megkeresésben kért hangfelvételt nem küldte meg, hivatkozással arra, hogy azt adatvédelmi okok miatt időközben már törölték. A Testület az ügyeleti napló alapján igazoltnak tekintette, hogy a rendőri jelentésekben említett személy valóban bejelentést tett a rendőrkapitányságra, ebből azonban nem vonta le azt a következtetést, hogy a panaszos barátja egyáltalán nem tett – hiszen elképzelhető volt, hogy a rendőrkapitányságra másodikként beérkezett bejelentést már nem dokumentálták. A fentiek miatt a Testület nem tudta pontosan tisztázni, ki tette – illetve ki tette először – a bejelentést, ugyanakkor ennek az intézkedési kötelezettség kérdése szempontjából nem is tulajdonított elsődleges jelentőséget. Mivel a rendelkezésre álló adatok alapján az nem volt vitás, hogy valaki telefonon értesítette a rendőrséget valamilyen fenyegető jellegű magatartásról, melyet a két fél egyikének közterületen kellett elszenvednie, a Testület megállapította, hogy a közrendet sértő cselekményről szóló bejelentés intézkedési kötelezettséget keletkeztetett a rendőrség oldalán.

A 344/2013. (XI. 26.) számú állásfoglalásában a Testület rámutatott, hogy a rendőr intézkedési kötelezettségének teljesítését a jogbiztonság elvének és ehhez kapcsolódóan a személyek tisztességes eljáráshoz fűződő jogának összefüggésében kell vizsgálni. A konkrét ügyben a panaszos a beadványában – többek között – azt sérelmezte, hogy a rendőrök nem büntettek meg egy szabálytalanul közlekedő kerékpárost, ezáltal mulasztást valósítottak meg, mivel álláspontja szerint kötelességük lett volna intézkedni a rendőröknek a szabálytalanul (kivilágítatlanul) közlekedővel szemben.

A Testület a kérdés vizsgálatakor a fennálló alkotmánybírói gyakorlatból indult ki. Az Alkotmánybíróság 9/1992. (I. 30.) AB határozatában rögzíti, hogy az Alkotmány 2. § (1) bekezdése által lefektetett jogállamiság elvének nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság érvényesülése nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Az 56/1991. (XI. 8.) AB határozat szerint „a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket.” Ilyen tekintetben a jogbiztonság alkotmányos követelménye szoros kapcsolatot mutat a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjoggal, amelyben egyértelműen benne foglaltatik, hogy az állampolgárok jogainak és érdekeinek védelmében az erre jogosult és kötelezett szervek a jogszabályokban lefektetett előírásoknak megfelelően fellépnek. A jogszabályban rögzített intézkedési kötelezettség fentiek értelmében a jogbiztonság követelményéből és az ahhoz erős szálakkal kötődő tisztességes eljáráshoz fűződő jogból fakadóan megkívánja, hogy a jogszabályok előírásainak betartását az erre kijelölt hatóságok figyelemmel kísérik, kontrollálják, továbbá a jogsértő cselekményeket megfelelően szankcionálják. Így ha egy állampolgár a jogszabályok megsértését észleli, ezen alapvető jogára tekintettel is lehetősége kell, hogy legyen arra, hogy a helyzet orvoslása, a sérelem kiküszöbölése céljából a megfelelő hatóságokhoz forduljon, és a szükséges intézkedések megtételben bizon.

Azon fent ismertetett gyakorlat alapján, amelynek értelmében a panaszos valamilyen fokú érintettsége szükséges ahhoz, hogy egy jogellenes cselekményhez kapcsolódó mulasztást joghatályosan panaszolhasson, a Testület úgy ítélte meg, hogy a kérdéses esetben – még ha az események a panaszos által elmondottak szerint játszódtak is le – az érintett rendőrök mulasztása (az állítólagos szabálysértés jellegénél fogva) nem érintette kellően közvetlen módon a panaszost ahhoz,

hogy a rovására elkövetett alapjogsértés megállapítható legyen, mert a biciklis által elkövetett vélt szabálysértés (amelynek tényét egyébként a rendőrök cáfolták) és a panaszos jogbiztonsága közt rendkívül távoli a kapcsolat, amely a panaszosi érintettséget nem alapozza meg.

Szintén a fentebb ismertetett megközelítést alkalmazza a Testület akkor is, amikor a panasz tárgya, hogy a rendőrség valamely bűncselekmény, vagy szabálysértés áldozatának nem adta meg a tőle elvárható segítséget. Így történt ez az év során a Testületnél előterjesztett számos csendháborítási panaszügy egyikében is, a panaszos azt kifogásolta, hogy hiába tett bejelentést a rendőrségen a szomszédjában éjszaka zajló munkálatok miatt, nem történt érdemi rendőri intézkedés az ügyében. Jelen esetben a rendőri és a panaszosi előadás megegyezett abban, hogy a rendőrök a bejelentést követően a helyszínre érkeztek annak ellenőrzése végett, hogy valóban tapasztalható-e olyan zaj, vagy más egyéb körülmény, amely a csendháborító magatartásra utalna. Ezt követően először a bejelentésben a szabálysértés helyeként megjelölt ingatlanon tartózkodókkal vették fel a kapcsolatot. Miután meghallgatták az ott dolgozókat, akik a másnapi rendezvényre sütöttek ökröt a helyszínen, illetve megállapították, hogy a helyszínen működő aggregátor zaja nem haladja meg a kamionforgalom okozta zajterhelést, figyelmeztették az ingatlanban ténykedőket, hogy mihamarabb fejezzék be az aggregátor működtetését, különben helyszíni bírságot fognak kiszabni csendháborítás miatt velük szemben. Ezt követően tájékoztatták a panaszost az intézkedésükről, aki azt tudomásul vette. Fél óra elteltével, a gépkocsizó szolgálatuk alatt ismét a helyszínre mentek, de nem tapasztaltak zajt. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint az intézkedő rendőrök megfelelő körülményekkel jártak el az eset kapcsán, maradéktalanul foganatosították a szükséges intézkedéseket. Mind a zajforrásnál, mind a bejelentőnél ellenőrizték a zaj mértékét, mindkét felet meghallgatták, majd a helyszínen tapasztalt tények alapján döntöttek a figyelmeztetés mellett, amelynek alkalmazására rendelkeztek jogszabályi felhatalmazással. Később visszatérő ellenőrzés keretében győződtek meg az aggregátor által keltett zaj megszűnéséről. Tekintettel arra, hogy a panaszos a rendőri intézkedést követően nem élt ismételt bejelentéssel a Testület elfogadta a rendőrség azon állítását, hogy az ismételt ellenőrzéskor már nem működött az aggregátor. Amennyiben pedig a későbbiekben újra elindították azt, akkor újabb bejelentést hiányában nem róható fel az a rendőrségnek, hogy nem intézkedett **(115/2013. (IV. 30.) számú állásfoglalás)**.

Szintén az intézkedési kötelezettség és az ennek keretében foganatosított cselekmények képezték a vizsgálat tárgyát abban a panaszügyben, amely jól tükrözi *a megelőző távoltartással és a távoltartással kapcsolatos eljárási problémákat*. **[277/2013. (X. 9.) számú állásfoglalás]**. Jelen ügyben a panaszos a börtönből szabadulva megpróbált a házába visszajutni, azonban a felesége nem engedte be, és ezért rendőrt hívott, majd a rendőrök egy korábbi távoltartási végzésre hivatkozással a panaszost távozásra szólították fel. A bejelentés tartalma a Testület álláspontja szerint felvetette annak a gyanúját, hogy a felek valamelyike a magánlaksértés szabálysértését követte el, tehát a bejelentésben ismertetett esemény (magánlaksértés gyanúja) nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A rendőri jelentésekből kiderült, hogy a feleség a kérését a helyszínen a bíróság végzéseire alapította, amelyekben a bíróság távoltartást rendelt el a panaszossal szemben. A feleség álláspontja szerint a 60 napból még csak 3 nap telt el, tehát még 57 nap érvényben volt, amit a panaszos szabadon bocsátásától kellett számítani. A rendőr az iratokat áttanulmányozás végett bevitte a kapitányságra, ahol megállapították, hogy a végzés még hatályos, ezért a panaszos még 57 napig nem tartózkodhat a felesége és a gyermekei közelében. A rendőr panaszost tájékoztatta erről a tényről, és felhívta figyelmét arra, hogy a vagyontárgyait, az iratait törvényes keretek között szerezze vissza. A panaszos a helyszínen is vitatta, hogy hatályos lenne a felesége által hivatkozott végzés, ugyanakkor nem tudta ezt aényt iratokkal alátámasztani.

A Testület szerint – szemben a rendőrök előadásával – a rendelkezésükre álló információk alapján a helyszínen egyértelműen megállapítható lett volna, hogy a panaszos lakásban való

tartózkodása, illetve a feleségnek az a magatartása, hogy őt oda nem akarta beengedni jogszerű volt-e vagy sem. A felek előadása megegyezett abban, hogy a panaszos aznap szabadult a börtönből, ahol a többek között a családja sérelmére elkövetett bűncselekmények miatt kiszabott szabadságvesztés-büntetését töltötte.

A távoltartási szabályokkal kapcsolatban a Testület kifejtette, hogy meg kell különböztetni a büntetőeljárásban alkalmazott távoltartást, a büntetőeljáráson kívüli alapvetően a Pp. és a Ket. szabályai szerint alkalmazandó ideiglenes megelőző és a megelőző távoltartástól. A távoltartást a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) 138./A. §-ban, a lakhelyelhagyási tilalomhoz és a házi őrizethez hasonlóan az előzetes letartóztatás egyik alternatívájaként szabályozza és elrendelésére szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény megalapozott gyanúja esetén – tehát még büntetőeljárás nyomozati, illetve a tárgyalási szakaszában – kerülhet sor. [„138/A. § (1) A távoltartás a terhelt szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogát korlátozza. A távoltartás hatálya alatt álló terhelt a bíróság határozatában megállapított szabályok szerint köteles *a)* a meghatározott lakást elhagyni, és onnan a bíróság által meghatározott ideig távol maradni, *b)* a meghatározott személytől, illetőleg e személy lakó- és munkahelyétől, az e személy által látogatott nevelési és nevelési-oktatási intézménytől, gyógykezelés céljából rendszeresen látogatott egészségügyi intézménytől, vallásgyakorlása során rendszeresen látogatott épülettől a bíróság által meghatározott ideig magát távol tartani, *c)* tartózkodni attól, hogy a meghatározott személlyel közvetlenül vagy közvetve érintkezésbe lépjen. (2) Távoltartás a szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény megalapozott gyanúja esetén - feltéve, hogy a távoltartással elérni kívánt célok ezzel biztosíthatók - akkor rendelhető el, ha a terhelt előzetes letartóztatásának elrendelése nem szükséges, de - különösen a bűncselekmény jellegére, a terheltnek az eljárás előtt és az eljárás során tanúsított magatartására, valamint a terhelt és a sértett viszonyára tekintettel - megalapozottan feltehető, hogy a lakókörnyezetben hagyása esetén *a)* a sértett tanú befolyásolásával vagy megfélemlítésével megghiúsítaná, megnehezítené, vagy veszélyeztetné a bizonyítást, illetve *b)* a megkísérelt vagy előkészített bűncselekményt véghezvinné, vagy a sértett sérelmére újabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményt követne el.”]

Ezzel szemben a megelőző távoltartást a Táv. tv. 16. §-ban szabályozza, amelyről a bíróság nem peres eljárásban a rendőrség, a bántalmazott, a bántalmazottnak a Ptk. 685. § *b)* pontjában meghatározott közeli hozzátartozója és hozzátartozója kezdeményezésére dönt. [„16. § (1) A megelőző távoltartást a bíróság akkor rendeli el, ha az eset összes körülményéből, így különösen a bántalmazó és a bántalmazott által előadott tényekből, a hozzátartozók közötti erőszakra utaló jelekből, a bántalmazó és a bántalmazott magatartásából és viszonyából a hozzátartozók közötti erőszak elkövetésére megalapozottan lehet következtetni.”]

A Testület megállapítása szerint a rendőröktől elvárható, hogy a fent ismertetett jogintézmények között különbséget tudjanak tenni. Az intézkedő rendőrnek tudnia kellett a felek előadása, illetve a részére átadott végzések tartalma – de legvégső esetben az ügyiratszámokban szereplő ügycsoport megjelölés („B.” és „Pk.”) – alapján, hogy jelen esetben a Be. szerinti távoltartásról van szó. A fenti adatokból fel kellett volna ismernie a rendőrnek az is, hogy a távoltartási végzés már nem hatályos, mivel azon büntetőeljárásnak, amelyben a távoltartást elrendelték, már a végrehajtási szakasza is lezárult, hiszen a felek előadása szerint a panaszos aznap szabadult az azon eljárásban kiszabott börtönbüntetéséből. A rendőrnek – mint jogi képzésben is részesülő és a szakmai tevékenységében büntetőeljárási iratokkal munkát személynek – akkor is fel kellett volna ismernie az irat hatálytalan voltát és a panaszos feleségének téves előadását, ha a végzés megfogalmazása alkalmas is volt arra, hogy egy jogban járatlan személy számára félreérthető legyen.

A fentiek alapján tehát a panaszos mozgásszabadságát érvényben lévő határozat, vagy más körülmény nem korlátozta. A felek egyike sem számolt be továbbá bántalmazásról, fenyegetésről, vagy más olyan körülményről, ami felvetette volna, hogy a panaszos jogellenesen kíván bejutni az ingatlanba, vagy más jogellenes cselekményt (pl. zaklatást) követne el magatartásával.

Mindezek alapján a Testület megítélése szerint mulasztott a rendőrség: egyrészt amikor nem ismerte fel, hogy a végzés hatálytalan, és nem volt olyan körülmény, amely indokolta volna a panaszos „kizárását”, másrészt amikor mindezek alapján a panaszos feleségét nem szólították fel a bejutást megakadályozó magatartás abbahagyására.

Továbbá a Testület szerint a rendőrnek fel kellett volna a felek figyelmét hívni arra is, hogy amennyiben a panaszos felesége nem hagy fel önként a bejutást akadályozó magatartásával, szabálysértést követ el, ami miatt a férj ismét rendőri intézkedést kérhet és annak során a panaszos felesége akár elő is állítható a helyileg illetékes rendőrkapitányságra. A korábbi bűncselekmények ismeretében célszerű lett volna, ha a feleknek adott tájékoztatás arra is kiterjed, hogy amennyiben a panaszos, vagy valamely családtagja erőszakos, illetve fenyegető magatartást tanúsít, felvetődik a bűncselekmény gyanúja, amely miatt a sértett rendőri intézkedést kérhet, vagy feljelentést tehet, további feltételek fennállása esetén pedig ideiglenes megelőző vagy megelőző távoltartás elrendelését is kérheti.

A rendelkezésre álló információk alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrök nem eleget tettek az Rtv. 24. § szerinti tájékoztatási és az Rtv. 13. § szerinti intézkedési kötelezettségüknek, ezért ennek kapcsán sérült a panaszos magán- és családi élet tiszteletben tartásához való joga.

1.4. Részhajlásmentes intézkedés kötelezettsége

13.§ (2) A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részhajlás nélkül intézkedni.

A törvény előtti egyenlőség alkotmányos követelményére tekintettel a rendőri intézkedés törvényi feltételeinek megvalósulása esetén a rendőr az érintett személyére tekintet nélkül – bárkivel szemben – köteles eljárni. A rendőri intézkedés során fajra, nemre, vallásra, politikai meggyőződésre vagy más hasonló tulajdonságra, helyzetre tekintettel különbséget tenni nem szabad, e minőség a rendőri intézkedés megtételének vagy elmulasztásának alapja nem lehet.

A fenti jogszabályhelyben rögzített részhajlásmentes intézkedés kötelezettsége magában foglalja, hogy a rendőri fellépés az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves). Vizsgálata során a Testület az intézkedés valamennyi körülményét mérlegelve értékeli, hogy felmerül-e olyan körülmény, amely alátámasztja a panaszos azon kifogását, hogy reánézve az intézkedés megfelelő indokok nélkül volt hátrányosabb, mint másra.

A 290/2013. (X. 9.) sz. állásfoglalásban érintett beadvány előterjesztője – a panaszosok törvényes képviselője – gyermekei igazoltatását sérelmezte. A beadvány szerint a panaszosok társaikkal játszottak a játszótéren, amikor valaki kihívta a rendőröket arra hivatkozva, hogy ők a játékokat rongálják. Mire a rendőrök kiérkeztek, a gyerekek már elindultak hazafelé. A rendőrök megkülönböztető jelzést használva keresték a panaszosokat, és végül egy egyirányú utcában találták meg őket. Igazoltatásukat követően a gyermekek ismételten visszamentek a játszótérre, ahol valaki megint kihívta a rendőröket, akik ezért újfent megjelentek a téren. A beadvány előterjesztője szerint

gyermeküket kizárólag roma származásukra való tekintettel igazoltatták, és a rendőri intézkedés egésze rasszista indíttatású volt. Az ügy összes körülményeit értékelve a Testület megállapította, hogy a rendőrkapitányságra érkezett bejelentések tartalmát az intézkedő rendőröknek mindenképpen a helyszínen kellett ellenőrizniük, és ehhez elengedhetetlen volt a panaszosok igazoltatása. Tekintettel arra, hogy az igazoltatott személyekkel szemben a rendőrök semmilyen egyéb intézkedést nem fogantatosítottak, és a történeteknek semmilyen következménye nem volt, a Testület megállapította, hogy az Rtv. 13. §-ának (2) bekezdésében foglalt követelmény teljesült, így a panaszosok egyenlő bánásmódhoz fűződő jogát nem érte sérelem.

A **347/2012. (XI. 28.) sz.** állásfoglalásában a Testület szintén vizsgálta, hogy a panaszossal szembeni igazoltatás során érvényesült-e az Rtv. 13. § (2) bekezdésében foglalt azon általános elvi jelentőségű szabály, miszerint a „rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.” A vizsgált esetben a részrehajlásmentes intézkedés követelményének sérelmét a panaszos egyrészt arra alapozta, hogy a helyszínen szerzett benyomásai alapján az intézkedő rendőrök és a baleset másik résztvevője jól ismerik egymást (mivel először oda mentek a rendőrök, a férfi később a nevéen szólította a rendőrt), másrészt a másik két részes – és álláspontja szerint szabálytalan – autóst nem bírságolták meg a rendőrök.

A rendőri jelentések szerint korábban egyik rendőr sem ismerte a panaszos által megjelölt személyt (K. F.). Mindkét rendőr úgy nyilatkozott, hogy ugyan először valóban a másik három sofőrrel találkoztak, de csak annyit tudakoltak meg tőlük, hogy hol van a Nissan J10 típusú gépjármű vezetője, ezután az érdemi meghallgatásokat a panaszossal kezdték meg, majd egyenként meghallgatták a többi résztvevőt. Jelen esetben tehát a panaszos és a rendőri előadás között ellentmondás volt tapasztalható, amelyet a Testület szűkös bizonyítási eszközeire tekintettel egyéb bizonyítékok hiányában nem tudott feloldani. Így a Testület nem tudott kellő bizonyossággal állást foglalni abban a kérdésben, hogy a rendőrök ismerték-e K. F.-et, illetőleg hogy az esetleges ismeretség a rendőri intézkedést bármilyen módon befolyásolta-e, és ezáltal a rendőri intézkedés részrehajlás-mentességének követelménye sérült-e. Erre tekintettel a Testület azt a következtetést vonta le, hogy nem állapítható meg a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelme a panasz azon részével összefüggésben, amely a balesetben részes másik fél és a rendőrök közötti ismeretséget, illetve az ebből fakadó részrehajlást sérelmezi.

A panaszos másik kifogása kapcsán – miszerint elfogultságra utal, hogy a másik két részes autóst nem bírságolták meg – az alábbi megállapításokat tette a Testület. A rendőri jelentések szerint R. S. az út menetirány szerinti jobb szélére leállított gépkocsiból kiszállt, majd a gépkocsija mögé gyalogolt, hogy kihelyezze az elakadásjelző háromszöget. Ezt megtette, majd amikor visszasétált, egy Skoda személygépkocsi Aggtelek irányából leállt a szalagkorlát mellé, azért hogy megkérdezze, tud-e segíteni a mentésben. Ezt követően szemből látta, hogy szintén Aggtelek irányából egy nagy sebességgel közlekedő gépkocsi már sodródik az útkanyarban, és emiatt elvesztette az irányíthatóságát, majd az álló gépkocsiknak ütközött. A Skoda és a Nissan vezetői szabálysértést nem követtek el. A baleset helyszínén lévő útkanyarulat jól belátható, az időjárási viszonyokhoz mért sebesség megválasztása esetén biztonságosan meg lehetett volna állni. A Skoda vezetője a baleset helyszínén a segítségnyújtás felajánlása miatt állt meg egy pillanatra, nem szállt ki a kocsiból. Az álló helyzetben lévő gépkocsik vezetői nem követtek el semmilyen szabálysértést, így velük szemben nem alkalmaztak szankciót.

A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975 (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (továbbiakban: KRESZ) 40. §-a rendezi a megállás szabályait. A műszaki hibás, vagy balesetben részes gépkocsikra vonatkozó rendelkezéseket a KRESZ 56-58. §-a szabályozza.

A tanúvallomásokból kitűnik, hogy a Nissan sofőrje eleget tett az elakadásjelző háromszög kitételére vonatkozó kötelezettségének, mivel a KRESZ annak kihelyezését csak a gépjármű mögött teszi kötelezővé. Ráadásul a csatolt fényképekből kitűnik, hogy az út jól belátható és kellően széles ahhoz, hogy az út szélén álló gépkocsi között gépjárművel biztonságosan el lehessen haladni. A rendőrség által csatolt felvételen látható, hogy a Nissan J10-es, amelynek hossza 3,78 méter keresztben áll az úton, miközben kb. 50 cm-t takar belőle a Skoda gépkocsi és az út másik oldalán valamennyire síkban hátrébb helyezkedik el a Nissan autómentő. A fentiekből kitűnik, hogy a két gépkocsi között tehát meg volt a KRESZ által megkívánt 3 méteres távolság, főleg, hogy a Nissan autómentő és a Skoda láthatóan nem is egy vonalban áll.

Mindezek alapján megállapítható, hogy helytálló az a rendőrségi előadás, hogy a két gépkocsi vezetője vonatkozásában nem állt fent a szabálysértés gyanúja. A Testület vizsgálata során sem tudott feltárni olyan körülményt, illetve a fentiek szerint a panaszos nem tudott igazolni olyan tény, amely alátámasztotta volna, hogy a panaszossal szemben azonos körülmények között indokolatlanul alkalmaztak más, hátrányosabb szankciót a rendőrök, mint a másik gépjárművezetővel szemben. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszossal szembeni intézkedés nem ütközött az Alaptörvény XV. cikkben rögzített diszkrimináció tilalmába.

A Testület megítélése szerint nem sérült az Rtv. 13. § (2) bekezdésben rögzített részrehajlásmentesség követelménye, így nem állapította meg a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét a **218/2013. (VIII. 1.) számú állásfoglalásában**. Jelen ügyben a községi jegyző tanúként hallgatta ki a panaszost állattartásos ügyével kapcsolatban. A panaszos a kihallgatás végeztével visszament a munkahelyére, és pár órával később tért vissza a jegyzőhöz, hogy a már elkészült jegyzőkönyvet aláírja. A panaszos és a jegyző között azonban összetűzés alakult ki, mivel a panaszos szerint a jegyzőkönyv nem az általa elmondottakat tartalmazta, ezért megtagadta annak aláírását. A jegyző időközben rendőri segítséget kért, mivel felmerült annak a lehetősége, hogy a panaszos az engedélye nélkül készített hangfelvételt a tanúmeghallgatásról. A panaszos sérelmezte, hogy a rendőr igazoltatta, telefonja IMEI számát felírta, kifogásolta a rendőr szolgálati fellépését, és azt, hogy nem részesítette őt a panaszjogra vonatkozó, jogszabályi előírásoknak megfelelő kioktatásban. A panaszos megítélése szerint a jó hírnévhez való joga is sérült azáltal, hogy az intézkedő rendőr az intézkedéskor jelenlévők előtt kijelentette, hogy a panaszossal szemben büncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja merült fel. A Testület a panaszt a részrehajlásmentes eljárás követelménye szempontjából is megvizsgálta, mivel a panaszos sérelmezte, hogy a rendőr személyes adatait a jegyző és a kollégái előtt jegyezte fel, annak ellenére, hogy amikor a jegyző személyes adatainak leírására került sor, a rendőr közölte vele, hogy távoznia kell a helyiségből, mivel ezen adatokat ő nem ismerheti meg. A panaszos azt is megjegyezte, élettársa ellen indított büntetőeljárás során a rendőrt tanúként hallgatták ki, aki valótlan tényeket állított az ügyre vonatkozóan. A rendőr úgy nyilatkozott, hogy minden eljárást illetően pártatlan, és a korábbi tanúkénti meghallgatása sem befolyásolta a sérelmezett intézkedést. A Testület vizsgálata során a rendelkezésre álló információk alapján nem tudott feltárni olyan körülményt, amely a pártatlanság tekintetében legitím kételyt ébresztett volna, és úgy ítélte meg, hogy nem sértette a részrehajlásmentes eljárás követelményét az a tény, hogy a panaszos személyes adatainak rögzítésére a jegyző és a hivatali ügyintézők előtt került sor.

1.5. Arányosság követelménye

15. § (1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre nézve a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az arányosság 15. §-ában foglalt követelményének teljesülését 2013-ban is számos megközelítésben vizsgálta a Testület. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy mivel ez az előírás általános kötelezettséget teremt a rendőrség részére, ennek a kötelezettségnek a megvalósulását jellemzően nem önmagában vizsgálja a Testület, hanem mindig valamely egyéb intézkedés (pl. előállítás jogalapja, időtartam arányossága) vizsgálatánál merül fel mögöttes szabályként.

A **77/2013. (III. 13.) sz. állásfoglalásában** a Testület a fenti követelményre figyelemmel minősítette aránytalanul hosszúnak a panaszos előállítását. A panaszost azt követően állították elő, hogy a Budapest Pride felvonulás helyszínén a lányával szembeni rendőri intézkedést próbálta megakadályozni. Az állásfoglalás szerint a rendőrség nem adott magyarázatot arra, hogy mi indokolta a panaszos öt órán keresztül történő várakoztatását a mindössze 10 perces kihallgatását megelőzően, így a Testület az előállítás időtartamát aránytalanul hosszúnak ítélte meg, és megállapította, hogy az sértette a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető jogát.

Az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelménye állt a Testület **331/2013. (XI. 13.) sz. állásfoglalásának** középpontjában is, melyben a Testület az arányosság előírásának megsértése miatt súlyos alapjogsértést is megállapított.

A panaszos autószerelő műhelyében a NAV adóellenőrei végeztek próbavásárlást, melynek keretében gépjárművük abroncsait centíroztatták ki. A panaszos a javításról nem adott számlát. Amikor a NAV munkatársai felfedték kilétüket, és tájékoztatták a panaszost vizsgálatuk eredményéről, a panaszos egyik munkaeszközével szándékosan kilyukasztotta az ellenőrök gépjárművének gumiabroncsait. A panaszost az általa elkövetett tulajdon elleni szabálysértés miatt előállították, majd állítása szerint "felsőbb utasításra" két napra szabálysértési őrizetbe vették.

A Testületnek a szabálysértési őrizetre nézve ki kellett zárnia hatáskörét, vizsgálta azonban az előállítás jogszerűségét. Az előállítás jogalapját a Testület megfelelőnek találta. A rendelkezésre álló adatok szerint a panaszos előállítására az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja adott alapot, melynek vonatkozó fordulata szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható. A Testület a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. tv. vonatkozó rendelkezéseit áttekintve megállapította, hogy a panaszos elzárással is büntethető szabálysértést követett el, amely miatt első fokon mindenképpen a járásbírósnak kellett eljárnia. A panaszos a helyszínről nem menekült el, egészen a rendőrök kiérkezéséig mindvégig a műhelynél tartózkodott, így őt a rendőrök a gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe vehették és akár azonnal bíróság elé állíthatták volna. A fentiek alapján így a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja megfelelő jogalapot biztosított az előállításához, ezért a jogalap tekintetében a panaszos személyes szabadsághoz fűződő alapvető joga nem sérült.

Figyelembe véve ugyanakkor, hogy az Rtv. a vizsgált esetre nem kötelező jelleggel, hanem lehetőségként írja elő előállítás alkalmazását, a jogalap meglétéén túl a Testületnek azt is mérlegelnie kellett, hogy az előállítás megfelelt-e az arányosság követelményének. Ezt a vizsgálatot a Testület lényegében azon kérdésre való tekintettel végezte el, hogy volt-e az előállításnak bármilyen olyan célja, amely csak a személyes szabadság korlátozásával volt elérhető. A Testület erre a kérdésre nemmel felelt. A rendelkezésre álló iratok alapján a Testület tényként kezelhette, hogy a panaszos a helyszínen elismerte a szabálysértés elkövetését. A panaszos higgadtan várta meg a helyszínen a rendőrök kiérkezését, és valamennyi beszámoló tanúsága szerint együttműködő volt, például a kért

iratokat bemutatta. Cselekményének következményeit még a helyszínen megpróbálta elhárítani, felajánlva a gumik javítását saját költségére. A rendőrkapitányságon a panaszossal szemben lényegében semmilyen eljárási cselekményt nem foganatosítottak kihallgatásán kívül. Mivel azonban a panaszos a cselekmény elkövetését már a helyszínen elismerte, kihallgatásától sem lehetett más eredményt várni – nem is tudott egyéb információkat a hatóság tudomására hozni. Mindezen körülmények alapján a Testületben összességében az a határozott meggyőződés alakult ki, hogy az előállítástól várható előnyök nem álltak arányban azzal a hátránnyal, amelyet az intézkedés a panaszosnak okozott, különösen azért, mert a panaszos együttműködő magatartása miatt a rendőröknek nem volt okuk feltételezni, hogy a panaszos a szabálysértési eljárás alól magát kivonta volna, illetve egy esetleges idézésre nem jelent volna meg a bíróság előtt. A Testület a panaszos személyes szabadsághoz való alapvető jogának súlyos fokú sérelmét állapította meg.

Az arányosság követelményének sérelmét állapította meg a Testület a **90/2013 (IV.10.) sz. állásfoglalása** kapcsán is. A panaszos kifogásolta az öt és fél órát meghaladó előállítását, aminek során vele szemben több mint három óra alatt semmilyen eljárási cselekményre nem került sor. A Testület arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapjogának illetően korlátozása semmiképpen sem állt arányban az intézkedéssel elérni kívánt törvényes céllal.

1.6. Jogok korlátozásának a lehetősége

17. § (1) A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A fenti követelmény érvényesülése kapcsán, **164/2013. (V. 29.) sz. állásfoglalásában** a Testület vizsgálta, hogy mennyiben felelt meg a valóságnak a panaszosok azon állítása, miszerint lakrészükbe ismeretlen okból felmentek a rendőrök, miközben ők nem, mindössze egy rokonuk tartózkodott a lakásban. A konkrét esetben a Testület a rendőrségnek a panasszal összefüggésben küldött megkeresésében kifejezetten felkérte a rendőri szervet, hogy reagáljon a panaszos ezen állítására. A Testület a rendőröktől érdemi választ nem kapott, és a rendőrségi iratok egyike sem cáfolja, hogy az intézkedő rendőrök felmentek volna a panaszosok lakrészébe. Olyan esetekben, amikor a panaszos állításait a rendőrség a Testület kifejezett kérése ellenére sem cáfolja, töretlen gyakorlata szerint a Testület elfogadja a panaszosi állítást, így jelen ügyben is elfogadta, hogy a panaszosok lakrészébe ismeretlen okból bementek a rendőrök.

Az állásfoglalás rögzíti, hogy a magánlakás sérthetetlenségéhez fűződő jog csak törvényi felhatalmazás alapján korlátozható. Az Rtv. azonban nem tartalmaz lakás, illetve lakrész huzamosabb szemrevételezésére vonatkozó felhatalmazást. Erre a rendőrség csak a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény szerint – alakszerű határozat alapján (149. §), vagy halaszthatatlan nyomozási cselekményként (177. §) foganatosított házkutatás keretében – jogosult. Minthogy azonban a Be. alapján foganatosított házkutatásra a rendőrség nem hivatkozott, a panaszosok lakrészében való huzamos tartózkodásnak – azaz a magánlakás sérthetetlenségéhez fűződő jog korlátozásának – jelen esetben nem volt jogalapja, tehát az jogszerűtlen volt. Tekintettel arra, hogy a kitérő rendőrök jogszabályi felhatalmazás és törvényes cél hiányában mentek fel a panaszosok lakrészébe, a rendőri intézkedés sértette a panaszosok magánlakás sérthetetlenségéhez fűződő jogát.

*Jó néhány panaszos beadványa kapcsán vizsgálta viszont a Testület a panaszosok azon igényét, hogy az intézkedés során vagy azt követően mobiltelefonjukkal értesítsenek valakit. A **90/2013. (IV. 10.) sz. állásfoglalás**ban fejtette ki a Testület az ezzel kapcsolatos álláspontját. A Testület a mobiltelefonokkal kapcsolatos rendőrségi gyakorlatot az Rtv. 13.§ (3) és a 17. § (1) bekezdéseiben*

foglalt rendelkezés összeolvasása alapján a következőképpen értékeli. Olyan esetekben, amikor a rendőri intézkedés célját veszélyezteti, ha az intézkedés alá vont személy mobiltelefonon ellenőrizetlenül lép kapcsolatba valakivel (pl. nem zárható ki, hogy bűntársát értesíti a gyanú szerint tetten ért elkövető), úgy az Rtv. 17. § (1) bekezdése és 13. § (3) bekezdése kellő jogalapot biztosít a rendőrnek a telefon (mint az intézkedés eredményes végrehajtását akadályozó tárgy) elvételére. Ha ilyen körülmény az adott helyzetben nem áll fent, úgy a mobiltelefon használata korlátozásának nincsen jogalapja. Ilyen esetekben semmi nem zárja ki, hogy a hozzátartozót vagy más személyt az előállított személy a saját mobiltelefonján értesítse, hiszen e jog főszabály szerint az érintettet illeti meg, és az értesítés csak akkor a rendőr feladata, ha a fogvatartott valamilyen okból nincsen abban a helyzetben, hogy értesítési jogával éljen. Az említett ügyben a rendőri szerv nem jelölt meg olyan körülményt, amely alátámasztotta volna azt, hogy a panaszos előállítását akadályozta, vagy veszélyeztette volna az, ha a panaszos a rendőrségi gépjárműben a mobiltelefonjáról értesítette volna a barátnőjét, vagy az édesanyját. Erre tekintettel a Testület álláspontja szerint a telefonhasználat korlátozásához nem álltak fenn a szükséges feltételek.

1.7. Sérülés okozásának kerülése, orvosi ellátás biztosítása

17. § (2) A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személynek – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

A Testület a sérülés okozásával összefüggő, bántalmazás gyanúját felvető ügyekkel kapcsolatos gyakorlatában az Emberi Jogok Európai Bíróságának fennálló gyakorlatát követi. Eszerint (lásd például: *Selmouni kontra Franciaország*, *Ribitsch kontra Ausztria* és *Tomasi kontra Franciaország*) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ami azonban nem jelent egyet valamely meghatározott személy büntetőjogi felelősségének megállapításával).

Így történt ez a Testület a **90/2013. (IV. 10.) számú állásfoglalásban** vizsgált ügyben is. A sérelmezett események 2012. július 7-én zajlottak, és a panaszos aznap, még fogvatartása idején részesült orvosi ellátásban. Megállapítható, hogy a rendőri iratok határozottan rögzítik, hogy a panaszost rúgások, ütések nem érték az intézkedés során, vele szemben senki sem használt tonfát. Azt azonban a rendőrök nem cáfolták, sőt maguk is beszámoltak róla, hogy a panaszosnak a testi kényszer alkalmazása közben sérülése keletkezett, amelynek orvosi ellátásáról gondoskodtak. Az orvosi vélemény, illetve a későbbi látlet szerint a panaszos testfelszínén néhány felszínes vörhenyes folt volt látható, míg a jobb hónaljárok és a lapocka között egy 7x8 cm-es felszínes véraláfutás. A fentiekén túlmenően a panaszos jobb kezén, a kézközépcsontok felett ujjbegynyi friss hámfosztások voltak.

A Testület vizsgálata kapcsán utalt arra, hogy az Rtv. szerint rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök kihallgatása stb. – legtöbbjét nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során ezért a Testület a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozatára, valamint a rendelkezésére álló videofelvételekre támaszkodhatott. A bizonyítékok alapján elmondható, hogy a panaszosnak keletkeztek olyan sérülései, amelyek származhattak bántalmazásból, a rendőrség azonban adott

magyarázatot a sérülésekre, miszerint azok a panaszos ellenszegülése miatt szükségessé vált kényszerítő eszköz-használatból eredtek. Mivel az intézkedés egy meleg nyári napon történt, amikor a panaszos rövid ujjú inget és szövetnadrágot viselt, a sérülések valóban keletkeztek az aszfaltra és a villamossínre történő leszorítás következményeként, a felvételeken ugyanakkor nem látható az intézkedés teljes egésze, így – bár a rendelkezésre álló felvételeken bántalmazás nem látható – annak megtörténtét a Testület nem tudta kizárni.

Ilyen körülmények között a Testület felelősséggel csak annyit állapíthatott meg, hogy a panaszos sérülései egyaránt keletkeztek a panaszossal szemben megfelelő jogszabályi felhatalmazás birtokában alkalmazott kényszerítő eszköz használata miatt, és jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása, azaz bántalmazás eredményeként is. A Testület megítélése szerint ezért nem lehetett egyértelműen bizonyítani, hogy a panaszos sérülései jogszerűtlen rendőri fellépés miatt keletkeztek.

Szintén ugyanerre a megállapításra jutott a Testület a **63/2013. (II. 27.) sz. állásfoglalásában** is.

1.8. Hozzá tartozó vagy más személy értesítési lehetősége

18. § (1) A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett személy, haladéktalanul értesíteni kell a törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

Számos panaszos beadványa kapcsán vizsgálta a Testület a 18. §-ban foglalt rendelkezések alapján a fogvatartott panaszosok alapvető jogainak érvényesülését is. A hozzátartozó kiértesítésével kapcsolatban a Testület már több esetben kifejtette, hogy az Rtv. elsősorban a fogvatartott számára biztosítja az értesítési lehetőséget, és a rendőrségre csak akkor hárítja ezt a kötelezettséget, illetve jogot, ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy értesíthesse a kívánt személyt.

Ez volt a vizsgálat alapja a **326/2013. (XI. 13.) sz. állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben is, amelyben a panaszos azt sérelmezte, hogy számára előállítása alkalmával nem tették lehetővé, hogy ismerősét telefonon felhívja, pedig nem volt nála a szemüvege, amely nélkül nem tudta elolvasni a részére átadott iratokat. Ugyan a panaszos ismerősét végül kiértesítették, azonban az értesítést egy rendőr végezte, a panaszosnak a személyes telefonbeszélgetésre nem biztosítottak lehetőséget.

A Testület megállapította, hogy a panaszos nem volt olyan állapotban, amely megnehezítette volna számára az ismerősének való telefonálást, és olyan körülmény sem merült fel, amely az intézkedés céljának biztosítása érdekében indokoltá tette volna, hogy az értesítést a rendőrség végezze. A fentiek okán a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga sérelmének értékelte, hogy nem biztosították számára a személyes telefonálás lehetőségét. Minthogy azonban az nem volt megállapítható egyértelműen, hogy ennek a lehetőségnek a megvonása egyben – a panaszos látásproblémáival összefüggésben – a szükséges dokumentáció megfelelő megismerésében is meggátolta volna a panaszost, és minthogy az értesítés egyébként megtörtént, a Testület a jogsértést csekély fokúnak ítélte meg.

Szintén ezzel a problémával foglalkozott a Testület **272/2013. (IX. 18.) sz. állásfoglalásában**. A panaszbeadvány előterjesztője gépjárműve leparkolása miatt keveredett tettelegességgig fajuló szóváltásba egy idegennel. A panaszos önként ment be az incidens után néhány órával az illetékes rendőrkapitányságra, azért, hogy a férfival szemben feljelentést tegyen, állítása szerint őt azonban a

rendőrkapitányságon ok nélkül előállították. A panaszos személyes szabadsága korlátozásán és az előállítás számos egyéb körülményén túl azt is nehezítette, hogy őt elmulasztották tájékoztatni az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogairól. Az érintett rendőrkapitányság által a Testület részére megküldött tájékoztató a panaszos által előadottakat egyértelműen cáfolta. A Testületnek rendelkezésére állt az előállítás időtartamáról szóló igazolás, illetve az ahhoz csatolt nyilatkozat is, mely dokumentumokon a panaszos aláírásával ismerte el, hogy az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogával élni nem kívánt. Az előállítás időtartamáról szóló írásos igazolás másolatát a panaszos maga is csatolta panasz-kiegészítéséhez. A Testület tekintettel volt arra az eshetőségre, hogy a panaszos esetleg csak aláírta a szóban forgó dokumentumokat, azonban arra nem volt ideje illetve lehetősége, hogy azok tartalmát meg is ismerje. Mivel azonban a panaszos a nyilatkozatra saját kézírásával vezette rá vesebetegségének tényét, a Testület ezt a lehetőséget elvetette, hiszen így nyilvánvalóvá vált, hogy a panaszos a dokumentumokat olvasta is. A fenti okfejtésre támaszkodva a Testület megállapította, hogy a panaszost a hozzátartozó, illetve a képviselő értesítésének lehetőségéről megfelelően tájékoztatták, így kimondta, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga ezzel összefüggésben nem szenvedett sérelmet.

A Testület – a fentiekben már idézett – **297/2013. (X. 22.) számú állásfoglalásában** megállapította a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a telefonhasználat korlátozása miatt. A Testület álláspontja szerint a telefonhasználat korlátozása a panaszos oldalán alapjogi sérelmet eredményezett, mivel a panaszos közelében lévő rendőröknek lehetőségük lett volna megbizonyosodni arról, hogy a panaszos valóban a jogi képviselőjével, illetve a pártfogójával beszél-e. Egyéb körülmények híján ezen személyek értesítése pedig önmagában nem veszélyeztette az intézkedés eredményes lebonyolítását, sőt, velük történő kapcsolatba lépés különös jelentőséggel bírt, hiszen segíthettek volna a tényállás tisztázásában, igazolhatták volna, hogy a panaszos büntetését már letöltötte.

1.9. Fogvatartottak elhelyezése, orvosi ellátása

18. § (2) A rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.

Fentebb már idézett, **272/2013. (IX. 18.) sz. állásfoglalásában** a Testület a panaszos fogvatartásának körülményeit is górcső alá vette, értékelve, hogy azok mennyiben feleltek meg az Rtv. 18. §-ának (2) bekezdésében idézett követelményeknek. A panaszos beadványában számos olyan észrevételt tett, amelyek kifejezetten a fogdai elhelyezés körülményeire vonatkoznak. Előadta, hogy az előállító helyiségben a fűtés éppen hogy csak működött, míg a rendőrkapitányság egyéb helyiségeiben meleg volt; a vakolat potyogott, a szobában vizeletszag terjengett, ellátásáról pedig nem gondoskodtak megfelelően.

Az érintett rendőrkapitányság tájékoztatásul eljuttatta a Testülethez az ellenőrzési napló másolatát, amelyet az a r. hadnagy állított ki, aki a panaszos fogvatartása idején az előállító-helyiségben ellenőrzést tartott. A naplóbejegyzés szerint az ellenőrzés alatt az előállított személynek panasza nem volt, a helyiségben a villany, a kamera és a fűtés működött, a r. hadnagy hiányosságot nem tapasztalt. A kapitányság vezetője nem cáfolta, hogy az előállító-helyiség faláról valóban pereg az olajfestékréteg felázás miatt, sőt, erről fényképet is mellékelte, azonban elmondta, hogy az előállító helyiség berendezése és biztonsági rendszere a normákban meghatározottaknak megfelel. A kapitányságvezető eljuttatta az illetékes megyei főügyészség legutóbbi ellenőrzésének eredményeit tartalmazó jegyzőkönyvet, amely rögzítette, hogy a rendőrkapitányságon a korábbi, emberi tartózkodásra gyakorlatilag alkalmatlan előállító helyiség helyett új, megfelelő előállító helyiség kialakítására került sor, szabálytalanság az előállító helyiségben nem volt tapasztalható. A

Testületben a fentiek alapján az a meggyőződés alakult ki, hogy az előállító-helyiség állapota a törvényi előírásoknak megfelelt. A fűtés igazolhatóan üzemelt – az ellenőrzési napló adatai szerint a panaszos a hőmérsékletre sem panaszkodott. A főügyészségi vizsgálat megállapította, hogy az előállító helyiség a jogszabályi előírásoknak megfelel – összességében pedig a Testület nem látta indokolhatónak a vakolat pergése miatt egészségre ártalmasnak tekinteni a fogvatartás körülményeit, így kimondta, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga nem szenvedett sérelmet.

A higiénés körülményekkel kapcsolatban a Testület már nem tudott ilyen egyértelmű következtetéseket levonni. A kapitányság tájékoztatása szerint az előállító helyiség takarítása folyamatos, azt a takarítószemélyzet fertőtlenítőszerrel tisztítja, és a szabadon bocsátást követően mindig van takarítás. Az előállító helyiségben a panaszos állításával ellentétben vizeletszag nem lehetett, legfeljebb a fertőtlenítő szagát érezhette. Mivel a panaszos álláspontja a különféle szagokkal kapcsolatban igen határozott volt, olyan bizonyítási eszköz pedig nehezen képzelhető el, amely e körülmény tisztázására utólag alkalmas lehetne, a Testület a panaszos emberi méltóságához fűződő alapvető jogának sérelme kapcsán nem vonhatott le más következtetést, mint hogy az nem megállapítható.

A panaszos egészségi állapota miatt a Testületnek vizsgálnia kellett, esetében mi jelentette „az egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátást”. A panaszosnak vesebetegsége miatt folyamatosan innia kell – állítása szerint ebből következő szükségleteire a rendőrök nem voltak tekintettel. Jelzéseire őrei nem reagáltak azonnal, és hosszasan várakoztatták, mielőtt kiengedték volna a mellékhelyiségbe (erre egyébként összesen három alkalommal került sor). A panaszos szerint a rendőrök figyelmeztették, hogy úgy igyon, hogy nem fogják félóránként kiengedni a mosdóba. A panaszos sérelmezte továbbá, hogy a rendőrök vizet még kérésére sem biztosítottak, és ha barátnője nem küldött volna neki az egyik rendőrrel, nem is ivott volna semmit. A panaszos állításait a rendőrkapitányság határozottan cáfolta. A főkapitány közlése szerint ivóvizet biztosítottak számára, az egyik r. zászlós az előállító helyiségbe is vitt neki műanyag pohárban friss vizet, illetve a kihallgatási helyiségben a panaszos több alkalommal is fogyasztott a csapból ivóvizet. A panaszos a kihallgatás során is kiment a mellékhelyiségbe, és az előállító helyiségből is több alkalommal átkísérték. A lehetőség számára folyamatosan biztosított volt, tekintve, hogy vesebetegségéről is tett nyilatkozatot, amit a rendőrök figyelembe vettek. Azt, hogy hány alkalommal volt a panaszos a mellékhelyiségben, az intézkedés idején szolgálatot teljesítő rendőrök már nem tudták elmondani, arra azonban emlékeztek, hogy elég sok alkalommal. Noha a Testület a két, egymásnak legteljesebb mértékig ellentmondó álláspontot ütköztetve nem tudta feltárni, sérült-e a panaszos emberi méltóságához való joga, elvi élel mondta ki, hogy ilyen esetekben mindenképpen a panaszos szubjektív, egyéni igényeit kell alapul venni – nem az a kérdés releváns tehát, hogy adott egységnyi idő alatt "átlagos esetben" hány alkalommal indokolt biztosítani a mosdó használatát, illetve, mennyi az a vízmennyiség, amely egy „átlagos előállított személy” szükségleteit fedezi, hanem kizárólag az intézkedés alá vont személy egyedi szükségletei az irányadóak.

1.10. Fogvatartottak jogainak korlátozhatósága

18. § (3) A fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökésnek vagy elrejtőzésnek, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

(4) A rendőrségi fogdába történő befogadáskor, amennyiben a rendelkezésre álló adatok, illetve a befogadás körülményei vagy a fogvatartott viselkedése alapján nyomós okkal feltételezhető, hogy a fogvatartott saját vagy más életének, testi épségének veszélyeztetésére

alkalmas tárgyat tart magánál, az élet, testi épség védelme, továbbá a bűncselekmény megelőzése érdekében a fogvatartott testét, erre vonatkozó előzetes figyelmeztetést követően – a testüregekre is kiterjedően – át kell vizsgálni.

(5) A fogvatartott testének átvizsgálása nem történhet szeméremérintő módon, és az átvizsgálás alatt más fogvatartott, illetve a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem lehet jelen. (6) A testüregek átvizsgálását csak orvos végezheti, amelynek során a vizsgálatot végző orvoson kívül a vizsgálat elvégzésében közreműködő egészségügyi dolgozó, valamint a vizsgált személlyel azonos nemű rendőr lehet jelen.

16. § (4) A rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, a rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.

A megalázó bánásmód, kínzás, kényszervallatás Rtv. 16. § (4) bekezdésbe foglalt tilalmát és az Rtv. 18. §-ának a fogva tartottak jogainak tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettséget a Testület több ügyben is vizsgálta.

Az emberi méltóság súlyos sérelmét állapította meg a Testület abban az ügyben [201/2013. (VII. 3.) számú állásfoglalás], ahol a kiskorú panaszost a rendőrök egy hamis bérletszelvény miatt előállították, majd a rendőrségen egy rendőrnő egy kis irodaszervízbe vitte. A rendőr utasította, hogy vegye le a pólóját, megtapogatta a mellét és a melltartóját, le kellett tolnia a nadrágját és az alsóneműjét, majd ezt követően a rendőrnő a háta mögé állt és rászólt, hogy meztelenül guggoljon le. A panaszos csak ezt követően állhatott fel és öltöztethetett fel. A panaszos számára nagyon megalázó volt az eljárás, különösen, mivel éppen menstruált. Leltárba vették a nála lévő dolgokat, majd egy koszos cellába kísérték.

Az ügyeletes tiszt jelentésében előadta, hogy a ruházatátvizsgálás az előállító helyiség orvosi szobájában történt, nem pedig egy irodahelyiségben. Az orvosi szobában a ruházat szakszerű átvizsgálásához szükséges volt azok levétele és egyenként történő átvizsgálása. Az átvizsgálás során a r. hdgy. nem volt jelen, így nem tudja, hogy panaszolt-e a panaszos eközben bármit is, de ez az eljárás minden befogadásnál kötelező jellegű, tekintettel arra, hogy az előállítottnál maradhat bűncselekmény elkövetéséből származható tárgy, vagy önkárosításra alkalmas eszköz.

A Testület mindkét megkeresésében kérte a rendőrséget, nyilatkozzanak, hogy mi indokolta a panaszos ilyen szintű átvizsgálását, és hogy valóban a panaszos által előadott módon zajlott-e le a befogadást megelőző átvizsgálás. A kapitányságvezető átirata szerint a ruházatátvizsgálást végző r. őrm-ert nem tudta nyilatkoztatni, mivel szabadságát töltötte.

A Testület - tekintettel arra, hogy a rendőrség kétszeri felhívás ellenére sem cáfolta lényegében a panaszos által előadottakat - elfogadta a befogadási eljárás vonatkozásában a panaszosi előadást és vizsgálata során ebből a tényelőadásból indult ki.

A Testület a vizsgálata során hivatkozott továbbá az Rtv. 31. § (1) bekezdésére, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 31. § (7)-(8) bekezdésére, és a Rtv. 18. § (4)-(6) bekezdésére, amely a befogadási eljárással kapcsolatban azt rögzíti, hogy amennyiben a rendelkezésre álló adatokra, illetve a befogadás körülményeire vagy a fogva tartott viselkedésére tekintettel alapos okkal feltételezhető, hogy a fogva tartott saját vagy más életének, testi épségének veszélyeztetésére alkalmas tárgyat tart magánál, az élet, testi épség védelme, továbbá a bűncselekmény megelőzése érdekében a fogva tartott testét, erre vonatkozó előzetes figyelmeztetést követően - a testüregekre is kiterjedően - át kell

vizsgálni. A fogva tartott testének átvizsgálása nem történhet szemérem sértő módon, és az átvizsgálás alatt más fogva tartott, illetve a fogva tartottal ellentétes nemű személy nem lehet jelen. A testüregék átvizsgálását csak orvos végezheti, amelynek során a vizsgálatot végző orvoson kívül a vizsgálat elvégzésében közreműködő egészségügyi dolgozó, valamint a vizsgált személlyel azonos nemű rendőr lehet jelen.

A Rtv. 31. § (1) bekezdése tehát lehetőségként, a rendőr mérlegelésére bízva teszi lehetővé a személyi szabadságában korlátozott személy ruházatának átvizsgálását. Ehhez képest a Szolgálati Szabályzat ugyanezen rendelkezéseket (támadás vagy önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából) átvéve és annak alkalmazási körét szűkítve – az előállító helyiségbe elhelyezéskor – már kötelező ruházatátvizsgálást ír elő. Ehhez a kötelező szabályhoz képest speciális szabályként rendelkezik az Rtv. 18. §-a a fogva tartott testének (testfelületének és testüregének) vizsgálatáról akkor, amikor azt ismételten bizonyos egyéb körülmények fennállása esetén („a rendelkezésre álló adatokra, illetve a befogadás körülményeire vagy a fogva tartott viselkedésére tekintettel alapos okkal feltételezhető”) lehetőségként szabályozza.

A rendelkezésre álló iratok egyike sem utalt arra, hogy fennállt a panaszossal kapcsolatban olyan egyéb körülmény, amely miatt szükséges lett volna a panaszos testfelületét átvizsgálni. Az iratokból nem tűnik ki olyan adat, amely megteremtette volna annak a gyanúját, hogy a panaszos önmaga vagy mások károsításra-, vagy a bűncselekmény elkövetésére alkalmas tárgyat próbált volna a testfelületén becsempészni az előállító helyiségbe. A testfelület ilyenén átvizsgálása az emberi méltóságot súlyosan sértő, megalázó eljárás, amely csak abban az esetben minősülhet jogszerű alapjog-korlátozásnak, ha megfelelő jogalap birtokában, és az arányosság követelményét szem előtt tartva foganatosítják. Jelen esetben ezek a törvény által megkövetelt – fentebb kifejtett – speciális feltételek nem álltak fenn, ezért a Testület megállapította, hogy az ilyenén átvizsgálás az Alaptörvény III. cikkében tilalmazott megalázó bánásmódnak minősül, amely súlyos mértékben sértette a panaszos emberi méltósághoz fűződő jogát.

Az Országos Rendőrfőkapitány későbbi határozatában osztotta a Testület álláspontját, és e tekintetben helyt adott a panasznak.

1.11. Szolgálati fellépés

20. § (1) A rendőrt az intézkedés során

a) az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy

b) szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja.

(2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles a nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és az előterjesztésére nyitva álló határidőről.

(3) A rendőr köteles – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.

(4) Ha a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni. A rendőri intézkedés alakításait tovább részletezik a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) és (2) bekezdései. A hivatkozott jogszabályhelyek szerint az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel a fentiek intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

Amint azt a Testület korábbi éveken is számos állásfoglalásában kifejtette, az Rtv. 20. §-ában rögzített követelmények azért bírnak különös jelentőséggel az intézkedés alá vont személy jogérvényesítési képessége szempontjából, mert csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztételi jog, ha az intézkedéssel érintett személy az intézkedés okára, alapjára és az intézkedést foganatosító személy kilétére nézve birtokában van a valós és releváns információknak. Ezek hiányában ugyanis nincs azzal tisztában, hogy ki ellen kell benyújtani a panaszát, nem tudja megfelelően megítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét, és nem tud adott esetben hatékonyan érvelni az intézkedés jogszerűsége ellen sem. Ezeket a szabályokat, amelyek lehetővé teszik az intézkedő rendőr azonosítását, illetve a panaszjog gyakorlását, a Testület gyakorlatában garanciális jelentőségűnek tartja – elsősorban a közhatalom gyakorlásának megfelelő kontrolljára és az Alaptörvény XXIV. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő és XXVIII. cikkében biztosított jogorvoslathoz való jogra tekintettel.

A szolgálati fellépés módja a Testület megállapítása szerint több ízben nem az előírások szerint történt, vagy hiányoztak az intézkedések kötelező formai elemei, ami miatt a Testület a tisztességes eljáráshoz való jog – általában csekély fokú – sérelmét állapította meg. Rendkívül általánosnak mondható az a jelenség, hogy a rendőrök intézkedéskor nem közlik a nevüket, azonosító számukat, nem mutatják fel a jelvényüket és nem közlik – gyakran kérésre sem – az intézkedésük tényét, célját, jogalapját.

Sajnos az ilyen jellegű kifogások kapcsán is elmondhatóak az Rtv. 2. §-ánál kifejtettek, azaz, hogy a Testület a legtöbb esetben nehéz helyzetben van, mivel ezeket a körülményeket az ügyek többségében nehéz rekonstruálni még felvilágosítás-kéréssel is. Egyrészt ez egy szóban teljesítendő kötelezettség a rendőr részéről, másrészt a kifogásolt intézkedéseknél jellemzően csak az intézkedő rendőr és az intézkedés alá vont panaszos van jelen, akiknek az elmondásai többnyire teljesen ellentétben állnak egymással, egyéb, az ellentmondás feloldását lehetővé tévő bizonyítási eszköz pedig ritkán áll a Testület rendelkezésére.

A 329/2013 (XI.13.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszost a rendőrök közlekedésrendészeti intézkedés keretében igazoltatták, illetőleg az általa használt ideiglenes rendszám táblát elvették tőle. A Testület az ügyben az egymásnak ellentmondó nyilatkozatok alapján nem tudott állást foglalni abban, hogy a rendőrök az Rtv. 20.§ (2) bekezdésben foglalt kötelezettségeiknek (intézkedés céljának közlése, tájékoztatás a panasztételi lehetőségekről) eleget tettek-e. A Testület azonban a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának súlyos sérelmét állapította meg amiatt, hogy a rendőrök által a panaszosnak adott, a rendszám elvételére vonatkozó formanyomtatvány nem felelt meg a vonatkozó jogszabályoknak, ugyanis az egyrészt egy már

hatálytalan jogszabályra történő hivatkozást tartalmazott, másrészt pedig az elvétel okaként mindössze – a már hatálytalan – jogszabályra utalt, tehát a panaszos számára az okiratból nem derülhetett ki, hogy a rendőr milyen jogcímen vette el a rendszámot és a forgalmi engedélyt.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezések megsértése miatt állapított meg a Testület alapjogsérelmet **250/2013. (VIII. 28.) sz. állásfoglalásában**. A panaszügy tárgyát képező esetben csendháborítás miatt tettek bejelentést a rendőrségre a panaszossal szemben szomszédai. A panaszos szerint az otthonánál intézkedő rendőrök be sem mutatkoztak, csak nekiálltak „kihallgatásának”, tényként kezelve a bejelentés valós tartalmát. A Testület az érintett rendőrkapitánysághoz intézett megkeresésében megkérdezte, mennyiben tettek eleget az intézkedő rendőrök az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt kötelezettségeiknek. A kérdésre az intézkedő rendőr kiegészítő jelentésében úgy válaszolt, hogy az intézkedés megkezdésekor „a napszaknak megfelelően köszönt a panaszosnak, bemutatkozott, továbbá közölte vele a rendőri intézkedés okát”. A panaszos állítását tehát, miszerint a bemutatkozás elmaradt, a r. zászlós jelentésében cáfolta, ugyanakkor a Testület álláspontja szerint az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése által támasztott követelményeknek az sem felelt meg, ahogyan a rendőr saját előadása szerint eljárta, tekintve, hogy a r. zászlós kizárólag bemutatkozásról tett említést, arról azonban a Testület kifejezett kérdésére sem számolt be, hogy azonosító számát közölte volna a panaszossal. Az azonosító szám közlésének elmaradása miatt a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csekély fokú sérelmét.

A Testület megítélése szerint a rendőrök nem tettek eleget az azonosításra vonatkozó kötelezettségüknek, nem közölték az intézkedés célját és okát, így a **292/2013. (X. 22.), 294/2013. (X. 22.) és 295/2013. (X. 22.) sz. állásfoglalásában** mulasztás miatt megállapította a panaszosok (V. L-né, V. F. és V. G.) tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelmét. A panaszosok elmondása szerint 2012. november 22. napján a rendőrség 12 főt – közöttük V. L-né fiát, V. F-t – állított elő kábítószerrel való visszaélés bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt. Az előállított személyek hozzátartozói – többek között V. L-né és annak másik fia, V. G. – a rendőrkapitányság épülete előtti utcán gyülekeztek, egyrészt információk szerzésének céljával, másrészt arra várva, hogy az előállított személyek kihallgatásuk után távozhassanak a rendőrségről. Mikor V. F-t kiengedték, a rokonai észrevették, hogy sérüléseket szenvedett. Ezután V. F. rokonai kiabálni kezdtek, hogy „miért kellett V. F-t megverni”, „felvetjük a látleletet”, illetve „fel lesztek jelentve” mondatokat. Ezt követően több rendőr jelent meg a rendőrkapitányság udvarán a kerítés előtt, majd a kerítésen kívül tartózkodókkal szemben kezdtek intézkedni felszólítás nélkül. Az intézkedés közben V. G-t négyen a földre vitték, fejét egy virágágyásba nyomták, az intézkedés során kificamodott a jobb válla. A másik két panaszost néhány méterrel távolabb, a garázsok mögött földre vitték, majd rátérdeltek a hátukra, V. L-nét több méteren keresztül térden vonszolták a betonon (ami az intézkedésről készült felvételen is jól látszik). A panaszosokkal szemben indokolatlanul hosszú ideig alkalmaztak bilincset. A beadvány szerint az intézkedés alatt a helyszínen lévők cigány származására sértő kijelentéseket tettek a rendőrök.

A Testület - figyelemmel a rendőrkapitányság előtt hangoskodó, rendzavaró tömegre és a rendőri utasítást meghallva elszaladó panaszosokra - elfogadta a rendőrség azon álláspontját, miszerint az intézkedés megkezdése előtt az Rtv. 20. § (2) bekezdése által megkívánt közlés teljesítése veszélyeztette az intézkedés eredményességét. Ebben az esetben a rendőröknek a foganatosított intézkedés befejezésekor kellett volna eleget tenniük a tájékoztatási kötelezettségüknek, ennek ellenére a rendőrség tájékoztatása alapján csak az volt megállapítható, hogy „az előzetes közlések az Rtv. 20. § (2) bekezdése alapján nem, illetve részben történtek meg”. A rendőrségi iratok arról nem szólnak, hogy a panaszosok tájékoztatása az intézkedés befejezésekor megtörtént-e, és ha igen milyen tartalommal. Olyan esetekben, amikor a rendőrség a panaszos állítására vonatkozóan nem nyújt az adott kérdésben felvilágosítást, töretlen gyakorlata szerint a Testület elfogadja a panaszos

állítását – amelyet jelen esetben az intézkedésről készült videofelvétel sem cáfol – a történések valós leírásaként. Ennek megfelelően a Testület az alapjogsértés vizsgálata során azon tényből indult ki, hogy a rendőrök nem azonosították magukat és nem közölték a panaszosokkal az intézkedés célját. Mivel az Rtv., és a Szolgálati Szabályzat a rendőr nevének és az azonosító számának szóbeli közlését minden egyéb feltétel meglététől függetlenül kötelezővé teszi, ezért a Testület a rendőr kilétére utaló körülményre való azon hivatkozást – jelen esetben azt, hogy az intézkedést lefolytatók rendőri kiléte a kerítésen keresztül történő többszöri felszólítások miatt nyilvánvaló volt – a Testület nem tudta elfogadni a rendőrök igazolásaként. Mindezek alapján a Testület a fentiek szerint döntött.

A Testület több állásfoglalásában is kifejtette, hogy egyrészt csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztétel joga, ha az intézkedéssel érintett személlyel / kényszerítő eszköz elszenvetőjével annak okát olyan részletességgel közlik, ami alapján megfelelően meg tudja ítélni a vele szemben fogantatosított intézkedés jogszerűségét; másrészt pedig a panasz lehetőségére való figyelemfelhívás a Testület eljárásáról való tájékoztatást is magába kell, hogy foglalja.

A panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csekély fokú sérelmét állapította meg a Testület a rendőri tájékoztatási kötelezettség részleges teljesítésével kapcsolatban a **218/2013. (VIII. 1.) sz. állásfoglalásában**. A Testület felhívta a rendőrség figyelmét arra, hogy a rendőri intézkedéssel szembeni panasztételre vonatkozó rendőri tájékoztatási kötelezettség teljesítésének nem megfelelő módon tettek eleget azzal, hogy az intézkedő rendőr a panaszossal annyit közölt, hogy panaszát bármely rendőri szervnél megteheti. Ugyanis a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni arról, hogy választása szerint egyrészt az intézkedést fogantatosító szervhez, másrészt a Testülethez fordulhat panaszával. A tájékoztatásnak továbbá ki kell terjednie a panasz a Testülethez való előterjesztésére nyitva álló határidőre is.

1.12. Segítségnyújtási és tájékoztatási kötelezettség

24. § (1) A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

(2) A magánérdekek védelme e törvény alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

(3) A segítségnyújtás csak halaszthatatlan szolgálati érdekből tagadható meg, közvetlen életveszély esetén csak akkor, ha a segítségnyújtás miatt több ember élete kerülne közvetlen veszélybe.

(4) A rendőrt a jogainak érvényesítése végett bárki felkérheti más személy igazoltatására. Ha az igazoltatást kérő valószínűsíti, hogy az igazoltatáshoz jogos érdeke fűződik, és a személyazonosságát igazolja, a rendőr a kérést teljesíti. Az igazoltatott adatait – a 24/A. § (1) bekezdésében foglaltakat kivéve – a rendőrkapitányság adja ki az igazoltatást kérőnek, ha az adatokhoz fűződő jogosultságát hitelt érdemlően igazolja.

(5) Ha az igazoltatást kérő az igazoltatást követő 8 napon belül az adatok kiadását nem kéri, vagy a jogosultságát nem igazolja, az igazoltatottnak a (4) bekezdés alapján felvett adatait meg kell semmisíteni.

(6) Az adatok kiadásáról az igazoltatott személyt írásban értesíteni kell. Az értesítésben közölni kell az igazoltatást kérő igényének indokait. Ha az igazoltatott kéri, az igazoltatást kérő személyazonosító adatait vele közölni kell.

Kifejezetten az elvárható segítségnyújtási kötelezettség elmulasztása miatt állapított meg alapjogsérelmet a Testület **161/2013. (V. 29.) sz. állásfoglalásában**. A szóban forgó ügyben a panaszos azért kért rendőri intézkedést, mert kutyáját a szomszéd kutyája megharapta. A panaszos

szerint a rendőrök nem intézkedtek megfelelően, nem vettek fel jegyzőkönyvet és szomszédjának kedveztek eljárásuk során, melynek bizonyítéka volt a hangnem is, melyet vele szemben használtak.

A panaszbeadvány egyik lényegi eleme volt továbbá, hogy a panaszos elmondása szerint őt a rendőrök arról tájékoztatták, hogy majd „a bíróságon tehet feljelentést, a rendőrségen nem”. Noha megkeresésében a Testület megkérdezte a rendőröket, hogy pontosan milyen tájékoztatást nyújtottak a panaszosnak a feljelentés megtételének körülményeiről, kérdésére nem kapott választ. A jelentések mindössze annyit rögzítenek, hogy a panaszos és a bejelentő egyaránt úgy nyilatkoztak, hogy feljelentéssel kívánnak élni, arra utaló adatnak azonban a Testület nem jutott birtokába, hogy a rendőrök feljelentést vettek volna fel a helyszínen. Mivel megkereséséhez a Testület a panaszbeadványt is mellékelte annak érdekében, hogy az intézkedő rendőrök a panaszban sérelmezett valamennyi körülményre tekintettel fogalmazhassák meg válaszaikat, a rendőrök válaszában hiányában a Testület a panaszos állítását fogadta el valósnak.

Innentől kezdve a Testületnek azt kellett értékelnie, hogy a panaszbeadványban hivatkozott tartalommal adott tájékoztatás helytállóan volt-e tekinthető. Az iratok alapján a Testület kizárta, hogy a történetek miatt a panaszos bűncselekmény elkövetésére hivatkozva kívánt volna feljelentéssel élni szomszédjával szemben – álláspontja szerint sokkal valószínűbb, hogy valamilyen szabálysértés elkövetésével vádolhatta szomszédját a panaszos (pl. a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. tv. 147. pontja szerinti veszélyeztetés kutyával [193. § (2)]). A Testület ugyanakkor a vonatkozó joganyagot áttekintve megállapította, hogy akár bűncselekmény, akár szabálysértés elkövetése miatt kívánt feljelentéssel élni a panaszos, nem kapott helytálló tájékoztatást a rendőrtől. Bűncselekmény esetén feljelentés megtételére kifejezetten a rendőrségen vagy az ügyészségen lett volna lehetősége a panaszosnak, szabálysértés esetén pedig a szóban forgó szabálysértéstől függően a megfelelő szabálysértési hatóságnál. Amennyiben a konkrét szabálysértést illetően a rendőrségnek mégsem lett volna hatásköre eljárni, illetve első fokon kizárólag a járásbírósnak lett volna eljárási jogosultsága, feljelentését a panaszos akkor is megtehetette volna bármely szabálysértési hatóságnál, tekintettel arra, hogy a Szabs. tv. 45. §-a alapján a szabálysértési hatóságot áttételi kötelezettség terheli. A fenti okfejtés alapján a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a rendőröktől kapott felvilágosítás a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát sértette – az okozott sérelem fokát a Testület csekélynek ítélte.

A rendőr 24. §-ban foglalt segítségnyújtási és felvilágosítás adási kötelezettségének megtartását a Testület számos állásfoglalásban vizsgálta, ezek jellemzően olyan ügyek voltak, ahol a rendőri intézkedés a büntetőjogon és a szabálysértési jogon kívül egyéb jogterületet is érintett, így például polgári jogi, azon belül tipikusan családjogi ismeretek meglétét is megköveteli. Ezen egyéb jogterületeken irányadó elvek és alapvető előírások ismerete nélkül az intézkedő rendőr sok esetben nem tud megfelelő tájékoztatást adni, illetve a megfelelő módon reagálni a kialakult helyzetre.

A Testület a **256/2013. (IX. 18.) sz. állásfoglalásban** vizsgálat tárgyává tette a rendőrség segítségnyújtási és tájékoztatási kötelezettségét, illetve azt, hogy jelen esetben ezt megfelelően teljesítette-e. Jelen ügyben a panaszos sérelmezte, hogy bírósági végzés ellenére a rendőrség nem biztosította a gyermekével való kapcsolattartást, és nem intézkedett volt élettársával szemben.

A panaszosi és a rendőri előadás megegyezik abban, hogy a rendőrségre a panaszos arról tett bejelentést, hogy a panaszos gyermekének édesanyja nem biztosítja a panaszos számára a bírósági határozattal megítélt kapcsolattartást. A Testület arra a megállapításra jutott, hogy a bejelentés alapján felmerült annak a gyanúja, hogy a bejelentő gyermeke sérelmére jogellenes cselekményt (kiskorú veszélyeztetése) követtek/követnek el, ezért a rendőrség köteles volt a történeti tényállás tisztázása érdekében szükséges intézkedéseket megtenni, és a helyszínen megjelenni. Mivel a kapcsolattartással kapcsolatos családjogi vita eldöntése bírói, illetve gyámhatósági hatáskörbe

tartozik, a Testület álláspontja szerint a rendőrök nem valósítottak meg jogellenes mulasztást a tekintetben, hogy a felmutatott bírósági végzés ellenére nem biztosították a panaszos és a gyermeke közötti kapcsolattartást.

Tekintettel azonban arra, hogy a panaszost hiányos tájékoztatásban részesítették – mivel az intézkedő rendőröknek nem hívták fel a figyelmét arra, hogy a kapcsolattartás elmaradása esetén kapcsolattartás engedélyezése tárgyában hozott határozat végrehajtása iránti kérelem gyámhatósághoz való benyújtásának van helye –, illetve a feleket nem hívták fel a végzés betartására, sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga, amely sérelmet a Testület csekély fokúnak ítelt meg.

A Testület a **173/2013. (VI. 12.) számú állásfoglalásában** szintén mulasztást állapított meg a rendőrség oldalán abban az ügyben, ahol a panaszos – aki az érintett ingatlan használója volt – azt sérelmezte, hogy a ház tulajdonosa és társai megjelentek az ingatlanban és onnan kidobták, majd mikor rendőri segítséget kért, a helyszínre kiérkező rendőrök érdemben nem intézkedtek.

Ezen ügyben a rendőri jelentések szerint telefonos bejelentés érkezett a rendőrséghez arról, hogy a panaszos lakóhelyére - ahol már 12 éve szívességi lakáshasználóként lakik - illetéktelen személyek behatoltak. A panaszos helyszíni meghallgatásakor elmondta, hogy két autó jelent meg a háznál, a benne ülő személyek a házba bementek, de nem fenyegették meg, illetőleg nem erőszakoskodtak vele. Mint utóbb kiderült, aznap a tulajdonos, illetőleg ismerősei szórakozni mentek a házba, a tulajdonos egyik ismerőse ugyanis egy hónapra kibérelte a házat; erről bérleti szerződést is készítettek. A rendőrök a helyszínen meghallgatták a tulajdonost, aki elmondta, hogy a házat körülbelül 12 éve vásárolta meg a panaszostól, akinek megengedte, hogy továbbra is a házban lakjon, részére kulcsot is biztosított. A panaszos ígéretet tett arra, hogy idővel visszavásárolja a házat, de ez azóta nem történt meg. A panaszban említett napon a panaszos barátaival szórakozni érkezett a házhoz, előtte azonban telefonon felhívta a központi ügyeletet, és érdeklődött afelől, hogy ő mint tulajdonos, bemehet-e abba a házba, ahol nem lakik életvitelszerűen. Az ügyeletről azt a választ kapta, hogy barátaival együtt bemehet a saját tulajdonát képező ingatlanba. Ezt követően a rendőrök felvették a kapcsolatot a Helyszínelő és Akció Osztály csoportvezetőjével, aki közölte, hogy a tulajdonos jogosan tartózkodik a saját tulajdonú házában. A tulajdonos, illetőleg az ott lakó panaszos kell, hogy megegyezzenek arról, hogy mely személyek maradhatnak a házban, és egyéb sérelmeiket polgári peres úton tudják rendezni.

A Testület álláspontja szerint a rendőrök rendelkezésére álló információk alapján a helyszínen nem volt egyértelműen megállapítható a panaszos, illetve a tulajdonos és a bérlő között fennálló polgári jogi viszony. Az azonban az adatok alapján kiderült, hogy a panaszos egy polgári jogi ügylet (szívességi lakáshasználat) alapján jogszerűen tartózkodott az ingatlanban, ezt minden jelenlevő elismerte. Arról egyik fél sem számolt be, hogy ezt a lakáshasználatot felmondta volna korábban a tulajdonos. A bérleti szerződés létét mindkét fél elismerte, annak érvényességét a felek a helyszínen nem kérdőjelezték meg. A rendelkezésre álló iratok (keresetlevél, jegyzői határozat, bérleti szerződés, a panaszos lakcímkártyája) csupán arra voltak elegendőek, hogy kiderüljön, hogy a panaszos és a tulajdonos között már korábban is volt a birtoklás kapcsán vita.

Annak eldöntésére azonban, hogy a tulajdonos jogszerűen adta-e bérbe az ingatlant a szívességi használó tudta nélkül (azaz a tulajdonos jogszerűen rendelkezett-e az ingatlannal, hiszen egy bérlő/lakáshasználó esetében a bérlő és a lakáshasználó jogai a lakáshasználata és a szabad bérbeadás kérdésében korlátozzák a tulajdonos jogosultságait) nem a rendőrség, hanem bíróság rendelkezik hatáskörrel.

Ugyanakkor a Testület álláspontja szerint a szövevényes és nehezen felderíthető kapcsolati rendszer ellenére is megállapítható volt a helyszínen, hogy a panaszost, mint lakáshasználót (akkor is, ha egy korábbi felmondás folytán esetlegesen ez a jogcíme már megszűnt) megilleti a birtokvédelem és a házi jog büntetőjogi védelme is a tulajdonossal szemben, különös figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság ezen tárgyú döntésére. [EBH 2002.733.: A házi jog büntetőjogi védelme a lakáshasználót megilleti a lakás tulajdonosával szemben abban az esetben is, ha az utóbbi – bizonyos mértékben méltányolható okból – a lakás használatának megszüntetésére és a lakás átadására hívta fel.]

A tulajdonos csak a használó előzetes engedélyével tartózkodhat az ingatlanban, kivéve, ha a lakás rendeltetésszerű használatának a használó szükségtelen háborítása nélküli ellenőrzése vagy rendkívüli káresemény, illetőleg veszélyhelyzet fennállása miatt a lakáson belül szükséges hibaelhárítás elvégzése válik szükségessé. A jelen esetben pedig ilyen szituációról egyik fél sem számolt be, hiszen a tulajdonos úgy nyilatkozott, hogy szórakozni ment a helyszínre a barátaival és a bérlővel.

A Legfelsőbb Bíróság fentebb hivatkozott döntésében kifejtette, hogy „a bírói gyakorlat kezdettől fogva egységes és következetes abban, hogy ha a lakás használója jogszerűen költözött a lakásba és ott is lakik, akkor megilleti a lakás használatához való jog, még akkor is, ha a bent tartózkodásának jogcíme időközben megszűnt, így igényt tarthat az ún. házi jog büntetőjogi védelmére akár a lakás tulajdonosával szemben is. Az ő engedélye nélkül a hasonló módon ott lakón kívül más személy csak tűzoltás vagy más hasonló súlyú és szükségességű segítségnyújtás jogcímén mehet be a lakásba; a bemenetel minden más esetben jogellenes, függetlenül attól, hogy van-e a behatolónak valamilyen jogcíme erre vagy nincs. Mindebből az következik, hogy az ott nem lakó - legyen az bár maga a lakás tulajdonosa - az esetleg meglévő jogos érdekét is csak más módon érvényesítheti jogszerűen. A szóban levő bűncselekmény jogi tárgya a házi jog; a büntetőjogi védelem a lakás tényleges használóját, birtokosát illeti meg még abban az esetben is, ha a használat jogszerűsége a cselekmény elkövetésekor már megszűnt (természetesen abban az esetben, ha a használat eredetileg jogszerű volt).”

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrök két ízben is mulasztottak. Egyrészt akkor, amikor az általuk adott (peres úton való rendezés lehetőségére vonatkozó) tájékoztatásukban nem hívták fel a felek figyelmét arra, hogy a tulajdonost az ingatlanba belépés joga, illetve a használat ellenőrzésének joga csak korlátozottan illeti meg, másrészt akkor, amikor a fentiek miatt nem szólították fel – a tulajdonos lakásban tartózkodására vonatkozó felek közti megegyezés hiányában – a tulajdonost és barátait (a bérlő kivételével) a távozásra.

A Testület álláspontja szerint továbbá a tájékoztatásnak arra is ki kellett volna terjednie, hogy amennyiben a tulajdonos és barátai nem távoznak önként, vagy erőszakos, illetve fenyegető magatartást tanúsítanak, felvetődik bűncselekmény elkövetésének a gyanúja, ami miatt a panaszos feljelentést tehet. (Ugyanakkor a bérlő és a használó közötti jogvita peres úton történő rendezésének lehetőségre vonatkozó tájékoztatás helyes volt.)

Az Országos Rendőrfőkapitány a fenti ügyben - osztva a Testület álláspontját - a panasznak helytadó végzést hozott.

2. Rendőri intézkedések

2.1. Igazoltatás

29. § (1) A rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani;

b) az igazoltatott személyt lakcímének, tartózkodási helyének – az igazoltatott választása szerint – a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímre, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozattételre kérheti fel; valamint

c) amennyiben a 24/A. § (1) bekezdésében meghatározott személy felkérése alapján igazoltat, úgy az igazoltatott személyt a *b)* pontban megjelölt adatok igazolására, vagy ezen adatokra vonatkozó nyilatkozattételre kéri fel.

(2) Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelenlévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

3) Ha további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják, az igazoltatás során rögzíteni kell az igazoltatott személyazonosító adatait, az igazolvány sorozatát és számát, az igazoltatás helyét, idejét és okát, valamint – az (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott felkérés teljesítése esetén – az igazoltatott személy lakóhelyét, tartózkodási helyét.

(4) A személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosítás megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatotról fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők.

(5) A igazoltatás vagy a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén az előállítás csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat.

(6) A rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

(7) Az igazoltatás során rögzített adatokat – kivéve, ha ezek büntető- vagy szabálysértési eljárásban kerülnek felhasználásra – az intézkedés befejezését követő száznolcvanadik napon meg kell semmisíteni. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a 24. § (4) bekezdése szerinti igazoltatás során rögzített adatok 24. § (5) bekezdésében meghatározott törlési idejére.

(8) E paragrafus alkalmazásában személyazonosító adaton az érintett személy nevét, születési helyét, születési idejét és anyja születési családi és utónevét kell érteni.

A 283/2013. (X. 9.) sz. állásfoglalásában a Testület megállapította, hogy jogszerű volt a panaszos igazoltatása, aki egy közlekedési baleset helyszínén tanúként kívánt – véleménye szerint fontos – információt közölni a rendőrökkel. A panaszos zavarta a helyszínelésben az intézkedő rendőrt, aki

nem vitatottan figyelmeztette is a panaszost, hogy ne szóljon bele az intézkedésbe, különben eljárást indít vele szemben rendőri intézkedés akadályozása miatt. A fentiek ellenére a panaszos ismételt többször közbeszólt. A Testület megállapította, hogy a panaszos nem tett eleget a rendőr azon felszólításának, hogy ne zavarja az intézkedést, ami felvetette annak a gyanúját, hogy a panaszos magatartásával megvalósítja a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértését, és ezáltal megnyitotta annak a lehetőségét is, hogy vele szemben a rendőr az Rtv.-ben meghatározott intézkedéseket, közöttük az igazoltatást alkalmazza. Jelen esetben a rendőrök a szabálysértés gyanúja miatt a panaszossal szemben szabálysértési eljárást kívántak indítani, ahogyan arra utóbb sor is került. Ehhez szükség volt a panaszos adataira, ezért – tehát közrendvédelmi célból – kezdeményeztek vele szemben rendőri intézkedést. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint az igazoltatás a panaszos személyes adatok védelméhez való jogát nem sértette.

A 235/2013. (VIII. 28.) sz. állásfoglalásában a Testület szintén azt vizsgálta, hogy jogszerűen igazoltatták-e a panaszost és kérték-e le adatait. A panaszbeadvány szerint ugyanis a panaszos egy meghirdetett árverés kapcsán kialakult spontán tüntetés helyszínére érkezett tudósítóként, ahol őt a rendőrök igazoltatták. Véleménye szerint a rendőri intézkedés céltalan és zaklató jellegű volt.

A rendőri iratokból kiderült ugyanakkor, hogy a panaszos és társai igazoltatására amiatt került sor, mert a rendőrök megítélése szerint a tüntetés nem volt spontán, így felmerült a gyülekezési joggal való visszaélés szabálysértésének a gyanúja annak okán, hogy a tüntetést nem jelentették be a rendőrségen. A Testület számos okból arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem volt nyilvánvalóan megalapozatlan a rendőri következtetés, miszerint felmerült a szabálysértés gyanúja. A panaszos igazoltatása kapcsán a Testület megjegyezte, hogy a szabálysértés megvalósítását a szabálysértési eljárás keretei között kell tisztázni, a rendőri intézkedés foganatosítása szempontjából elegendő a gyanúok meglétének megállapítása. A Testület végül úgy ítélte meg, hogy a panaszos helyszínen tartózkodása a közrend, közbiztonság védelme érdekében – figyelemmel a szabálysértés elkövetésének gyanújára is – indokoltá tette a panaszos igazoltatását, ezáltal a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő joga nem sérült.

A panaszos azon kifogásával kapcsolatban, miszerint adatait rádióan keresztül leellenőrizték, a Testület hivatkozott a Szolgálati Szabályzat 25. § (1) bekezdésére, amely kimondja: „[a]z igazoltatás során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. (...) Az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési információs rendszerben, illetőleg – szükség szerint – a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásban, vagy az okmány-nyilvántartásban”. A rendelkezés tehát kötelezettségként írja elő a rendőr számára az igazoltatott személy adatainak ellenőrzését a Schengeni Információs Rendszerben és a körözési információs rendszerben, nem engedve az alól kivételt. A hivatkozott rendelkezés alapján, valamint a panaszos igazoltatásának jogszerű voltára tekintettel a Testület megállapította, hogy a jogszabály által előírt rendszerekben való adatellenőrzéssel nem sérült a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő joga.

A172/2013. (VI. 12.) sz. állásfoglalásában jogszerűnek ítélte a Testület annak a panaszosnak igazoltatását, aki egy munkaügyi ellenőrzés alá vont telephelyen tartózkodott. A Munkavédelmi Felügyelőség megkeresése és a felügyelők előadása alapján gazdasági bűncselekmény gyanúja (Btk. 310.§) is felmerült a telephely üzemeltetőivel szemben. Ezt az előadást erősítették telephelyen tapasztalt cselekmények [többen megpróbálták a helyszínt elhagyni, illetve a két vezető (a panaszos és az ügyvezetői tisztséget betöltő testvére) megpróbálták a munkaügyi ellenőrzést ellehetetleníteni]. Összességében mindezek a tények a Testület álláspontja szerint megteremtették a rendőri intézkedéshez (az igazoltatáshoz) szükséges szintű gyanút, és ezáltal a rendőrség intézkedési

kötelezettségét. A felvetődött gyanú miatt indokolt volt a jelenlévő személyek személyazonosságának, illetve alkalmazotti, ügyvezetői vagy vásárlói mivoltának tisztázása.

Ez az intézkedési kötelezettség a Testület álláspontja szerint ugyanis akkor is terheli a rendőröket, ha egyébként az esetleges későbbi büntetőeljárás nyomozati tevékenységének lefolytatására a Be. hatásköri szabályai miatt más szerv (pl. NAV) jogosult.

A 256/2013. (IX. 18.) sz. állásfoglalásban Testület nem fogadta el a panaszos igazoltatásának jogalapjául szolgáló, a rendőrség által hivatkozott azon körülményeket, miszerint a panaszos antiszociális és agresszív magatartása, valamint az indokolta az intézkedés alá vonását, hogy megállapítsák, hogy jogszerűen tartózkodott-e volt élettársa lakásában. Ugyanis az intézkedésről készült hangfelvételekből megállapítható, hogy a panaszos nem üvöltözött a folyosón, és nem verte a lakás ajtaját, valamint a párbeszédéből, és magukból a rendőri iratokból is arra lehet következtetni, hogy a panaszos nem ment be a volt élettársa lakásába. Ugyanakkor a Testület álláspontja szerint jogszerűen került sor a panaszos igazoltatására, mivel őt, mint bejelentőt igazoltatni is kellett volna, rögtön az intézkedés elején. Azonban a panaszos igazoltatására egyfajta szankcióként, retorziós céllal került sor annak fényében, hogy a panaszos személyazonosságának megállapítására nem az intézkedés elején, hanem azt követően – a hangfelvételek alapján – legalább húsz perc elteltével, a társasház előtt került sor, miután a panaszos szinte folyamatosan sérelmezte a rendőrök fellépést (illetve ennek hiányát). A Testület töretlen gyakorlata szerint pedig a retorziós jellegű igazoltatás alapjogsértésnek minősül. Mindezekre tekintettel a Testület indokoltnak találta megállapítani a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az igazoltatás módja tekintetében.

2.2. Fokozott ellenőrzés, ruházatátvizsgálás

30. § (1) A rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.

(2) A rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat.

(3) A rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.

(4) A rendőrség a nyilvános forgalom számára nyitva álló helyen őrizetlenül hagyott, a közbiztonságra veszélyt jelentő tárgyat szükség esetén az elvárható gondossággal eltávolíthatja, megsemmisítheti.

31. § (1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

(2) A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremsértő módon.

A fokozott ellenőrzés ideje alatt kifejtett rendőri magatartással kapcsolatos álláspontját a Testület már többször kifejtette. Megállapítható, hogy a jogszabályi háttér meglehetősen tág teret biztosít a fokozott ellenőrzések alkalmazásával foganatosítható rendőri intézkedéseknek, ezen belül is elsősorban az igazoltatásnak. Ennek keretében az állomány tagjainak nem kell olyan mértékig mérlegelniük az igazoltatás konkrét okainak meglétét, mint egy olyan igazoltatás során, amelyet saját

kezdeményezésre, az Rtv. 29. §-a alapján foganatosítanak, mert a fokozott ellenőrzés egyfajta „mögöttes felhatalmazást” jelent. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelésével teljes mértékben megkerülhető az igazoltatás célhoz kötöttségének és megalapozottságának követelménye. Az egyes esetekben vizsgálható egyfelől, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése indokolt volt-e, másfelől az is, hogy a fokozott ellenőrzés keretében foganatosított konkrét igazoltatás nem volt-e egyértelműen indokolatlan a fokozott ellenőrzés céljainak fényében.

Az Rtv. 30. és 31. §-okban szabályozott fokozott ellenőrzés keretében fellépő rendőrök magatartásának jogszerűségét 2013-as évben ismét számos alkalommal kérdőjelezték meg beadványaikban a panaszosok. A Testület gyakorlata során többször találkozott azzal a helyzettel, hogy az intézkedő rendőrök egy hatályban lévő fokozott ellenőrzési utasításra hivatkozva igazoltatnak olyan személyeket, akik nyilvánvalóan saját jól konkretizálható magatartásuk kapcsán kerülnek a hatóság látókörébe, és nem pusztán azért, mert valamely nyilvános helyen, vagy a közterület kijelölt részén tartózkodnak. Ilyen esetekben általában maguknak az intézkedő rendőröknek sem egyértelmű, hogy az Rtv. melyik szakaszára hivatkozzanak az igazoltatás jogalapjaként: a fokozott ellenőrzést szabályozó 30. §-ra, vagy a „rendes”, egyedi gyanúokon alapuló igazoltatásról rendelkező 29. §-ra. Gyakori, hogy az intézkedéssel kapcsolatban kiállított iratok mindkét jogalapra hivatkoznak.

Ez történt a **335/2013 (XI.26.) sz. állásfoglalás**, **338/2013. (XI. 26.) sz. állásfoglalás** és a **354/2013. (XI. 26.) sz. állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben is. A panaszos és társai egy parlamenti látogatásra érkeztek az egyik parlamenti párt meghívására, mikor őket a Parlament bejáratánál rendőri intézkedés alá vonták. A panaszost igazoltatták, majd rögzítették személyes adatait, ruházatát és csomagjait pedig átvizsgálták.

A rendőrségi iratok szerint a csoport igazoltatását „az Rtv. 29. § (1) bekezdésének a) pontja, valamint (3) és (6) bekezdései alapján” hajtották végre, tartalmilag azonban az érvényben lévő fokozott ellenőrzésre hivatkoztak. Az elkészült rendőrségi dokumentációban nincs arra vonatkozóan utalás, hogy a panaszos magatartása kapcsán bármilyen konkrét összefüggésben felmerült volna a közrend, illetve közbiztonság védelmének szükségessége, és a panaszos igazoltatásának indokoltságát bűnmegelőzési vagy bűnüldözési céllal sem hozták összefüggésbe. A fentiek következtében a Testületben kétségek merültek fel aziránt, hogy valóban az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése szolgált-e az igazoltatás jogalapjául.

A Testület figyelemmel volt arra a körülményre, hogy a rendőri jelentések egyértelműen a Magyarország teljes közigazgatási területére elrendelt fokozott ellenőrzésre hivatkoztak az intézkedés indokaként, és a ruházat- és csomagátvizsgálásoknál tételesen is az Rtv. 30. §-ának (1), (2) és (3) bekezdéseire, tehát az Rtv. fokozott ellenőrzést szabályozó passzusaira utalnak. Mivel a rendelkezésre álló videofelvételek alapján tényként volt kezelhető, hogy a panaszos társaságát arról tájékoztatták, hogy az érvényben lévő fokozott ellenőrzés miatt kérik a személyi igazolványok átadását, a Testület az Rtv. 30. §-ának (1) bekezdését tekintette az igazoltatás valódi jogalapjának.

A fokozott ellenőrzés alapján való igazoltatás kapcsán a Testület rögzítette: a fokozott ellenőrzés elrendelésénél konkrét bűnelkövetőről és a közbiztonságot veszélyeztető, viszonylag konkrétan meghatározható cselekményről és eseményről kell szónak lennie, hiszen csak ez indokolhatja a széleskörű háttér-felhatalmazást, nevezetesen azt, hogy a fokozott ellenőrzés hatálya alatt a ténylegesen intézkedő rendőröknek már nem kell egyedileg mérlegelniük az intézkedés körülményeit: bárkit igazoltathatnak (illetve igazoltatniuk kell), aki az adott helyen tartózkodik, függetlenül attól, hogy személyes magatartásával okot ad-e erre. Ezt az értelmezést tükrözi a Szolgálati Szabályzat is, amely elvileg a rendőrhatalom területének lezárt részén

tartózkodó valamennyi személy igazoltatását előírja, amire nyilván csak kellően körülhatárolt terület, illetve az igazoltatást szükségessé tevő kellően konkrét egyéb jellemző esetén lenne lehetőség.

Jelen ügyben a hivatkozott fokozott ellenőrzés céljaként három ügycsoportot jelölt meg az országos rendőrfőkapitány: a) az illegális migrációval összefüggő jogsértések kezelése, b) a kerékpárosok és a gyalogosok közlekedésbiztonságának javítása, az általuk okozott, illetve érintettségükkel bekövetkezett közúti közlekedési balesetek számának csökkentése, ittas vezetők kiszűrése, és c) a lakosság szubjektív biztonságérzetét javító, a prevenciót előtérbe helyező rendőri intézkedések megtétele.

A panaszosok és társaival szembeni intézkedés során a fokozott ellenőrzés céljai között a fentiekben a) illetve b) ponttal megjelölt célok (migráció elleni küzdelem, illetve közlekedés biztonságának növelése) nem merülhettek fel, lévén, hogy az átépítés alatt álló, és a forgalom elől lezárt Kossuth téren egy kordonon belül haladó, hallhatóan magyarul beszélő gyalogos csoporttal szemben kezdték meg az intézkedést. Mindezek alapján a Testület a „lakosság szubjektív biztonságérzetének növelését”, mint hivatkozási alapot vizsgálta a továbbiakban.

A fentiekben kifejtett követelménynek – miszerint a fokozott ellenőrzésnek kellően konkrét cél kitűzésével kell kereteket szabni – a jelen ügyben elrendelt fokozott ellenőrzés a Testület megítélése szerint nem felelt meg. Az ugyanis nem konkrét célt fogalmaz meg, hanem egy nehezen megfogható kívánalmat rögzít, amely a gyakorlati rendőrségi feladatok ellátásában nem mutat határozott irányt, annak nem szab egyértelmű kereteket. Ha a Testület elfogadná a lakosság szubjektív biztonságérzetére való ennyire általános – gyakorlatilag minden konkrétumot nélkülöző – hivatkozást, akkor nem lenne akadálya annak, hogy a fokozott ellenőrzés egész évben az egész országra nézve hatályban maradjon, hiszen bűncselekményre bármikor és bárhol számítani lehet. Egy ilyen értelmezés gyakorlati hatását tekintve nyilvánvalóan kiüresítené az Rtv. 29. §-ának garanciális elemeit, bármely igazoltatást indokolhatóvá téve a fokozott ellenőrzéssel. A Testület álláspontja alátámasztására hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bíróságának egy ítéletére (*Gillan és Quinton kontra Egyesült Királyság*, 4158/05 sz. kérelem, 2010. január 12., 83-87. §§), mely a rendőrség számára adott széleskörű diszkrecionális jogot Egyezményesértőnek találta.

A fentiekre való tekintettel a Testület jogszerűtlennek találta a panaszos fokozott ellenőrzés hatálya alatt foganatosított igazoltatását, és úgy találta, hogy az sértette személyes adatainak védelméhez fűződő alapvető jogát. A fenti következtetés az intézkedés egyéb elemeinek megítélésére is közvetlen hatást gyakorolt, tekintve, hogy az intézkedő rendőrök a panaszos jogszerűtlen igazoltatása során beszerzett adatait rögzítették, és a ruházat-, illetve csomagátvizsgálás jogalapjául is a fokozott ellenőrzés tényét hívták fel, immáron meg is jelölve az Rtv. 30. §-ának (1-3) bekezdéseit.

A Testület ugyanakkor megjegyezte, hogy a ruházat- és csomagátvizsgálást akkor sem tekintette volna megalapozottnak, ha nem állapította volna meg az igazoltatás jogszerűtlenségét. Az Rtv. 29. § (6) bekezdése alapján ugyanis a rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi. A személyazonosság megállapításának kérdése a panaszos esetében nem merült fel, a rendőrségi iratok pedig nem tartalmaztak olyan momentumot, amely az egyéb indokok fennállását alátámasztotta volna, különös tekintettel arra, hogy az Országházba való belépéskor egyébként is sor kerül az átvizsgálásra, így az intézkedés közterületen való végrehajtása nyilvánvalóan szükségtelen volt.

A **342/2013. (XI. 26.) sz. állásfoglalás** alapjául szolgáló panaszügyben a panaszos előadta, hogy 2013 márciusában kulturális programon vett részt egy szórakozóhelyen, ahol röviddel éjfél után tucatnál is több rendőr jelent meg a pincében és igazoltatni kezdték a jelenlevőket. A panaszos vitatta az igazoltatás jogalapját, valamint ruházat átvizsgálását indokolatlan és retorziós célúnak ítélte meg, ugyanis a szórakozóhelyen tartózkodókat általában nem vetették alá ennek az intézkedésnek, és a panaszost is csak akkor, amikor a jogszabályokból fakadó kötelezettségeik teljesítésére szólította fel az intézkedő rendőröket. A panaszos elmondása szerint intézkedő rendőrök az intézkedés megkezdése előtt nevüket, – egy kivételtől eltekintve – azonosító számukat nem adták meg, az intézkedés tényét és célját nem közölték, a panaszos felhívásra először megjelölt célok (éjjeli ellenőrzés, körözött személy elfogása) nem tekinthető megfelelő tájékoztatásnak. Az intézkedés végén a rendőrök nem közölték azt sem, hogy melyik szervnél, milyen határidőn belül, milyen formában lehet jogorvoslással élni.

A Testület megállapította, hogy a szórakozóhelyen fokozott ellenőrzést hajtottak végre a kerületi rendőrkapitányság vezetője által jóváhagyott intézkedési terv alapján, amelynek célja a szórakozóhely szabálytalan működésének kiküszöbölése volt, az illegális működés és a hozzákapcsolódó egyéb jogellenes cselekményeket pedig viszonylag konkrétan meghatározott közbiztonságot veszélyeztető eseményeknek lehet értékelni. Az intézkedési terv időben (2013. március 29.) és térben (szórakozóhely) jól körülhatárolta a fokozott ellenőrzést, amelyet a panaszossal szemben az abban megjelölt időintervallumban, a terv területi hatályán belül foganatosítottak. Erre való tekintettel a Testület jogszerűnek találta a panaszos fokozott ellenőrzés hatálya alatt foganatosított igazoltatását, és úgy találta, hogy az nem sértette az Alaptörvény VI. cikkében foglalt jogát a magánéletének tiszteletben tartására és személyes adatainak védelmére.

2.3. Előállítás

33. § (1) A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt,

- a) akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek;**
- b) aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki;**
- c) akinek őrizetbe vételét, előzetes letartóztatását rendelték el, vagy akinek ideiglenes kényszergyógykezelését, illetőleg elmeállapotának megfigyelését rendelték el;**
- d) aki az őrizetbe vétel, az előzetes letartóztatás, az ideiglenes kiadatási letartóztatás, a kiadatási letartóztatás, az ideiglenes átadási letartóztatás, az átadási letartóztatás, az ideiglenes végrehajtási letartóztatás, a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során megszökött, vagy a fogvatartás helyéről engedéllyel eltávozva oda nem tért vissza, a lakhelyelhagyási tilalom, a házi őrizet, valamint a távollátás szabályait megszegte, illetőleg aki az ideiglenes kényszergyógykezelés, az elmeállapotának megfigyelése, a kényszergyógykezelés vagy a javítóintézeti nevelés alól magát kivonta;**
- e) akinek előállítását külön törvényben meghatározott feltételek alapján elrendelik;**
- f) aki az ország területén jogellenesen tartózkodik.**

(2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt,

- a) aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;**
- b) aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható;**
- c) akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges;**

d) aki a szülői felügyelet vagy a gyámság, illetőleg a nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban történő elhelyezése hatálya alól engedély nélkül kivonja magát, és azt a gyermeket, akinek a körözését gyermek átadására irányuló bírósági végrehajtás során rendelték el;

e) aki a pártfogó felügyelet – külön törvényben meghatározott és a rendőrség hatáskörébe tartozó – szabályait megszegi;

f) aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani;

g) akivel szemben ideiglenes megelőző távollattartás elrendelésének van helye.

A fenti jogszabályhelyből kitűnik, hogy az előállítási okok egy része kötelezően előírja a szabadságelvonást [(1) bekezdés], míg a másik részük diszkrecionálisak, a rendőr ezek alapján előállíthatja, de nem köteles előállítani az érintett személyt, azaz a jogalkotó a rendőr mérlegelésére bízta, hogy a panaszossal szemben szükséges-e a további intézkedések megtétele céljából előállítást alkalmazni [(2) bekezdés]. Ebből következik, hogy ezen utóbbi előállítási okok fennállása esetén az Rtv. 15. §-ában szabályozott szükségességi-arányossági elv alapján kell döntést hozni abban a kérdésben, hogy elérhető-e az intézkedési cél az érintett személyi szabadságának korlátozása nélkül.

a) A következőkben bemutatott panaszügyekben kötelező előállítási okok [(1) bekezdés] vizsgálatára került sor.

Az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek. Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület a **265/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalásában** elvégzett fogalomértelmezést követi. Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból az derül ki, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha a tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyen fajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

A Testület **189/2013. (VI. 12.) sz. állásfoglalásában** a panaszos Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontja alapján történő előállításának jogszerűségét vizsgálta. A panaszos Budapest Főváros Kormányhivatalába kívánt bemenni iratbetekintésre, de a bejáratnál összetűzésbe keveredett az épület biztonsági őrével. Az emeletre való feljutásának megakadályozása érdekében a biztonsági őrök a földre teperték, majd kihívták a rendőrséget. A panaszosnak a helyszínen adott tájékoztatás szerint garázdaság miatt állították elő a rendőrkapitányságra. Ahhoz, hogy a Testület a rendőrség által megjelölt előállítási ok megalapozottságáról állást foglaljon, azt kellett mérlegelnie, hogy felmerülhetett-e a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének a rendőrségi fellépéshez szükséges fokú gyanúja, és ha igen, úgy megvalósult-e „tettenérés”. A panaszos az összes szemtanú elmondása szerint agresszíven, erőszakosan viselkedett és hangosan kiabált. Tekintettel arra, hogy a panaszos által tanúsított garázda magatartásnak tanúi voltak, akik egybehangzóan nyilatkoztak a panaszos viselkedését illetően, továbbá megerősítették, hogy a rendőrök megérkezésékor a panaszos a helyszínen tartózkodott, a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrség mérlegelés nélküli intézkedési kötelezettségének eleget téve, kellő jogalap birtokában döntött a panaszos elfogásáról és előállításról, ezért nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

A Testület a **201/2013 (VII. 3.) sz. állásfoglalásában** jogszerűnek minősítette azon panaszos előállítását, akit a BKV ellenőrök hamis bérletszelvényvel utazás miatt tetten értek és rendőri

intézkedést kértek a helyszínre. A Testület – hangsúlyozva, hogy ezen álláspontja nem jelent a panaszos bűnössége kérdésében való állásfoglalást – úgy ítélte meg az adott ügyben, hogy a bűncselekmény elkövetésében való részvételnek (és ezáltal a tettenérésnek) az a fokú gyanúja, amely a rendőri intézkedéshez szükséges (és amely hangsúlyozottan nem azonos a konkrét személy meggyanúsításához szükséges megalapozott gyanú fokával), fennállt a panaszossal szemben. Erre tekintettel az intézkedő rendőrök – az Rtv. idézett 33. § (1) bekezdésének a) pontja alapján – mérlegelés nélkül kötelesek voltak elfogni és előállítani a panaszost az illetékességgel rendelkező rendőrkapitányságra.

Szintén jogszerűnek tekintette a Testület azon panaszos előállítását, aki **[25/2013. (II. 6.) sz. állásfoglalás]** a szakszerűtlen rendőri intézkedés közben megtámadta az egyik rendőrt, fojtogatni kezdte, és ezért hivatalos személy elleni erőszak bűncselekményének gyanújával az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján előállították. A fenti esetben a Testület kifejtette azonban, hogy az intézkedésre okot adó helyzetet maguk a rendőrök teremtették meg akkor, amikor a korábbi – a panaszos szomszédjaitól érkező – bejelentések miatt a panaszost igazoltatás alá vonták, a közterületen a korábbi sérelmeit kiabáló panaszost megpróbálták előállítani. A videofelvételből és a rendőri jelentésekből kitűnik, hogy a panaszos egyáltalán nem reagált a rendőri felszólításokra, csupán az általa már korábban is hangoztatott sérelmeit kiabálta, egyre jobban belelovalva magát a helyzetbe. Különös jelentőséget tulajdonított ugyanakkor a Testület a helyzet azon sajátosságának, amely a panaszos szabálysértés gyanúját felvető magatartása és a rendőri intézkedés kezdeményezése közötti ok-okozati kapcsolatból fakad. Nem az történt ugyanis, hogy a rendőrök a garázda jellegű magatartást tanúsító panaszossal szemben kezdeményeztek egy buszmegállóban intézkedést, hiszen a panaszos a rendőrök megjelenésekor nyugodt, rendőri beavatkozásra okot nem adó magatartást tanúsított. Amikor ugyanakkor a rendőrök szóba hozták a panaszossal szemben tett bejelentéseket és kérdőre vonták a panaszost a lakóközösség tagjaival szemben tanúsított viselkedése miatt, a panaszos elvesztette a türelmét, és heves, hangos magyarázkodásba kezdett.

Egyértelműen megállapítható volt tehát, hogy az adott helyzetben a panaszos szabálysértés gyanúját felvető magatartását a rendőrök jelenléte generálta, illetőleg az, hogy kérdőre vonták a panaszost az utalt lakóközösségi konfliktussal kapcsolatosan. Mivel tehát a panaszos felháborodása a rendőrök ellen irányult, a Testület meglátása szerint nem állt fenn annak a reális veszélye, hogy a panaszos a szabálysértést a rendőrök távozása után is folytatja.

Jelentőséget tulajdonított a Testület annak is, hogy a panaszos felszólításra átadta az iratait, így az adatai birtokában a rendőrök szabályszegő magatartása miatt a panaszos ellen utóbb szabálysértési feljelentést is tehettek volna. Minderre tekintettel a Testület nem fogadta el azt a rendőri álláspontot, hogy a panaszos előállítása [Rtv. 33. (2) bekezdés f) pont] volt az egyetlen és megfelelő eszköz arra, hogy a rendőrök a szabálysértés továbbfolytatását megakadályozzák, ezért az intézkedést a körülmények ismeretében szükségtelennak minősítette. (Megjegyzi a Testület, hogy az e körben készült parancsnoki kivizsgálás szintén szakszerűtlennek minősítette a rendőri intézkedés ezen részét.)

A 177/2013. (VI. 12.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló beadványban a panaszos többek között azt kifogásolta, hogy Budapest egyik pályaudvarán őt igazoltatták, majd előállították és órákon keresztül tartották fogva, míg a különböző nyilvántartási rendszereket leellenőrizték a rendőrök. A panaszos kifogásolta, hogy előállítására jogtalanul került sor, az aránytalan intézkedés volt a rendőrök részéről, mivel érvényes személyi igazolvánnyal igazolta magát, illetve érvényes lakcímet igazoló hatósági igazolványát is megmutatta a rendőröknek, amely alapján láthatták volna a rendőrök, hogy amennyiben szükség van a panaszos bármilyen további eljárási cselekményen való részvételére, a lakcímkártyáján szereplő, bejelentett lakóhelyén értesíthetik (idézhetik). A Testület a panaszos

előállítását azonban indokoltnak találta, mivel a panaszos adatainak ellenőrzése közben a SIS rendszer a panaszos adataira vonatkozóan találatot jelzett, amely szerint a panaszos schengeni területre történő belépését megtagadták. A rendőrségi iratokból kiderült, hogy az intézkedést foganatosító rendőrök a helyzet tisztázása érdekében felvették a kapcsolatot az illetékes hatóságokkal, azonban a panaszos oltalmazotti státuszára – mely feltehetőleg önhibájára visszavezethető okból nem szerepelt a panaszos személyi igazolványában – nem derült fény a különböző nyilvántartások át nem járhatósága miatt. A Testület állásfoglalásában kimondta, hogy az Rtv. 33.§ (1) bekezdésében felsorolt alpontokban a mérlegelést nem tűrő, kötelező előállítási okok szerepelnek. Azt a körülményt, hogy a panaszos intézkedés idején érvényes személyi igazolvánnyal és lakcímkártyával igazolta magát irreleváns abból a szempontból, hogy az intézkedést foganatosító rendőrök azt a tájékoztatást kapták – a rendszerben található SIS jelzés megerősítéseként –, hogy beutazási és tartózkodási tilalom van érvényben a panaszos ellen, így a rendőrök az Rtv. 33. (1) bekezdés f) pontja értelmében nem mérlegelheték a panaszos előállítását.

b) A diszkrecionális előállítási okokkal – többek között – a következő ügyekben foglalkozott a Testület.

A már említett **77/2013. (III. 13.) sz. állásfoglalás** rögzíti, hogy a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja alapján állították elő, amelynek értelmében a rendőrség az illetékes rendőri szerv elé állíthatja azt, „aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani”. A rendőri jelentés szerint a panaszos a rendőri intézkedést megpróbálta hátráltatni, lányát a rendőri intézkedésből próbálta kivonni. A rendőrök a szabálysértés tényét közölték a panaszossal, ő azonban többszöri felszólítás ellenére sem hagyott fel a fenti cselekményével, azt tovább folytatta. A panaszos ezzel ellentétben azt állította, hogy semmiféle felszólítás nem hangzott el cselekményének abbahagyására.

Az előállítás jogszerűségének megítélése során döntő jelentősége volt a Testület rendelkezésére álló videofelvételeknek is, amelyekből megállapítható volt a panaszos rendőri intézkedést akadályozó magatartása. Ezen túlmenően az is kivehető volt, hogy amikor a panaszos először próbált közelebb jutni a lányához, a karját is megfogta két rendőr, a fogásból kiszabadulva azonban végül sikerült közel kerülnie a lányához. Tekintettel arra, hogy a Testület nem tartotta életszerűnek, hogy ne szólították volna fel a panaszost magatartása abbahagyására, a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos előállítása jogszerű volt, az adott helyzetben enyhébb intézkedéssel nem lehetett volna megszakítani az ellenszegülést.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdése alapján előállított panaszosok esetében a Testület az intézkedés jogalapján túl annak arányosságát is megvizsgálja, mivel a hivatkozott törvényhely nem kötelező előállítási okokat jelöl, hanem az intézkedő rendőrnek mérlegelési lehetőséget biztosít az előállítás szükségessége tekintetében. Ezen előállítási okok fennállása esetén az Rtv. 15. §-ában szabályozott szükségességi-arányossági elv alapján kell döntést hoznia abban a kérdésben, hogy elérhető-e az intézkedési cél az érintett személyi szabadságának korlátozása nélkül.

A **203/2013. (VII. 3.) sz. állásfoglalás** alapjául szolgáló esetben a Testület többek között azt vizsgálta, hogy jogszerűen állították-e elő a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdésének c) pontja alapján (e szerint „a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő egyéb mintavétel szükséges”).

A panaszossal szembeni közlekedésrendészeti intézkedésre a rendőri jelentések szerint azért került sor, mert a panaszos úttartása bizonytalan volt. Megszondáztatták, és a mérés 0,324 mg/l-os értéket mutatott ki. A panaszos maga sem cáfolta, hogy az autóvezetést megelőző pár órában fogyasztott alkoholt, és a mérési eredményt elfogadta. A Testület számos jogszabály – a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet, a közúti árufuvarozáshoz, személyszállításához és a közúti közlekedéshez kapcsolódó egyes rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, valamint a bírságolással összefüggő hatósági feladatokról szóló 156/2009. (VII. 29.) Korm. rendelet, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény – összeolvasása alapján arra a következtetésre jutott, hogy az intézkedő rendőrök kétféleképpen járhattak volna el szabályszerűen. A panaszos ittas vezetése következtében a helyszínen kiszabhattak volna vele szemben közigazgatási bírságot, mely esetben előállítására szükségleten lett volna. Amennyiben viszont az általuk hivatkozott Rtv. 33. § (2) bekezdésének c) pontja alapján jogszerűen előállítják, beszállítását követően további mintavétel iránt azonnal intézkedniük kellett volna. Tényként állapította meg ezzel szemben a Testület azt, hogy az intézkedő rendőrök a panaszos előállítását követően további mintavételnek nem vetették alá, hanem a szabályszegés tényéről felvett jegyzőkönyv aláírása után hazaengedték. A Testület mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos előállítása további mintavétel híján szükségleten volt, ezáltal aránytalanul korlátozta személyes szabadsághoz való jogát.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható. A Testület jogszerűtlenek tartotta azon panaszos előállítását [277/2013. (X. 9.) számú állásfoglalás], aki a börtönből szabadulva megpróbált az otthonába hazatérni, majd két rendőri intézkedést követően, a harmadik napon a háza pinceajtóját felfeszítette és lefeküdt a szobájában.

Ahhoz, hogy a Testület a rendőrség által megjelölt előállítási ok megalapozottságáról állást foglaljon, azt kellett mérlegelnie, hogy felmerülhetett-e a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének a rendőrségi fellépéshez szükséges fokú gyanúja. A rendőrség ugyan jogszabályhellyel nem jelölte meg, hogy álláspontja szerint mely bűncselekmény gyanúja merült fel a helyszínen, azonban a jelentésekből kitűnik, hogy az egyrészt a távoltartás szabályainak megszegése, másrészt rongálás lehetett.

A távoltartás szabályainak megszegése önmagában nem valósít meg bűncselekményt, ilyen tényállás ugyanis a Btk.-ban nincsen. Ugyanakkor felvetheti a magánlaksértés vagy a zaklatás gyanúját, ezért a Testület vizsgálta, hogy ezen bűncselekmények gyanúja a konkrét esetben felmerülhetett-e.

A Testület megállapította, hogy a panaszossal szemben nem volt hatályos távoltartási végzés, illetve ez időpontban megelőző távoltartás se volt elrendelve. Az ingatlan még a panaszos és a felesége közös tulajdona volt, hiszen a vagyongosztási per még folyamatban volt és a felek nem hivatkoztak arra, hogy lenne a felek között a használat kérdésében ideiglenes intézkedés hatályban, tehát nem volt olyan körülmény, amely alapján a panaszos ne lett volna jogosult az ingatlanába – amely egyébként a bejelentett lakcíme is – bemenni és ott bent tartózkodni. Mindezek alapján a panaszossal szemben nem merülhetett fel a magánlaksértés bűncselekményének gyanúja, még akkor sem, ha az ingatlanba erőszakkal jutott be.

A zaklatás kapcsán az alábbiakat állapította meg a Testület: a panaszosnak az törekvése, hogy a lakásába börtönbüntetésének letöltése után hazatérjen, illetve hogy a lábműtétje után az orvosi előírásoknak megfelelően végezze otthoni ápolását, nyilvánvalóan nem tekinthető a zaklatás bűncselekményi tényállása szerinti célzatos, más zaklató cselekménynek, még akkor se, ha hazatérésével nyilvánvalóan bele is avatkozott a panaszos tartós távollétében saját életritmust kialakító családjá (azaz más) magánéletébe, mindennapi életvitelébe, illetve ha családtagjai mint a korábbi bűncselekmények sértettjei hazatérését háborgatásként is élik is meg.

A zaklatás tényállásának másik fordulata szintén nem merülhet fel a panaszos vonatkozásában, hiszen 2012. szeptember 18-án, a rendőri intézkedés időpontjában még nem volt arra nézve adat, hogy a panaszos valamely hozzátartozóját személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyegette volna, vagy ilyen esemény látszatát igyekezett volna kelteni. A bejelentő csupán azt adta elő, hogy a panaszos a zár megrongálásával bement a lakásba, és ott fekszik az ágyon. A rendőri jelentések szintén arról számolnak be, hogy a panaszost az ágyon fekvé találták meg.

A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos vonatkozásában sem a magánlaksértés, sem a zaklatás előállítását megalapozó gyanúja nem állt fenn az intézkedés időpontjában.

A rongálás bűncselekményi tényállásának megvalósításához – egyéb minősítő körülmény hiányában – az is szükséges, hogy az okozott kár meghaladja az 50.000 Ft-ot. A megrongálás esetében a kár az a költség, amely a dolog eredeti állapotának helyreállításához szükséges.

A joggyakorlat álláspontja a fenti tényállásban foglalt idegen tárgy mint elkövetési tárgy értelmezése kapcsán egységes a tekintetben, hogy a használatában meg nem osztott közös tulajdonú tárgy nem minősül idegen tárgynak egyik tulajdonos vonatkozásában sem.

Jelen esetben az iratokból kitűnik, hogy a panaszos a lakcíméül szolgáló, közös tulajdonú ház alkotórészét képező garázsajtó zárszerkezetét rongálta meg, és az általa okozott kár a zárbetét cseréjének költsége. Tehát egyrészt az okozott kár a jelenlegi kiskereskedelmi árak figyelembevételével nyilvánvalóan a szabálysértési értékhatáron belül maradt, másrészt a közös tulajdonú ház zárszerkezete nem felel meg a törvény által meghatározott elkövetési tárgy fogalmának. A panaszos által tanúsított magatartás legfeljebb szabálysértés elkövetésének a gyanúját vethette volna fel, azonban az elkövetés tárgya miatt még erre sem volt alkalmas, így a rendőrök oldalán bizonyosan nem generált intézkedési kötelezettséget.

Mindezek alapján a panaszos előállítására megfelelő jogalap nélkül került sor, ezáltal súlyosan sérült a személyes szabadsághoz való joga. *Az Országos Rendőr-főkapitány e tekintetben osztotta a Testület álláspontját, és a panasznak ezen részében helyt adott.*

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja szerinti előállítási ok vizsgálatára került sor azon ügycsoportnál [94/2013 (IV.10) - 97/2013 (IV.10.) sz. állásfoglalások] -, ahol a panaszosok egy otthonvédő szervezet tagjaiként aktív ellenállással próbáltak egy budapesti kilakoltatást megakadályozni.

A rendelkezésre álló videofelvételek alapján a Testület úgy találta, hogy a panaszosnak fenti, a felszólítás elmaradását sérelmező kifogása a valóságot nem fedi. A felvételeken tisztán hallható, hogy a panaszost és társait tájékoztatják arról, hogy magatartásukkal egy jogszerű bírósági végrehajtási eljárást akadályoznak. A rácshoz láncolt ellenállókat a rendőrök „a törvény nevében” felszólítják, hogy amennyiben a jogsértő cselekménnyel nem hagynak fel, jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség miatt előállítják őket a III. kerületi Rendőrkapitányságra. Ezt követően egy utolsó felszólítás is elhangzik, majd – mivel a jelenlévők az intézkedést akadályozó magatartásukkal továbbra sem hagynak fel – egy r. főhadnagy utasítást ad kollégáinak az intézkedések megkezdésére. A rendőri felszólítás a szűk folyosón annak ellenére is tisztán hallható, hogy a rendőrök megafont nem használtak. A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja megfelelő jogalapot biztosított a panaszos előállítására. Mivel a Testület az előállítás jogalapját megfelelőnek találta, a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az intézkedés megfelelt-e az arányosság követelményének.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdése funkcióját tekintve a rendőri mérlegelésnek ad teret. Azonban a mérlegelés lehetősége sem korlátlan – a Testület töretlen gyakorlata szerint a mérlegelés akkor állja

ki a jogszerűség próbáját, ha az megfelel az Rtv. 15. §-ában rögzített arányossági kritériumnak, tehát nem okoz olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. A fentiekből kiindulva, a jogalap megléte önmagában nem teszi a rendőri intézkedést jogszerűvé. Amennyiben az arányosság követelménye nem érvényesül, úgy a megfelelő jogalap megléte mellett is jogszerűtlenné válik az intézkedés.

Az arányosság megítélésekor a Testületnek azt kellett figyelembe vennie, hogy volt-e az előállításnak olyan célja, amely csak a szabadság korlátozásával volt elérhető.

A Testület erre a kérdésre igenlő választ adott. A panaszost társaival egyetemben a rendőrkapitányságon jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés elkövetésének gyanúja miatt kihallgatták, és vele szemben megtették a szabálysértési eljárás megindításához szükséges lépéseket. Az előállítást a Testület arányosnak találta, ezért kimondta, hogy az a panaszos személyes szabadsághoz való alapvető jogát nem sértette.

c) Az előállítás időtartamára és az előállítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó kifogások vizsgálatára – többek között – az alábbi ügyekben került sor.

33. § (3) A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

(4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

(5) Nemzetközi szerződés rendelkezése alapján elfogott, illetőleg előállított külföldi személy személyi szabadsága legfeljebb az abban meghatározott időtartamig korlátozható.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

A **363/2013. (XII. 11.) sz. állásfoglalás** alapjául panaszbeadványban a panaszos sérelmezte, hogy előállították és megbilincseltek, és többek között kifogásolta, hogy nem tájékoztatták az előállítás okáról. A Testület ugyancsak indokoltnak találta megállapítani az alapjogsérelmet az előállítás időtartama tekintetében, ugyanis a rendőri jelentésekből tudható, hogy a panaszost 20 óra 45 perckor vonták intézkedés alá, előállítása 8 óráig tartott, amikor további intézkedés végett átadták a Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályára. (Az előállítás időtartamát 4 órával, 2013. június 12-én 8 óra 45 percig meghosszabbították, az erről szóló határozat ezt azzal indokolta, hogy „a sértett felkutatása folyamatban van, továbbá az eltulajdonítással, az eltulajdonított értékekkel kapcsolatban a sértett nyilatkoztatása elengedhetetlenül szükséges”). Noha a rendőri jelentések az előállítás befejező időpontjaként 2013. június 12-én 8 órát jelölik meg, tudható, hogy a panaszos személyi szabadságát ténylegesen 11 óra 20 percig korlátozták, azaz több mint két és fél órával lépték túl az előállítás maximális időtartamát, amit egyébként a rendőrség nem indokolt meg. Erre való tekintettel Testület megállapította, hogy az előállítás időtartama tekintetében sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga. Ugyanakkor elfogadva az egybehangzó rendőrségi iratokat, a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga az előállítás okának közlése kapcsán. Ugyanis a panaszos állításával ellentétben az elfogás végrehajtásáról készült jelentés és „Nyilatkozat” elnevezésű formanyomtatvány a rögzíti, hogy a panaszost az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás okáról tájékoztatták, továbbá a rendőri jelentésekből az állapítható meg, hogy a panaszossal közölték a „törvény nevében szavak” előre bocsátásával, hogy

elő fogják állítani bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt a rendőrkapitányságára további intézkedés céljából, illetve az ügy tisztázása végett.

A Testület a **216/2013. (VIII. 1.) sz. állásfoglalásban** arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga amiatt, hogy az előállítás időtartamáról nem kapott igazolást, ugyanis az őrizetbe vétele miatt az előállítása nem szűnt meg. A Testület megítélése szerint az előállítás időtartamáról készített igazolást pótolja a szabálysértési őrizetet megszüntető végzés – amelynek egy példányát maga a panaszos küldte meg a Testület részére –, mert az megjelöli az előállítás kezdő és befejező időpontját.

2.4. Elővezetés

34. § (1) A rendőr az elővezetést elrendelő határozatban vagy végzésben megjelölt személyt az abban megjelölt helyre kíséri vagy oda útba indítja.

(2) Ha az elővezetés másként nem teljesíthető, az elővezetett személyt a rendőrségen a szükséges ideig – legfeljebb 12 óra időtartamra – vissza lehet tartani. A visszatartás időtartamának számításához az előállításra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(3) Az elővezetés elrendelésének törvényességéért az elrendelő a felelős.

A **230/2013. (VIII. 1) sz. állásfoglalás** alapjául szolgáló beadványában és annak kiegészítésében a panaszos a sérelmezett rendőri intézkedés előzményeként előadta, hogy testvérével összetűzésbe keveredett, aki megfenyegette azzal, hogy két rendőrt küld rá. Az ügyben az ügyészség nyomozást rendelt el, amely során már 3 hónappal korábban megidéztek a panaszost és fiát, amire nem mentek el. Ezt követően a rendőrök személyesen jelentek meg a lakásában, ahol ismételten megidéztek őt. A panaszos kifogásolta, hogy tiltakozása ellenére lakásából elővezették, és panaszolta az elővezetésének körülményeit is.

A hatályos jogszabályi rendelkezésekből megállapítható, hogy elválnak egymástól az elővezetés elrendeléséért és foganatosításáért való felelősség, mint ahogy elválnak egymástól a két kérdés szabályozása olyan értelemben is, hogy az elrendelésre vonatkozó normák a Be.-ben, a foganatosításra vonatkozó szabályok pedig az Rtv.-ben, illetve a Szolgálati Szabályzatban találhatók. Noha jelen esetben az elővezetést elrendelő hatóság is rendőri szerv volt, annak tevékenységét a Testület hatásköri szabályai alapján nem vizsgálhatja, mivel – fő szabály szerint – nem terjed ki hatásköre a büntetőeljárás keretei között a Be. alapján végzett rendőri tevékenységre. Az ilyen rendőri intézkedésekkel szemben a Be. 195. §-a alapján van helye panasznak, s annak elbírálására – mint ahogy az jelen esetben meg is történt – az ügyész jogosult. Ennek megfelelően a Testület nem vizsgálhatta sem az elővezetés elrendelésének megalapozottságát, sem pedig azt a kérdést, hogy miért döntött a nyomozóhatóság a panaszos további kihallgatásáról, mivel erről a kérdéstről sem az intézkedő rendőrök döntenek, hanem – a Be. 162. §-ának értelmében – az elrendelő szerv.

A Testület érdemben tehát azt vizsgálta, hogy a panaszos elővezetésére megfelelő jogalap alapján került-e sor. A Testület megállapította, hogy a panaszos elővezetését szabályszerű határozatban rendelték el, ezért úgy foglalt állást, hogy a panaszos elővezetését a megfelelő jogalap birtokában kísérelték meg foganatosítani, ezért a panaszos személyes szabadsághoz való joga ebben a vonatkozásában nem sérült.

2.5. Biztonsági intézkedés

37. § A rendőr az önvészélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében

- a) megteszi a veszélyhelyzet elhárításához, megszüntetéséhez haladéktalanul szükséges, a feladatkörébe tartozó intézkedéseket;
- b) intézkedik az önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatáért, és közreműködik az egészségügyi intézetbe történő szállításában;
- c) intézkedik az öngyilkosság lehetőség szerinti megakadályozásáért;
- d) közterületen vagy nyilvános helyen – ha az élet vagy a testi épség védelme megkívánja – intézkedik a magatehetetlen, önkívületben lévő, illetve erősen ittas vagy bódult személynek a lakására vagy kijózanító állomásra, egészségügyi intézetbe kíséréséről, illetőleg szállíttatásáról;
- e) területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti.

A 206/2013. (VII. 3.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a Testület egy nagymamát és unokáját érintő rendőri intézkedést talált súlyosan alapjogsértőnek. Az I. rendű panaszost azért vonták rendőri intézkedés alá, mert kutyája a kerítés résén kiszökött az utcára, és megharapott egy másik kutyát – a panaszos azonban nem működött együtt a megharapott kutya gazdájával a további balesetek megelőzése érdekében. Amikor a megharapott kutya gazdája jelezte az átjárható kerítés problémáját az I. rendű panaszosnak, ő mindössze annyit reagált, hogy „erre neki nincs ideje”. Az I. rendű panaszos ez idő alatt unokájára, a II. rendű panaszosra vigyázott – hozzá ment vissza a lakásba, mialatt a megharapott kutya gazdája értesítette a rendőrséget. A kikerülő rendőrök az I. rendű panaszost felszólították, hogy zárja be kutyáját, az I. rendű panaszos azonban visszakérdezett, hogy miért tenné, hiszen a kutya ekkor a kapun belül tartózkodott. Az események végül odáig fajultak, hogy a rendőrök az I. rendű panaszost megbilincselve állították elő a rendőrkapitányságra, unokáját pedig biztonsági intézkedés keretében szintén magukkal vitték.

A II. rendű panaszossal szembeni rendőri intézkedést a rendőri iratok szerint az Rtv. 37. §-ának d) pontja alapján foganatosították. Az idézett szakasz értelmében a rendőr a személyeket közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében „közterületen vagy nyilvános helyen – ha az élet vagy a testi épség védelme megkívánja – intézkedik a magatehetetlen, önkívületben lévő, illetve erősen ittas vagy bódult személynek a lakására vagy kijózanító állomásra, egészségügyi intézetbe kíséréséről, illetőleg szállíttatásáról”. Az iratok szerint az intézkedő rendőrök úgy ítélték meg, hogy a gyermeket mindenképpen a rendőrkapitányságra kellett szállítani, mert a rá felügyelő nagyszülőt előállították. A gyermekkorú személyt az ügyeletvezető engedélyével, szolgálati gépjárművel, gyermekbiztonsági rendszer használata nélkül szállították be, édesanyját pedig kiértesítették.

A Testület megállapította, hogy a rendőröknek az Rtv. 2. §-ából eredő általános segítségnyújtási kötelezettségükből, illetőleg az Rtv. 24. §-ának (1) bekezdésében foglaltakból eredően mindenképpen gondoskodniuk kellett arról, hogy az I. rendű panaszos előállítására miatt nyilvánvalóan segítségre szoruló II. rendű panaszos ne maradjon felügyelet nélkül. Kérdéses azonban, valóban a legmegfelelőbb módját választották-e a gyerekről való gondoskodásnak azáltal, hogy őt az I. rendű panaszossal együtt a rendőrkapitányságra beszállították, kitéve őt egy olyan élethelyzetnek, mely rendszerint a nagykorú személyeket is megviseli.

A Testület álláspontja szerint az intézkedő rendőrök helyesen ítélték meg úgy a szituációt, hogy az Rtv. 37. §-a szerinti biztonsági intézkedés foganatosítása indokolt, ugyanakkor az idézett szakasz d) pontja helyett az a) pont (a rendőr „megteszi a veszélyhelyzet elhárításához, megszüntetéséhez haladéktalanul szükséges, a feladatkörébe tartozó intézkedéseket”) alkalmazásának lett volna helye, tekintettel arra, hogy nem közterületen vagy nyilvános helyen foganatosították az intézkedést, a II. rendű panaszos pedig nem volt "magatehetetlen, önkívületben lévő, illetve erősen ittas vagy bódult személy", és nem egészségügyi intézménybe kellett őt szállítani.

A Testület úgy vélte, hogy az Rtv. 37. §-ának a) pontja alapján a gyermeket közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet elhárítása érdekében a rendőrkapitányságra való beszállítás csak egyfajta végső eshetőségként jöhetett volna számításba, melyet az intézkedő rendőröknek minden lehetséges eszközzel meg kellett volna próbálni elkerülniük, tekintve, hogy egy ilyen jellegű intézkedés nyilvánvalóan nincs előnyös hatással egy gyermek személyiségfejlődésére.

A rendelkezésre álló adatok szerint a rendőrök kizárólag a kapitányságról telefonáltak a II. rendű panaszos édesanyjának, a helyszínen pedig meg sem kísérelték értesíteni a törvényes képviselőt, arra hivatkozva, hogy az I. rendű panaszos magatartása nem tette lehetővé, hogy visszamenjen a lakásba telefonálni. A Testület álláspontja szerint a törvényes képviselő haladéktalan értesítését a rendőröknek az I. rendű panaszos magatartására való tekintet nélkül kötelességük lett volna megkísérelni – különös tekintettel arra, hogy utólag bebizonyosodott: több olyan hozzátartozó is volt (a II. rendű panaszos két nagybátyja), akik a gyermeket magukhoz tudták volna venni. A Testület álláspontja szerint az arányosság többször hivatkozott, Rtv. 15. §-a szerinti követelménye is azt diktálta volna, hogy a rendőrök lehetőségeikhez képest igyekezzenek megkímélni a gyermeket attól, hogy nagymamája előállításának végig szemtanúja legyen.

Különös jelentőséggel bír továbbá az a körülmény, hogy a szolgálati gépjármű gyermekbiztonsági rendszer hiányában eleve nem volt alkalmas a gyermek szállítására, tehát a gyermek testi épségének védelme is indokolta volna a hozzátartozók haladéktalan értesítését, és annak legalább megkísérlését, hogy a gyermekkorú panaszos beszállítása elkerülhető legyen. Mindezek alapján a Testület a kiskorú gyermekkel szemben foganatosított biztonsági intézkedést jogszerűtlennek találta, és kimondta, hogy az sértette a gyermek személyes szabadságát, továbbá testi, lelki egészséghez való jogát.

A 365/2013. (XII. 11.) sz. állásfoglalás alapját képező panaszügyben a panaszos előadta, hogy volt férje, P. meggyanúsította, hogy közös lakásukból lopott, aminek következtében a rendőrök kirángatták őt az egyik ismerőse lakásából, megbilincseltek, és a fogda helyett a pszichiátriára vitték, mivel P. azt állította, hogy ő skizofrén, elmebeteg. A kórházból azonban kiengedték, mert ezen vádak hamisnak bizonyultak.

A vizsgált esetben az OMSZ kért rendőri közreműködést a panaszos kórházba szállításához, agresszív magatartása és közveszéllyel való fenyegetőzése miatt. A közreműködés igénylését a rendőrség az OMSZ által kitöltött Rendőri Közreműködést Igénylő Lappal bizonyította.

Az Országos Mentőszolgálatról szóló 322/2006. (XII. 23.) számú Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése szerint: „Az Országos Mentőszolgálat (a továbbiakban: Mentőszolgálat) az egészségügyért felelős miniszter irányítása alatt álló, önállóan működő és gazdálkodó közszolgáltató költségvetési szerv.” A rendelet 5. §-a további az OMSZ mibenlétére vonatkozó rendelkezést tartalmaz, rögzítve, hogy a Kormány állami mentőszolgálatként az OMSZ-t jelöli ki, valamint, hogy az OMSZ működése az ország egész területére kiterjed. Ez azt jelenti, hogy a rendőrség – figyelemmel az Rtv. 2. § (2) bekezdésének pontjaira – állami szervnek nyújtott segítséget a panaszolt intézkedés alkalmával.

A panaszos kórházba szállításához való segítségnyújtásra a fentiekben hivatkozott jogszabályi rendelkezéseken túl az Rtv. 37. §-ában szabályozott biztonsági intézkedésre vonatkozó előírások voltak irányadók. A rendőrség az említett jogszabályhely b) pontjára hivatkozott.

A Testület megítélése szerint a rendőrségre az OMSZ-től, mint állami szervtől érkezett segélykérés jogszerű alapot teremtett a rendőri intézkedésre, ezért az intézkedő rendőrök nem jártak el jogszerűtlenül akkor, amikor a panaszossal szemben biztonsági intézkedést foganatosítva segítséget

nyújtottak a mentősöknek a panaszos kórházba szállításában. Mindezek okán pedig nem sérült a panaszos tisztessége eljáráshoz való joga.

2.6. Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen

39. § (1) A rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve

- a) segélyhívás esetén vagy öngyilkosság megakadályozása céljából;**
- b) bűncselekmény elkövetésének megakadályozása, megszakítása, vagy a bűncselekmény elkövetőjének vagy gyanúsítottjának elfogása és előállítása céljából;**
- c) közveszély, továbbá az életet vagy testi épséget fenyegető közvetlen veszély elhárítása, illetőleg az ilyen veszélyben lévők kimentése érdekében;**
- d) rendkívüli vagy tisztázatlan okból bekövetkezett halálesettel kapcsolatos intézkedés megtételére;**
- e) végrehajtási eljárás lefolytatása céljából, ha az abban való közreműködés – jogszabály alapján – a rendőrség számára kötelező;**
- f) az elővezetés végrehajtása érdekében;**
- g)**
- h) a szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítása céljából;**
- i) személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [46. § (1) bekezdés c) pont] végrehajtására;**
- j) ha ez előállítás a törvényben meghatározott egyéb okból szükséges.**

(2) A végrehajtási eljárásban a rendőr kirendelésének törvényességéért a végrehajtást elrendelő szerv vezetője a felelős.

(3) A birtokos távollétében történt behatolást követően – a végrehajtási eljárásban való közreműködés kivételével – a rendőrség köteles a birtokost tájékoztatni, és a vagyonvédelem érdekében szükséges intézkedést megtenni.

(4) A magánlakásban való tartózkodás csak a feladat végrehajtásához szükséges ideig tarthat.

Az Rtv. 39. § (1) bekezdése szerint a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve bizonyos jól körülhatárolható helyzeteket. A már korábbiakban ismertetett **139/2013. (V. 29.) sz. állásfoglalásban** a Testület rámutatott, hogy a magánlakásban való tartózkodás a (4) bekezdés értelmében – és összhangban az arányosság általános követelményével – „csak a feladat végrehajtásához szükséges ideig tarthat”.

A konkrét ügy vizsgálata kapcsán a Testület megállapította, hogy a lakás felkeresésének rendőrség által megjelölt célja – az idézés átadása – nem indokolható huzamosabb tartózkodást a lakásban, ezért a magánlakás sérthetlenségéhez fűződő jog korlátozásának jogszerűtlensége az arányosság követelményének megsértése miatt még az esetleges jogalap megléte esetén is megállapítható lett volna.

A **144/2013. (V. 29.) sz. állásfoglalás** alapjául szolgáló panaszügyben a panaszos lakásában két civil ruhás rendőr végzett adatgyűjtést az előző este elkövetett rongálás vétségével összefüggésben. A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök lakásába engedély nélkül mentek be. A panaszosi beadvány szerint a panaszos az udvarig engedte be a rendőröket, azonban a rendőrök bementek a lakásba a nyitott ajtón keresztül, anélkül, hogy arra a panaszos vagy az édesanyja engedélyt adott volna. A rendőrök a panaszos kérését figyelmen kívül hagyva semmiféle okiratot nem mutattak fel akkor, amikor bejöttek, és akkor sem, amikor távoztak. Ezzel szemben a rendőrségi iratok arról számoltak be, hogy a panaszos az intézkedő rendőröket saját akaratából hívta be a házba, illetve annak udvarára, és az intézkedő rendőrök többször is tájékoztatták panaszost, hogy a magánlakásban az ő engedélye alapján vannak, amit nem köteles megengedni. A lakásba történő belépéssel kapcsolatban

a felek ellentmondó állítása miatt a Testület – további bizonyítási eszközök híján – nem tudott megnyugtatóan állást foglalni, ezért a magánlakás sérthetlenségéhez való jog sérelme nem volt megállapítható.

2.7. Közlekedésrendészeti intézkedések

44. § (1) A rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során

a) a közúti forgalmat irányíthatja, korlátozhatja, illetve szüneteltetheti;

b) a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizheti;

c) a jármű vezetőjét a rendszeresített eszközzel légzésminta, ha nála a vezetési képességére hátrányosan ható szer befolyása vagy alkoholfogyasztás miatt bűncselekmény vagy szabálysértés, illetve a közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés elkövetésének gyanúja merül fel, az egészségügyi szolgálat igénybevételével vér-, vizelet- és műtétnek nem minősülő módon egyéb minta adására kötelezheti;

d) a járművezetésre jogosító engedélyt (okmányt), a jármű üzemben tartására vonatkozó hatósági engedélyt (okmányt), a rakományhoz tartozó okmányokat, valamint a jármű hatósági jelzését – a külön jogszabályban meghatározottak szerint – a helyszínen elveheti;

e) a forgalomban való részvételt megtilthatja, ha a jármű vagy vezetőjének állapota a közúti forgalom biztonságát veszélyezteti, és a további jogellenes járműhasználat megakadályozása céljából a jármű kulcsait elveheti, illetőleg a járművet más módon mozgásában korlátozhatja vagy elszállíttathatja.

45. § (1) A rendőrség, valamint a rendőr a feladata ellátása során jogosult – a külön jogszabályban meghatározott módon – a közterületen szabálytalanul elhelyezett járművet elszállíttatni vagy egyéb módon eltávolíttatni, ha az a közúti forgalom biztonságát vagy a közbiztonságot veszélyezteti. Ha a tulajdonos (üzemben tartó) nem állapítható meg, vagy a felszólítás ellenére az elszállított, eltávolított járművet nem veszi birtokba, és a tárolás költsége aránytalanul magas, a rendőrség a járművet értékesítheti, vagy más módon hasznosíthatja. Ha az elszállított, eltávolított jármű ismeretlen tulajdonosa a jármű értékesítése után 60 napon belül jelentkezik, részére az értékesítésből befolyt, a tárolási költséggel csökkentett ellenértéket ki kell fizetni.

(2) Ha a közterületen szabálytalanul elhelyezett jármű baleseti veszélyt nem jelent, illetőleg ha az a jármű biztonsága vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt szükséges, rögzítésére a jármű elszállításáig vagy további intézkedésig kerékbilincs alkalmazható.

(3) Az elszállítás és a kerékbilincs alkalmazásának költsége a jármű tulajdonosát, vagy az üzemben tartóját, vagy a használóját terheli. A jármű elszállítása vagy a kerékbilincs alkalmazása során a járműhasználat akadályoztatása folytán a keletkezett kárért a rendőrséget nem terheli kártalanítási kötelezettség.

Az Rtv. 44-45. §-ai szerinti közlekedésrendészeti intézkedés kapcsán a Testület számos korábbi állásfoglalásában leszögezte, hogy a hivatkozott jogszabályhely általános felhatalmazást nyújt a rendőrnek arra, hogy a közlekedés biztonsága érdekében – arra okot adó speciális körülmény hiányában is – a járműveket, valamint azok vezetőit intézkedés alá vonja és a közlekedési rendszabályok betartását ellenőrizze.

Az Rtv. 44. § (1) bekezdés c) pontja pedig felhatalmazza a rendőrséget, hogy közlekedésrendészeti feladatainak ellátása során a jármű vezetőjét a rendszeresített eszközzel légzésminta, ha nála a vezetési képességére hátrányosan ható szer befolyása vagy alkoholfogyasztás miatt bűncselekmény vagy szabálysértés, illetve a közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés elkövetésének gyanúja merül fel, az egészségügyi szolgálat igénybevételével vér-, vizelet- és műtétnek nem minősülő módon egyéb minta adására kötelezze. A Testület több ügyben leszögezte, hogy a fenti jogszabályhely egyéb, arra okot adó körülmény hiányában is felhatalmazta a rendőröket, hogy a közúti forgalomban közlekedő személyektől légzésmintát vegyenek, és azzal ellenőrizzék, nem áll-e vezetési képességre hátrányosan ható szer vagy alkohol befolyása alatt. [ld. **203/2013. (VII. 3.) sz. állásfoglalás, 360/2013. (XII. 11.) sz. állásfoglalás**] A Testület ezen állásfoglalásaival megerősítette ezzel kapcsolatos korábbi gyakorlatát, mely szerint az Rtv. hivatkozott rendelkezéséből az látható, hogy az intézkedő rendőr minden olyan esetben, amikor közlekedésrendészeti ellenőrzést végez, jogosult a jármű vezetőjét légzésminta adására kötelezni szonda alkalmazásával. Az egyén integritását ennél súlyosabban érintő intézkedésre (vér-, vizelet- és műtétnek nem minősülő módon egyéb minta adása) azonban már csak valamely többlettényállás fennállása esetén van mód, például bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja esetén, vagy ha az intézkedés alá vont személy nem hajlandó a szondát megfűjni.

A fent hivatkozott **360/2013. (XII. 11.) sz. állásfoglalás**ban egyebek mellett azt is kimondta a Testület, hogy nem vonja kétségbe, hogy a közúti ellenőrzés olyan intézkedés, amely az intézkedés alá vont személynek nyilvánvalóan kellemetlenséget okoz, esetleg megalázónak érzi, ugyanakkor természetüknél fogva a rendőri intézkedések jelentős részét végzik az eljáró rendőrök közterületen vagy közterület közvetlen közelében, így szinte lehetetlen annak elkerülése, hogy az egyes intézkedéseknek (így a közúti ellenőrzésnek) szemtanúi legyenek. A Testület ezért nem tartotta eltúlzottnak a rendőri fellépést, és arra a megállapításra jutott, hogy nem sérült az arányosság követelménye a közúti ellenőrzés foganatosítása miatt, így az nem idézte elő a panaszos emberi méltóságához, valamint jó hírnévhez fűződő alapjogának sérelmét.

3. Kényszerítő eszközök

3.1. Testi kényszer

47. § A rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat 40. §-a rögzíti, hogy a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat (többek között fojtásokat, és a feszítéses technikákat) is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. A (3)

bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás melléklete részletesen tartalmazza az egyes intézkedési taktikák leírását. A kényszerítő eszközök alkalmazásának alapvető taktikáiról szóló fejezetben, a testi kényszerre vonatkozó alapelvek között szerepel – többek között –, hogy a testi kényszer alapvetően megfogást, lefogást, eltávolítást és elszállítását jelent. A rendőr testi kényszer végrehajtása során elsősorban kar- és csuklófeszítéseket, illetve elvezető fogásokat hajt végre. A rendőr továbbá az őt ért támadás során, illetve súlyosabb kényszerítő eszköz alkalmazásának elkerülése érdekében az önvédelmi fogásokat is felhasználhatja.

Többek között a panaszossal szemben alkalmazott testi kényszer jogszerűségét vizsgálta a **Testület 325/2013. (XI. 13.) sz. állásfoglalásában**. A konkrét ügyben a panaszos egy szórakozóhely bejáratánál keveredett összetűzésbe három férfival, majd azt követően a biztonsági őrral is. Ezután rendőrt hívtak, és a panaszost előállították. Ugyan azt a panaszos is elismerte beadványában, hogy a rendőri intézkedésnek ellenszegült, azonban véleménye szerint indokolatlan volt vele szemben a „testi fenytés”. A rendőri jelentések rögzítik, hogy a vele szemben intézkedő rendőr először karjának megfogásával megpróbálta visszairányítani a panaszost az intézkedés helyszínére, majd miután a panaszos ellenállt, és a rendőrt meglökte, a rendőr a karját megfogta, hátracsavarta, és a panaszost földre vitte. Ezen kényszerintézkedés jogszerűségének megítélése kapcsán a Testület a rendelkezésére álló videofelvétel, valamint a panaszos beadványa alapján arra a következtetésre jutott, hogy az intézkedő rendőr betartotta az arányosság és a fokozatosság elveit, hiszen először csupán visszairányítani kívánta a panaszost az intézkedés helyszínére, amikor ő azt elhagyta, majd miután a panaszos aktívan ellenállt, vele szemben önvédelmi fogásokat alkalmazva, testi erővel törte meg az ellenállását. Mindezek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőri intézkedés helyszínén alkalmazott testi kényszerrel összefüggésben a panaszos emberi méltóságához való joga nem sérült.

A 269/2013. (IX. 18.) sz. állásfoglalásában a Testület három olyan panaszos beadványával foglalkozott, akiknél az esti órákban egy 35 fős rendőri különítmény jelent meg annak érdekében, hogy az I. és III. rendű panaszost lőfegyverrel visszaélés gyanúja okán elfogják és előállítsák. Az I. és III. rendű panaszost elfogásuk érdekében testi kényszerrel földre vitték, majd kezüket hátrabilincselték. A bizonyítást jelentősen megkönnyítette, hogy a Terror Elhárítási Központ elfogást foganatosító műveleti osztályának jelentése egyértelműen rögzítette: a panaszosok ellenállást nem tanúsítottak, és a rendőri felszólításnak eleget tettek. A rendőrségi dokumentumok szerint a testi kényszer jogalapja az Rtv. 47. §-a volt, és az a gyakorlatban a panaszosok „megfogását” jelentette. Az iratok szerint ugyanakkor a bilincselést már úgy foganatosították, hogy a panaszosok a földön feküdtek, tehát a panaszosokkal szemben földre fektetésükhöz kétségkívül testi kényszert alkalmaztak. Mivel a rendőrségi iratok a panaszosi előadásokat alátámasztották abban a tekintetben, hogy a panaszosok a rendőri felszólításnak engedelmessé váltak, a Testület megállapította, hogy a velük szemben jogalap nélkül alkalmaztak testi kényszert. Emberi méltóságához fűződő alapvető joguk sérelmét, illetve az őket ért egyéb sérelmeket együtt értékelve, a Testület indokoltnak látta állásfoglalását az Országos Rendőrfőkapitánynak megküldeni.

Jogszerűnek minősítette viszont a Testület a testi kényszer alkalmazását azon panaszossal szemben, aki a rendőri intézkedésnek ellenszegült [**25/2013 (II.6) sz. állásfoglalás**]. A Testület az ügy körülményeinek ismeretében úgy ítélte meg, hogy az intézkedéssel elérni kívánt cél – a panaszos

beültetése a gépkocsiba és a támadásának elhárítása – kényszerítő eszköz alkalmazása nélkül az adott helyzetben nem volt megvalósítható, a legenyhébb kényszerítő eszköz, vagyis a testi kényszer alkalmazása a panaszossal szemben indokolt és jogszerű volt. Mindezek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrök indokoltan alkalmaztak a panaszossal szemben testi kényszert azért, hogy az elhangzott rendőri felszólításoknak érvényt szerezzenek.

Szintén jogszerűnek minősítette a Testület azon panaszossal szembeni testi kényszert, [90/2013 (IV.10.) számú állásfoglalás] aki a „melegfelvonulást” követően vélhetően megtámadott egy szexuális irányultságát nyíltan felvállaló tüntetőt. A Testület megállapította, hogy az intézkedő rendőr alappal vélhette úgy, hogy a panaszos bűncselekmény gyanúját felvető erőszakos magatartást tanúsított, amellyel a rendőri jelentések szerint felszólítás ellenére sem hagyott fel. Ezért a Testület álláspontja szerint a rendőrök kellő jogalap birtokában, jogszerűen alkalmaztak a panaszossal szemben testi kényszert azért, hogy a cselekménye abbahagyására kényszerítsék.

3.2. Bilincs

48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,**
- b) támadásának megakadályozására,**
- c) szökésének megakadályozására,**
- d) ellenszegülésének megtörésére.**

Rendszeresen és tipikusan előfordul a panaszokban azzal kapcsolatos kifogás, hogy a rendőrök indokolatlanul és aránytalanul alkalmaznak bilincset olyan esetekben, amikor az intézkedés alá vont valamilyen mértékű ellenszegülését már a testi kényszer alkalmazása is megtörte. Márpedig ilyen esetekben kötelező az Rtv. 16. § (1) bekezdésének azon rendelkezése, mely szerint nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört. Ehhez hasonló rendelkezést tartalmaz a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése is, amely szerint a kényszerítő eszközök Rtv.-ben meghatározott sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb alkalmazása nem vezetett eredményre (vagy sikere eleve kilátástalan). Ennek ellenére a Testület elé került ügyekből általánosságban az rajzolódik ki, hogy a hivatkozott jogszabályhelyeket a rendőrség éppen fordítva értelmezi, és akkor is alkalmaz bilincset, ha már – adott esetben a rendőrségi iratokból is kirajzolódó módon – a testi kényszer következtében sem áll fenn ellenszegülés, vagy éppenséggel a testi kényszert a bilincs alkalmazása eszközcselekményének tekinti.

Általánosságban elmondható a testi kényszer és a bilincs alkalmazása kapcsán, hogy a parancsnoki kivizsgálás és vélemény még mindig automatizmust mutat, a tényleges vizsgálat megtörténte nélkül minden intézkedést és kényszerítő eszközt jogszerűnek, illetve jogszerűnek és szakszerűnek találnak. A Testület ezzel szemben több esetben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása nem felelt meg az előírásoknak, aminek következtében pedig megállapítást nyert az emberi méltósághoz és a testi épséghez való jog sérelme.

A bilincselés részletszabályairól a Szolgálati Szabályzat 41. §-a szól, mely (4) bekezdésében a bilincselés módjait is rendezi, indokolt esetben a tárgyhoz bilincselést is lehetővé téve [d) pont]. A (6) bekezdés c) pontja szerint pedig a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy tárgyhoz bilincselésnek akkor van helye, ha a személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, vagy az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.

Többek között a tárgyhoz bilincselés problematikájával is foglalkozott a Testület a **206/2013. (VII. 3.) sz. állásfoglalásában**. Az I. rendű panaszost előállításának foganatosításához megbilincselték, és bár a bilincset a szállítás végeztével levették róla, később azonban a rendőrkapitányságon újra rátették. A panaszos ennek körülményeit úgy írta le, hogy unokáját a folyosón próbálta megnyugtatni, mert nagyon zaklatott volt és félt. Az I. rendű panaszost felszólították, hogy üljön le, mivel azonban a gyermeket magához szorítva tartotta, kényelmesebb volt állni vele, így jelezte a rendőröknek, hogy inkább így maradna. Erre ismét megbilincselték, és a folyosón a székek közötti rácshoz rögzítették, úgy, hogy egyik keze hátra volt rögzítve, miközben a másikkal a II. rendű panaszost tartotta. Később a II. rendű panaszos elaludt. Az I. rendű panaszos kérte, hogy engedjék el a kezét, mert el fogja ejteni a kislányt, nem tudja tartani egy kézzel. A rendőr erre annyit mondott, hogy tegye le unokáját a székre, „de ha jól viselkedik, elengedi”. Végül a rendőr a panaszost eloldozta.

A Testület megkeresésére küldött válaszukban az intézkedő rendőrök merőben másképpen írták le az I. rendű panaszos viselkedését, mint ahogyan ő maga beszámolt róla. A rendőrök egybehangozva állították, hogy az I. rendű panaszos aktív, tevőleges ellenállást tanúsított az intézkedéssel szemben. A jegyzőkönyvek szerint a panaszos megbilincselésében két rendőrnek kellett közreműködnie, mivel a panaszos folyamatosan rugdosódott – tehát a panaszossal szemben az Rtv. 48. §-ának b) és d) pontjai alapján alkalmazták a bilincset, támadás és szökés megakadályozása érdekében. A Testület itt szintén olyan ellentmondással szembesült, melyet a rendelkezésére álló bizonyítási eszközök igénybevételével nem tudott feloldani. A panaszos beadványában mindösszesen egyfajta „verbális ellenszegülésről” számolt be, tehát arról, hogy szavakkal vonta kétségbe a rendőri intézkedés jog- és célszerűségét. Ezzel szemben ugyanakkor, amennyiben az I. rendű panaszos valóban a rendőri jelentésekben részletezett magatartást tanúsította, az Rtv. idézett szakaszai megfelelő jogalapot biztosíthatnak volna megbilincseléséhez.

A Testület a rendőrkapitányság munkatársainak álláspontját is kikérte ahhoz, hogy tisztázza, milyen okból bilincselték meg az I. rendű panaszost ismét a rendőrkapitányságon, és valóban a panaszbeadványban rögzített, erősen aggályos módon történt-e a kényszerítő eszköz alkalmazása. Az ügyeletes tiszt a kapitányságon történt eseményekről szóló feljegyzésében kifejtette, hogy az I. rendű panaszos bal karján tartotta unokáját, amikor megérkeztek a kapitányságra. A járőr a hölgyet leültette az ügyeleti folyosón egy székre, majd ott őt az ügyeletes tiszt tájékoztatta a vele szemben alkalmazott intézkedés okáról, ő azonban a tájékoztatást nem hallgatta meg. A tájékoztatás alatt folyamatosan, emelt hangon szidalmazta az ügyeletes tisztet és kollégáit, kiabált, és hangoztatta, hogy fel fogja őket jelenteni, eközben pedig fel-felugrált a székről – bal karján tartva a II. rendű panaszost – jobb karjával pedig az ügyeletes felé hadonászott, egyre felé közelítve. Az ügyeletes az I. rendű panaszost többször felszólította, hogy üljön vissza a székre a gyerekekkel, aminek azonban nem tett eleget, ezért megkísérelték a rácshoz bilincselni. Mivel az I. rendű panaszos nem engedelmeskedett, az ügyeletes tiszt őt a felé hadonászó jobb kezénél fogva a rácshoz kezdte vezetni, majd amikor elindult, elengedte. Az I. rendű panaszos kb. 5 percig volt ülő helyzetben kibilincselve a folyosón egy rácshoz, ölében a gyermekkel, miután jelezte a járőrnek, hogy így nem tudja a gyereket egy kézzel tartani. Ekkor a bilincset ismét levették róla.

A Szolgálati Szabályzat kivételes esetekre nézve teszi lehetővé a tárgyhoz bilincselést, kizárólag akkor, amikor az intézkedés alá vont személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, vagy az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható. A szituáció kivételes jellegének megítélésakor a Testület tekintettel volt arra a körülményre, hogy az I. rendű panaszossal mindvégig unokája is ott volt, akit a Szolgálati Szabályzat 31. § (1) bekezdésének második fordulata értelmében előállító helyiségben nem lehetett

elhelyezni. Összességében a Testület a tényállásról szóló egymásnak ellentmondó előadások miatt, egyéb bizonyíték hiányában nem tudta megállapítani, hogy sérült-e az I. rendű panaszos emberi méltóságához és az abból levezethető testi integritáshoz való joga, állásfoglalásában ugyanakkor elvégezte a Szolgálati Szabályzat tárgyhoz bilincselésre vonatkozó szabályainak a konkrét helyzetre vetített értelmezését. A Testület a rendőrkapitányságról érkezett iratok alapján azt az álláspontot alakította ki, hogy ha az I. rendű panaszos valóban az ügyeletes tiszt által részletezett viselkedést tanúsította, a rendőrkapitányság munkatársai helyesen mérték fel a helyzet kivételes voltát, mivel az I. rendű panaszost nem lett volna célszerű a II. rendű panaszostól elválasztva az előállító helyiségben elkülöníteni, a gyermek személyes szabadságát pedig jogalap hiányában semmilyen módon nem lehetett korlátozni az előállítóban való elhelyezéssel különösen nem.

A Testület jogszerűnek minősítette a bilincs alkalmazását azzal a panaszossal szemben, **[25/2013 (II.6) számú állásfoglalás]** aki a rendőrök szorításából megpróbálta kitépni magát, illetve rugdosott. A konkrét ügy körülményeit – különösen a videofelvételek által rögzített eseményeket – a fent hivatkozott rendelkezéssel összevetve a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos által az intézkedés idején tanúsított azon magatartás, hogy a rendőrök szorításából megpróbálta magát kitépni, illetve, hogy az egyik rendőrt megtámadta, fojtogatta, mind arra utalt, hogy az ellenszegülése csupán testi kényszer alkalmazásával nem volt megtörhető, támadása csupán ezen kényszerítő eszközzel nem volt elhárítható.

A korábbiakban már hivatkozott, **292/2013. (X. 22.) sz. állásfoglalás** alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos arról számolt be, hogy előállításakor a testi kényszer fogantosisával egyidejűleg történt a vele szemben történő bilincsalkalmazás, amelyet előzetes figyelmeztetés nem előzött meg: a panaszos kezeit hátrabilincseltek, körülbelül délután 2 órától következő nap hajnal 5 óráig. Az eset vizsgálatakor a Testület segítségére volt a rendőrök által készített, nyilvános videomegosztó portálon is elérhető felvétel, amelyen az intézkedés látható. A rendőrségi iratok az Rtv. 48. § b), a) és d) pontjaira hivatkoztak a bilincselés jogalapjaként. Az iratok kitértek arra is, hogy a panaszos a rendőri intézkedésnek ellenszegült, illetve leköpte az egyik rendőrt.

A testi kényszer és a bilincs alkalmazásának jogszerűségének megítélésekor Testület a panaszbeadványban előadottaknak tulajdonított alapvető jelentőséget, amely szerint a panaszos az előállítására adott utasítást meghalva elszaladt a rendőrök elől. Ennek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos szökésének megakadályozása okán jogszerűen alkalmaztak bilincset, valamint annak érdekében testi kényszert. A Testület a bilincselés érdekében alkalmazott testi kényszert is jogszerűnek ítélte, ugyanis kétségtől látható volt a videofelvételen, hogy a panaszos aktívan ellenáll, illetve próbálja magát kivonni az intézkedés alól.

A bilincsalkalmazás módját illetően a rendelkezésre álló adatok alapján, a Testület a kezek hátra bilincselését – figyelemmel a jogszabályi rendelkezésekre – arányosnak értékelte. Ugyanis a Szolgálati Szabályzat 41. § (6) bekezdés a) pontja alapján a kezek hátra bilincselése akkor is célszerű, ha a bilincsalkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet a szökéstől, márpedig a panaszos vonatkozásában ezen feltételek teljesültek.

A bilincselés időtartamával összefüggésben viszont kimondta a Testület, hogy a panaszos közel 11 órán tartó bilincselése az arányosság követelményeinek nem felelt meg, az elérni kívánt célhoz szükséges mértéket meghaladta, ami a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelmét valósította meg, különös tekintettel arra, hogy a rendőrségi iratokból nem volt megállapítható, illetve a rendőrség a Testület kifejezett felvilágosítás kérése ellenére sem adott tájékoztatást arról, hogy mi indokolta a panaszos ilyen hosszan tartó bilincselését.

3.3. Vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, illetőleg más eszköz alkalmazása

49. § (1) A rendőr a szolgálatban rendszeresített vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat

a) a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására,

b) a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére.

Az Rtv. 61. §-ának (2) bekezdése értelmében továbbá a testi kényszer és a bilincs kivételével kényszerítő eszköz – a jogos védelem esetét kivéve – nem alkalmazható a láthatóan terhes nővel és a gyermekkorúval szemben.

Jogszerűnek minősítette a kényszerítőeszköz alkalmazását a Testület [94-97/2013 (IV.10.) számú, illetve a 58/2013 (II. 27.) számú állásfoglalások] azon ügycsoportnál, ahol a panaszosok egy otthonvédő szervezet tagjaiként aktív ellenállással próbáltak egy budapesti kilakoltatást megakadályozni. Először egy részük a lakáshoz vezető folyosót lezáró rácshoz kötözték magukat, majd mikor a rendőri intézkedés következtében ez a „védelmi vonal” elbukott, akkor a többi résztvevő elbarikádozta magát a lakásban, és a rendőri felszólításra sem hagyott fel a tevékenységével.

A Testület álláspontja szerint a rendelkezésre álló dokumentumok és videofelvételek alapján kétséget kizárólag megállapítható, hogy a panaszos a jogszerű rendőri intézkedésnek ellenszegült, ami az Rtv. 49. §-ának (1) bekezdése értelmében megalapozza a vegyi eszköz használatának lehetőségét. A panaszos és társai magatartása a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdésének b) pontjában említett aktív ellenszegülést kétségtelenül kimerítette.

A videofelvételeken tisztán látszik, hogy a rendőrök többször, nagy hangerővel felszólították a lakásban tartózkodó személyeket, hogy saját testi épségük védelme céljából menjenek minél távolabb az ajtótól. A rendőrök először a zár kiszereelésével próbálkoztak, mivel azonban ez nem vezetett eredményre az ajtót belülről eltorlaszoló aktivisták tevékenysége miatt, megpróbálták fizikai erő alkalmazásával betörni azt. Tekintettel arra, hogy az ajtót a panaszos társaival belülről testi erővel is támasztotta, ez a kísérlet sem járt sikerrel. Mivel az ellenszegülés megtörésére a bezárt ajtón keresztül egyéb eszköz nem állt rendelkezésre, a Testület határozott meggyőződése szerint a vegyi eszköz alkalmazása az Rtv. 16. §-a szerinti arányossági követelménynek is megfelelt.

A fentiekén kívül a panaszos beadványában észrevételt tett arra nézve is, hogy a rendőrség nem tisztázta, tartózkodik-e a zárt helyiségben gyermekkorú személy, állapotos nő vagy asztmás, esetleg szívbeteg. Állásfoglalásában a Testület felhívta rá a figyelmet, hogy a panaszos társaival saját előadása szerint is önként zárkózott be a kilakoltatással érintett lakásba, aktívan akadályozva, hogy az intézkedő rendőrök az ajtót kinyithassák. Így tehát a panaszos kifejezetten saját magatartásával lehetetlenítette el, hogy a rendőrök meggyőződhesenek a panaszbeadványban említett személyek állapotáról – akik között egyébként láthatóan terhes nő, vagy gyermekkorú személy nem volt.

Szintén jogszerűnek minősítette a vegyi eszköz használatát a Testület a 117/2013 (IV. 30) sz. állásfoglalásában. Ezen ügyben a gázspray használatára azért került sor, mert miután a panaszost a rendőrök az ellenállása megtörése végett a padlóra lenyomták, onnan sikerült felállnia. Ekkor közölték vele, hogy könnygázt fognak alkalmazni vele szemben, majd a rendőr a panaszos arcának

irányába egy alkalommal kb. 2-3 másodperc időtartamban könnygázt fújt. Ennek következtében a panaszos ellenszegülése megtört, majd a három rendőrnek ezután sikerült megbilincselnie a panaszoszt. A Testület álláspontja szerint a rendelkezésre álló dokumentumok és a panaszos nyilatkozata alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy a panaszos a rendőri intézkedésnek ellenszegült, a rendőri felszólításokra nem reagált, illetve a testi kényszer alkalmazásakor ellenállt, és megpróbált a rendőrök szorításából kibújni, amely magatartása az Rtv. 49. §-ának (1) bekezdése értelmében megalapozta a vegyi eszköz használatának lehetőségét, mert a panaszos magatartása a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdésének b) pontjában említett aktív ellenszegülést kétségtelenül kimerítette. Mivel a panaszos testi erejével kiszabadult a rendőrök szorításából és a rendőri felszólításoknak továbbra sem engedelmeskedett, az ellenszegülés megtörésére – a legkisebb sérülés okozására törekedve – egyéb eszköz nem állt rendelkezésre, a Testület határozott meggyőződése szerint a – panaszos előadás szerint is megtörtént – figyelmeztetést követően a vegyi eszköz alkalmazása az Rtv. 16. §-a szerinti arányossági követelménynek is megfelelt.

3.4. Szolgálati kutya alkalmazása

50. § (1) A rendőr szájkosárral ellátott szolgálati kutyát — pórázon vagy anélkül — kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei (47. §) fennállnak.

(2) A rendőr szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat, ha a jogellenesen összegyűlt tömeg enyhébb (47—49. §) kényszerítő eszközzel nem osztható szét, illetve, ha az a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető csoportosulás szétosztatásához vagy a rendőri intézkedéssel szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges.

(3) A rendőr szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat

- a) súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására;**
- b) súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására;**
- c) a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására.**

A Testületnek az **56/2013. (II. 27.) sz. állásfoglalásában** kifejtett megállapítása szerint egyrészt alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, másrészt alapjogot sértő intézkedés nem volt megállapítható annak a panaszbeadványnak a tárgyában, amelyben a panaszos a 2012. február 1-jén, Budapesten foganatosított igazoltatását kifogásolta, ahol társaival egy ellendemonstráció céljából gyülekeztek. Az igazoltatását követően a demonstráció helyszínére igyekezve egy csoport rendőr állította meg a panaszoszt és társait, és megint igazoltatták őket, és a helyszínen várakozva a panaszos állítása szerint az egyik rendőr ráuszította a szolgálati kutyáját, aminek következtében a panaszos kezéből kiesett a mobiltelefon, amely ezáltal működésképtelenné vált.

A Rendőrség Kutyás és Lovas Szolgálati Szabályzatáról szóló 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás (továbbiakban: RKLSZ Szabályzat) 89. pontja szerint a járőrkutya igénybe vehető:

- „a) veszélyeztetett területek ellenőrzésére;
- b) rendezvények, demonstrációk biztosítására, a speciális felkészítést követően tömegkezelési feladatok ellátására;
- c) a rendőri intézkedés biztosítására;
- d) a bűncselekményt elkövető személy felkutatására, elfogására, előállításának biztosítására;
- e) a rendőr és más személy életének, testi épségének biztosítására;
- f) a közrendre és a közbiztonságra veszélyt jelentő csoport szétosztatására;
- g) járőr, járőr pár vagy járőr csoport megerősítésére;

h) külterületek éjszakai ellenőrzésére, erdős, bokros, hegyes területek átkutatására, ellenőrzésére, valamint a zöldhatár és egyéb határterületek ellenőrzésére”.

Az RKLSZ Szabályzatának 100. pontja akként rendelkezik, hogy a járőr-kutyával megerősített járőr az intézkedés megkezdése előtt köteles felhívni az intézkedés alá vont személy figyelmét a járőr-kutya esetleges váratlan reakcióira.

A rendőrség által rendelkezésre bocsátott videofelvétel segítségével a Testület meggyőződött arról, hogy a rendőrség jogszerűen vette igénybe a rendezvény, illetve a rendőri intézkedés biztosítására a szolgálati kutyákat. A videofelvétel ugyan nem adott teljes rálátást az esetre, de az már egyértelműen látszott, hogy a panaszos a hátraugrása végén maga ejtette ki a telefonját a kezéből, nem a kutya ütötte ki azt belőle. A videofelvételen az is látszik, hogy a kutya támadásának lendületét megtörte az őt tartó r. főtörzsőrmester, mert a kutya nem érte el a panaszos felsőtestét, csupán a telefont tartó, közelebbi kezét, amellyel a panaszos feltehetőleg fényképeket készített, éppen a szolgálati kutyáról. A panaszolt esetben a kutya vezetőjének köszönhetően a kutya előre történő mozgása a nyugalmi helyzetben lévő kar felemelkedéséből adódó távolságra korlátozódott, ami a Testület álláspontja szerint azt is bizonyította, hogy a panaszos a korábbi felszólítás ellenére túl közel ment a szolgálati kutyához. Emiatt a Testület azt is megállapította, hogy a szolgálati kutya kényszerítő eszközként történő alkalmazására nem került sor, ezért a panaszos emberi méltóságához, illetve az abból levezethető testi épséghez való alapvető joga nem sérült

IV. Jogalkotási és hatáskör-bővítési javaslatok

A Testület hároméves tevékenységéről és tapasztalatairól szóló Beszámolóban – melyet a Tisztelt Ház 2012. március 5-i ülésén elfogadott – olyan jogalkotási javaslatok fogalmazódtak meg egyrészt a Testület működésével kapcsolatos, másrészt a rendőrség tevékenységére vonatkozó jogszabályi módosításokra, amelyek a Testület létrehozása óta szerzett gyakorlati tapasztalatokon alapultak.

Ezek figyelembevételével a Testület elnöke és az országos rendőrfőkapitány az Rtv.-re vonatkozó olyan javaslat elkészítését tűzte ki célul, amely mindkét intézmény munkáját elősegítő változtatásokra irányult.

Ennek eredményeként a kezdetben több mint tíz oldal terjedelmű javaslatból a jogalkotási eljárás során az alábbi – a Testületet érintő – Rtv. módosítás született, amely 2013. január 1-jétől hatályos. „93. § A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 92. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(1) Akinek a IV–V. fejezetben – a 46/A-46/C. § kivételével –, valamint a VI. fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint

a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy

b) kérheti, hogy – amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá – panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kiletétől függően

ba) az országos rendőrfőkapitány,

bb) a belső bűnmegelőzési és bünfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, vagy

bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója

bírálja el.”

Az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(6) A Testület a panaszt kilencven nap alatt vizsgálja meg, amely *határidőbe nem számít bele a tényállás tisztázásához*

szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő. A Testület az állásfoglalását külső befolyástól mentesen alakítja ki. A Testület az állásfoglalását megküldi az országos rendőrfőkapitány, valamint a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója és a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója számára.”

Az Rtv. 93/A. §-a a következő (10) bekezdéssel egészül ki: „(10) Az országos rendőrfőkapitány, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója, illetve az intézkedést foganatosító szerv vezetője döntéseinek megküldésével tájékoztatja a Testületet azokban az ügyekben, amelyekben a Testület állásfoglalást alakított ki.”

A 93. § (1) bekezdésében a „nyolc” szövegrész helyébe a „húsz” kerül,” vagyis: „93. § (1) A Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemlről később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított *húsz napon* belül lehet előterjeszteni.”

A fentiekre figyelemmel a Testület szükségesnek tartja ismételten felhívni a tisztelt jogalkotók figyelmét a jogalkotási javaslatban megfogalmazottakra, illetve a Kínzás és embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzésére létrehozott európai bizottság (CPT) magyarországi látogatásáról (2009. március 24. – április 2.) készült jelentésnek *a Testület hatáskörének bővítésére* vonatkozó részeire.

„20. A CPT a múltban már hangsúlyozta, hogy a rendőri bántalmazás megelőzésének egyik leghatékonyabb módja a panaszok és az ilyen bánásmódra utaló más információ gondos kivizsgálása, és, szükség esetén, megfelelő szankciók kiszabása. Az e területen bekövetkezett örvendetes fejlődést a Független Rendészeti Panasztestület létrehozása jelentette, 2008. januárjában. Ez az új testület, amely az Országgyűlés által megválasztott öt tagból áll, jogosult kivizsgálni a kifogásolható rendőri magatartások miatti panaszokat, és írásbeli ajánlásokat tenni az Országos Rendőr-főkapitányság vezetőjének. Ha a Testület ajánlásait nem fogadják el, az ügy végső döntéshozatal végett bíróság elé utalható. A küldöttséget azonban úgy tájékoztatták, hogy a Testületnek nincs joga hivatalból vizsgálatokat kezdeményezni. *A CPT felkéri a magyar hatóságokat, hogy terjesszék ki a Független Rendészeti Panasztestület jogosítványait arra, hogy hivatalból kezdeményezhessen vizsgálatokat az esetleges bántalmazási ügyekben.*

A Testület tagjai felhívták továbbá a küldöttség figyelmét arra, hogy rendkívül alacsony azoknak a testületi ajánlásoknak az aránya, amelyeket a rendőrség megszívlelt. *A Bizottság szeretné, ha megkapná a magyar hatóságok állásfoglalását ebben az ügyben.*

Ugyanakkor számos olyan terület, megoldatlan probléma van a Panasztestület működésében, amelynek megoldása jogosítványainak és hatáskörének bővítésével feloldható lenne.”

A Testület fennállására és működésére vonatkozó igény nem kérdéses. Azonban sajnálatos módon – mind a Testület hatásköre, mind pedig eljárása kapcsán – számos olyan hiányosság tapasztalható (a fent említett felvetésen túlmenően), amelyek megoldása egyre sürgetőbbé válik az alábbiak szerint.

1) Hivatalból történő eljárás

A jelenlegi szabályozás meglehetősen korlátozó meghatározást tartalmaz a panaszosi körre nézve, az Rtv. ugyanis úgy fogalmaz: „92. § (1) Akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...]” A (2) bekezdés szerint pedig akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez.. Tehát a Testülethez panasszal az fordulhat,

akivel szemben rendőri intézkedés foganatosításra, vagy annak elmulasztására, továbbá kényszerítő eszköz alkalmazására került sor, illetve akinek a jogát vagy jogos érdekét az intézkedés érintette. .

Ugyan az alapvető jogok biztosának eljárása sem ismeri a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól 2004. évi CXL. törvényben (a továbbiakban: Ket.) meghatározott ügyféli minőséget (amely csak az ügyvel kapcsolatos érintettséget követeli meg), azonban a biztos az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében a törvényben foglalt feltételek fennállása esetén hivatalból is eljárhat [az alapvető jogok biztosáról szóló 2011.évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbvtv.) 18. § (4)].

Nem egy esetben előfordul ugyanis, hogy a Testület egy, a hatáskörébe tartozó esetről értesül (akár a médián keresztül), jogszabályi felhatalmazás hiányában azonban nem jogosult hivatalból eljárni, sőt arra sincsen módja, hogy az érintett személyt megkeresse és tájékoztassa a Testülethez fordulás lehetőségéről (amely eljárási mód több aggályt is felvetetne). Ugyanakkor nem elképzelhetlen, hogy az érintett (esetleg alapjogában sértett) személy a Testülethez fordulás, vagy – még távolabb menve – magával a panasztétel lehetőségével sincsen tisztában a megfelelő tájékoztatás elmaradása okán. Indokolt ezért, hogy a Testület – az alapvető jogok biztosára vonatkozó szabály Rtv.-be történő bevonásával, vagy csak arra való utalással – hivatalból történő eljárásának lehetővé tétele mihamarabb megvalósuljon.

A hivatalból való intézkedés egy speciális esetét jelenthetnék a rendezvények, demonstrációk, mivel ezek esetében az azonnali véleményalkotás, az általános vizsgálat gyors lefolytatása meghatározó jelentőségű.

Erre olyan megoldás képzelhető el, hogy a rendőrség folyamatos tájékoztatást nyújtana a Testület részére a bejelentett, engedélyezett, vagy akár a megtiltott rendezvényekről. Ezt követően a Testület maga döntené el, hogy részt kíván-e venni a rendezvényeken. A Testület részvételét természetesen jelezné a rendőrségnek, majd a rendezvény helyszínén is folyhatna a kommunikáció a Testület és a rendőrség között. Ezt követően a Testület a tapasztaltak alapján, még a beérkező panaszokat megelőzően, kialakíthatná általános véleményét. Ehhez az is kell, hogy a rendőrség egy gyorsított eljárásban a rendezvényt követően keletkezett iratanyagot (pl.: jelentéseket, felvételeket) megküldje a Testület részére.

Feltétlenül megfontolandó lenne a Testületi tagok *mentelmi joga biztosításának* kérdése. Az alapvető jogok biztosát az országgyűlési képviselővel azonos mentelmi jog illeti meg (Ajbvtv. 14. §). Az azonnali véleményalkotás okán elengedhetetlen volna a testületi tagoknak a mentelmi jog biztosítása az országgyűlési biztoshoz hasonlóan, ezzel is garantálva azt a függetlenséget, mely adott esetben az azonnali véleményalkotás lehetőségét ilyen korlátoktól mentesen tenné lehetővé, illetve megakadályozná Testületi tagokkal szemben retorzióként történő eljárások megindítását.

2) Felvilágosítás-kérés – meghallgatás – bizonyítási eszközök köre

A Testület Rtv. felhatalmazása alapján vizsgálata során a rendőrségtől felvilágosítást kérhet. A Testület az összes olyan iratba betekinthez, illetve iratról másolatot kérhet, adatot, körülményt, tényt, eljárást megismerhet, amely a vizsgált intézkedéssel összefüggő [Rtv. 93/A. § (1)]. Mivel az Rtv. a felvilágosítás kérés kapcsán további részletszabályokat nem tartalmaz, ezért nincs kellőképpen tisztázva, hogy a Testületet valójában mire is jogosult vizsgálata során (nyilatkoztatás, meghallgatás stb.). Nyilvánvaló, hogy felvilágosítás kérés fenti szabályozásának forrása az Ajbvtv. 22. §-a, sőt az Rtv. kifejezetten utal is az Ajbvtv.-re, amikor a minősített adatok Testület általi megismerését, illetve a hivatali helyiségbe való belépést szabályozza [Rtv. 93/A. § (3), (4)].

Elengedhetetlen volna ezért Ajbtv. 22. §-ára való hivatkozás, vagy annak átvétele és az Rtv. fenti jogszabályhelyének további két bekezdéssel való kiegészítése, hiszen a hivatkozott bekezdések alapján az alapvető jogok biztosa jogosult arra, hogy a vizsgált ügy intézőjét vagy az eljárást folytató szerv bármely munkatársát meghallgassa, továbbá az érintett szerv vezetőjét vagy felügyeleti szervének vezetőjét, valamint az annak lefolytatására a jogszabály által egyébként feljogosított szerv vezetőjét vizsgálat lefolytatására kérje fel. Az alapvető jogok biztosa az általa vizsgált ügyben bármely szervtől – ideértve az Ajtv. szerint hatóságnak nem minősülő szerveket is – vagy annak munkatársától írásbeli magyarázatot, nyilatkozatot, felvilágosítást vagy véleményt kérhet.

Egyik legfontosabb probléma a meghallgathatóság és nyilatkoztatás kérdése. Amennyiben a panaszolt intézkedéssel érintett rendőrök meghallgatásának lehetősége bekerülne a törvénybe, nyilvánvaló, hogy az azzal kapcsolatos eljárási garanciák meghatározása is szükségszerű. Mivel a Testület nem a Ket. szabályai szerint folytatja le vizsgálatát, ezért már az ORFK-n keresztül, a megkeresés formájában történő nyilatkoztatás is felvet aggályokat. Az ORFK álláspontja szerint ugyanis a rendőrök nyilatkozattétele önkéntes, azaz a kérést meg is tagadhatják. Az Ajbtv. ugyanakkor részletesen tartalmazza, a meghallgatás során a válaszadás, illetőleg a nyilatkozattétel megtagadásának eseteit [Ajbtv. 22. § (4) bekezdés].

A jelenlegi állapot sok esetben oda vezet – mivel az állásfoglalás a panasz tartalma és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok egybevetésén alapul –, hogy a Testület kénytelen az alapjogsérelem meg nem állapíthatóságáról dönteni.

Ha ugyanis rendőrség nem szolgáltat információt, vagy a rendőrségi tájékoztatás nem elégséges, a Testület „nem tud mit vizsgálni”. Ilyen esetekben a Testület gyakorlata az, hogy a rendőrség által nem, vagy elégtelenül cáfolt panaszosi elmondásra alapozza állásfoglalását, ez azonban az eljáráson belül feszültséget keletkeztet, mivel ezt követően – akár az ORFK-ra küldi az ügyet a Testület, akár átteszi az intézkedést foganatosító szervhez – a rendőrség által lefolytatott közigazgatási eljárásban megnyílik a bizonyítás teljes eszköztára (pl. az érintett rendőrök tanúkenti kihallgatása), így a rendőrség adott esetben sokkal több információ alapján hoz döntést, mint ami a Testület rendelkezésére állt. Le kell szögezni, hogy a rendőri nyilatkozattétel, a személyes meghallgatás a rendőrség érdekeit is szolgáló eszköz. A Testület ugyanis tényállás alapos és hiánytalan tisztázására törekszik, azonban elegendő információ híján a rendelkezésre álló adatok alapján hozza meg döntését.

A fentiekben vázolt okokból egyértelmű, hogy szükséges tehát az alapvető jogok biztosa jogosítványainak beépítése a törvénybe (Rtv.). Fontos lenne a bizonyítási eszközök Ajbtv. alapján való bővítése is.

3) A Testület vizsgálati körének tisztázása

A Testület álláspontja szerint elengedhetetlen, hogy a jogalkotó tisztázza, milyen eljárásjogi korlátai lehetnek a Testület vizsgálatának az Rtv. IV. fejezetében szabályozott általános elvek vonatkozásában.

A Testületnek az Rtv. 92. § (1) bekezdés alapján lehetősége van arra, hogy az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán vizsgálódása körébe vonjon minden olyan rendőri tevékenységet, amelyet az V. és a VI. fejezetek ugyan nem nevesítenek, de amelynek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell.

Erre az Rtv. IV. fejezetében szereplő 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. A 11. § (1) bekezdése tehát olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze, hanem más – az adott szolgálati feladat ellátására vonatkozó – jogi norma érvényesülésével. Az Rtv. 11. §-án keresztül a szigorú nyelvtani értelmezés szerint vizsgálhatóvá válik tehát a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-től eltérő egyéb jogszabályok, például a büntetőeljárás vagy a szabálysértési törvény által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik.

A Testület gyakorlata szerint azonban hatáskörének ilyen értelmezése korlátokkal érvényes: a Testület olyan esetekben él az ilyen jellegű vizsgálat lehetőségével, amikor a panaszolt rendőri intézkedéssel vagy mulasztással szemben speciális jogorvoslatot az egyéb jogszabályok nem biztosítanak. Ez a vélelmezhető jogalkotói szándékot respektáló értelmezés azonban adott esetekben meglehetősen abszurd eredményekre vezethet: így például az előállított személyt ért sérelmek vizsgálhatók a Testület által, attól a ponttól kezdve azonban, hogy ugyanez a személy bűnügyi őrizetbe kerül (amelynek időtartamába egyébként az előállítás is beletartozik), a hasonló jellegű sérelmeket a Testület már nem vizsgálhatja, mivel azokat az esetleges panaszos egy büntetőeljárás keretei között szenvedni el.

A Testület úgy véli, hogy ennek a kérdésnek a rendezése jogalkotást és a Testület hatáskörébe vonható jogsértések körének a jelenleginél átgondoltabb és tisztább meghatározását teszi szükségessé.

Itt szükséges annak jelzése, hogy eljárási cselekmények elvégzésére nem csak a Testület tagjait, hanem érdemi ügyintéző munkatársait is indokolt feljogosítani, a vizsgálatok jelentős részét ugyanis már jelenleg is ők folytatják.

4) Feljelentési kötelezettség

Kérdésként merülhet fel, hogy mit tehet a Testület abban az esetben, ha a panasz tárgyául szolgáló cselekmény vizsgálata során szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúját észleli. A testületi tagok nem hivatalos személyek, ezért feljelentési kötelezettségük nincsen. Jelenleg tehát a Testület annyit tehet, hogy a panaszost tájékoztathatja arról, hogy büntetőeljárást kezdeményezhet az ügyben, vagy amennyiben a panaszos úgy nyilatkozik, a Testület jelezheti az illetékes ügyészségnél a hivatali bűncselekmények elkövetésének gyanúját.

Megfontolandó lenne az Ajbtv. 35. §-a rendelkezéseinek átvétele. Ezen jogszabályhely ugyanis előírja, hogy ha az országgyűlési biztos eljárása során szabálysértés vagy fegyelmi vétség elkövetésének alapos gyanúját észleli, az illetékes szervnél felelősségre vonásra irányuló eljárást kezdeményezhet, bűncselekmény észlelése esetén pedig kezdeményez. A megkeresett szerv az eljárás megindításával kapcsolatos álláspontjáról – törvény eltérő rendelkezése hiányában – hatvan napon belül, az eljárás eredményéről pedig annak befejezését követően harminc napon belül tájékoztatja az országgyűlési biztost.

5) Igazolási kérelem

A Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemlről később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított *húsz* napon belül lehet előterjeszteni [Rtv.

93. § (1)]. A problémát az okozza, hogy a Testület több esetben azt tapasztalja, hogy a panaszos azért késlekedik beadványa előterjesztésével, mert az intézkedő rendőrök elmulasztják az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségük teljesítése során azt, hogy említést tegyenek a Testülethez fordulás lehetőségéről. Az ügyek vizsgálata során nyilvánvalóvá vált, hogy nem egyedi mulasztásról van szó, hanem esetenként az érintett szervek vezetőinek is az az álláspontja, hogy a panaszjogról való kioktatásnak nem kell kiterjednie a Testület eljárására.

A jelenlegi gyakorlat szerint amennyiben azt tapasztalja a Testület, hogy a panaszost a rendőrség nem tájékoztatta megfelelően az Rtv. 92. §-ában biztosított jogorvoslati jogra vonatkozó választási lehetőségéről, a panaszeljárást lefolytatja akkor is, ha a panaszos a húsznapos határidőn túl nyújtja be panaszát. Tehát a Testület „panaszos-barát”, befogadja az ilyen jellegű panaszokat, és analógiával élve a Ket. igazolási kérelemre vonatkozó szabályait alkalmazza. Felmerül azonban a kérdés, hogy meddig fogadhatja be a Testület – a fentiekre hivatkozással – az elkésett beadványokat. Az igazolási kérelem jogintézményét a Testület eljárására vonatkozó szabályok között kellene rögzíteni, az arra vonatkozó optimális, szubjektív és objektív határidő meghatározásával. Megjegyzendő, hogy az igazolási kérelem formai és tartalmi követelményeiről több fordulóban egyeztetett a Testület elnöke által vezetett delegáció az ORFK képviselőivel, azonban teljesen egyértelmű és megnyugtató megoldás még nem született e körben.

6) Visszacatolás, a Testület beavatkozási minőségének megteremtése és eljárási pozíciójának újragondolása

Az Rtv. szerint a Testület az állásfoglalását megküldi az országos rendőrfőkapitány számára. Az országos rendőrfőkapitány a panaszról az állásfoglalás kézhezvételét követő harminc napon belül közigazgatási hatósági eljárásban dönt. Ha az országos rendőrfőkapitány határozatában eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni [Rtv. 93/A. § (6)–(7)].

A problémát az okozza, hogy az országos rendőrfőkapitány Testület állásfoglalásával ellentétes tartalmú határozata esetén az Rtv. indokolási kötelezettséget ír ugyan elő, azonban annak pontos formájára és számonkérhetőségre semmiféle előírás nem vonatkozik, így előfordulhat, hogy az országos rendőrfőkapitány „egyszerűen félreteszi” a panasztestület állásfoglalását.

Egyik megoldási lehetőségként ismételten érdemes az Ajbvtv. szabályaihoz visszanyúlni. Az Ajbvtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint ha az alapvető jogok biztos a lefolytatott vizsgálat alapján arra a megállapításra jut, hogy az, alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság fennáll, annak orvoslására – az érintett szerv egyidejű tájékoztatása mellett – ajánlást tehet a visszásságot előidéző szerv felügyeleti szervének. A felügyeleti szerv az ajánlás tekintetében kialakított érdemi állásfoglalásáról, illetve a megtett intézkedésről az ajánlás kézhezvételétől számított harminc napon belül értesíti az alapvető jogok biztosát. A törvényhely (2) bekezdése tartalmazza, hogy a felügyeleti szerv egyet nem értése esetén az alapvető jogok biztos tájékoztatja a felügyeleti szervet az ajánlás fenntartásáról, módosításáról vagy visszavonásáról. Az Ajbvtv. 32. §-a (1)–(4) bekezdései többek között az alábbi előírásokat tartalmazzák: amennyiben a rendelkezésre álló adatok szerint az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásságot az előidéző szerv saját hatáskörben meg tudja szüntetni, az alapvető jogok biztos kezdeményezheti az érintett szerv vezetőjénél a visszásság orvoslását. Az ilyen kezdeményezés rövid úton (távbeszélőn, szóban stb.) is történhet, ez esetben a kezdeményezés időpontját, módját és lényegét az ügyiraton kell rögzíteni. Az érintett szerv a kezdeményezés tekintetében kialakított érdemi állásfoglalásáról, illetve a megtett intézkedésről harminc napon belül tájékoztatja az országgyűlési biztost. Amennyiben a megkeresett szerv a kezdeményezéssel nem ért egyet a köteles azt véleményével ellátva felügyeleti szervéhez felterjeszteni. A felügyeleti szerv a

felterjesztés kézhezvételétől számított harminc napon belül köteles állásfoglalásáról, illetőleg a megtett intézkedésről az országgyűlési biztost értesíteni.

A fentiekből egyértelműen megállapítható, hogy az alapvető jogok biztosa és az érintett szervek között gördülékenyebb kommunikáció folyik. Az ajánlások megítélésén túl az alapvető jogok biztosa arról is tájékoztatást kap, hogy milyen konkrét intézkedések kerültek elrendelésre egy adott ügy kapcsán. Ezzel szemben a Testület az országos rendőrfőkapitány – döntésén kívül – az azt követően megtett intézkedésről már nem értesül hivatalosan, legfeljebb a panaszos révén. Az Ajbtv. analógiájára elő lehetne írni, hogy az ügyet határozattal eldöntő rendőri szervek számára kötelező legyen a Testületnek az ügy további sorsáról való tájékoztatása.

Szintén megfontolandó a Testület perképeségének biztosítása – legalábbis célzottan és korlátozottan – a közigazgatási határozat felülvizsgálata [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) XX. fejezete] iránti perben, ahol a felperes a panaszos, az alperes az ORFK. Így – a bírósági tájékoztatási kötelezettség révén – biztosítható, hogy a peranyagból első kézből értesüljön a Testület, illetve korábban megfogalmazott álláspontját is képviselje, és a panaszos mellett beavatkozhatna a perbe. Szemben az általános beavatkozási szabályokkal, a jogalkotó *ipso iure* biztosítaná a beavatkozás lehetőségét (ilyen beavatkozási joga van pl. az anyának a gyermeke származásával és az apasággal összefüggő perekben). Ez esetben nem kell a jogi érdeket valószínűsíteni.

A Pp. módosításával megoldható lenne mindez, amely valószínűleg egyszerűbb, mint az Rtv. módosítása.

Elképzelhető egy olyan másik megoldás is, amelyben a Testület a másodfok szerepét töltené be a panaszügyekben. A Ket. jelenlegi rendszerében [105. § (2) bekezdés], ha a másodfokú döntés meghozatalához nincs elég adat vagy a tényállás további tisztázása szükséges, a fellebbezés elbírálására jogosult szerv a döntés megsemmisítése mellett az ügyben első fokon eljáró hatóságot új eljárásra utasíthatja, vagy a kiegészítő bizonyítási eljárás lefolytatását maga végzi el. Ez a konstrukció a Testület vonatkozásában is megfelelőnek mutatkozik annyiban, hogy bizonyítás lefolytatását szűk körben tenné szükségessé (tehát nem kellene a Testületnél dolgozók létszámát jelentősen bővíteni), ugyanakkor az első fokon eljáró rendőri szerv bizonyítási eljárásának elégtelensége esetén lehetővé tenné a Testület számára a bizonyításra vonatkozó megfelelő instrukciók melletti hatályon kívül helyezést (akár többször is), biztosítva, hogy egy független szerv valóban hatékony ellenőrzést gyakoroljon a rendőrségi vizsgálat felett. Egy ilyen változtatás esetén azonban világossá kellene tenni, hogy a Testület eljárására a Ket. szabályait kell alkalmazni (ami számos eljárási bizonytalanságot megoldana), ugyanakkor szükségessé tenné az elsőfokú eljárás bizonyos módosítását is. Ebben a rendszerben a Testület határozatot hozna, amelynek bírósági felülvizsgálata biztosítaná, hogy a panaszosok továbbra is élhessenek a számukra jelenleg rendelkezésre álló jogorvoslati fórumhoz fordulás jogával.

7) Jogalkotási javaslattételi jog biztosítása a Testület számára

A Testület gyakorlatában több olyan eset fordult elő, amikor a rendőrség ugyan a jogszabályoknak megfelelően járt el, azonban – a jogszabály hiányosságából fakadóan – az eljárás mégis valamilyen alapjogsértést valósított meg. Ilyen esetekre indokolt kifejezetten biztosítani azt a lehetőséget a Testület számára, hogy jogalkotást kezdeményezzen. Annak érdekében, hogy ez a jogosítvány – és az a már létező felhatalmazás, hogy a Testület az országos főkapitánynál kezdeményezheti utasítás kiadását, módosítását – valóban hatékonyan érvényesülhessen, szükség van rá, hogy a címzett

szerveknek jogszabályi kötelezettségük álljon fenn legalább arra, hogy a Testületet tájékoztassák a kezdeményezéssel kapcsolatos álláspontjukról, esetleges intézkedéseikről.

8) A Testület hatáskörének kiterjesztése a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagjainak intézkedéseire

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagjai meghatározott feltételek fennállása esetén, feladataik ellátása körében bizonyos intézkedéseket foganatosíthatnak (pl.: igazoltatás, előállítás). A pénzügyőr, törvényben meghatározott jogszerű intézkedése elleni tetteges ellenszegülés megtörésére, törvényben meghatározott intézkedést tehet, és kényszerítő eszközt (pl.: testi kényszer, szolgálati kutya alkalmazása, útzár telepítése, bilincs alkalmazása, lőfegyverhasználat) alkalmazhat [a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 38. § (1)]. A törvény – az Rtv.-hez és a Szolgálati Szabályzathoz hasonlóan – előírást tartalmaz többek között a szolgálati fellépés módjára, a fokozatosság elvére, a kényszerítő eszköz alkalmazását megelőző felszólításra, segítségnyújtásra. A rendőri eljárás mintájára, kényszerítő eszköz alkalmazás esetén a pénzügyőrt is jelentéstéli kötelezettség terheli. A törvény 39. §-ának (4)-(6) bekezdései ugyan szólnak a jogorvoslat lehetőségéről, azonban figyelemmel a fent említett intézkedések, különösen a kényszerítő eszközök alapjog korlátozására alkalmas voltára, indokolt volna a törvény által szabályozott panasz eljárás felülvizsgálata. Maga a kommentár is tartalmazza, hogy a pénzügyőri intézkedés eredményessége nem függhet az érintett belátásától, ezért szükség esetén az kikényszeríthető, amely kikényszerítés többnyire a személyi szabadság átmeneti korlátozásával jár.

A jelenlegi szabályozás szerint – hasonlóan a rendőrségi panasz eljárás Testület létrehozását megelőző időszakához – a pénzügyőr intézkedése elleni panaszt az intézkedést foganatosító vámszervnél (kirendeltségnél), illetve nyomozó szervnél, az intézkedést követő nyolc napon belül lehet előterjeszteni. A foganatosító vámszerv (kirendeltség), illetve nyomozó szerv határozata ellen benyújtható fellebbezés, amelyet az arra jogosult felettes szerv bírál el.

A felettes szerv határozata közigazgatási határozat, amelynek bírósági felülvizsgálatát – a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatára vonatkozó szabályok szerint – az kérheti, akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét sértette.

Érdemes megfontolni tehát egy független szervezet bevonását a fent ismertetett panasz eljárásba, mind az Rtv., mind pedig a Vtv. vonatkozó rendelkezéseinek módosításával. A Vtv. által szabályozott panasz eljárás módosításával, akár a testületre és az Rtv. vonatkozó rendelkezéseire való hivatkozással is átvehető volna a jelenlegi eljárásba egy független szerv általi ellenőrzési mechanizmus.

9) A Testület hatáskörének kiterjesztése a fogva tartási kérdésekre

Az Rtv. 2008. január 1-jén hatálya lépett módosítása kiterjesztette a panaszjogot olyan rendőri magatartásokra is, amelyekkel kapcsolatban korábban nem állt rendelkezésre hatékony jogorvoslat, azonban továbbra is vannak a rendőrségnek olyan lényegi tevékenységei, amelyek nem integrálódnak az általános panasz eljárási rendszerbe. Ilyen a rendőrségi fogva tartás egyes formáinak (pl. őrizet) végrehajtása. A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995 (XII.13.) BM rendelet (a továbbiakban: Fogdaszabályzat) 2. § (1) bekezdés g) pontja alapján a fogvatartott panasz előterjesztésére jogosult, ez a panasz azonban nem függ össze az Rtv.-ben szabályozott panasz eljárással.

A Fogdaszabályzat 4. §-a értelmében a fogva tartott a fogva tartással összefüggő ügyében hozott döntés (intézkedés, határozat), illetve annak elmulasztása miatt panasszal élhet a döntés közlésétől, illetve elmulasztásától számított 15 napon belül. Fő szabályként a fogda parancsnoka dönt a panaszról, az általa hozott döntés elleni, illetve a döntés elmulasztása miatti panaszt a fogva tartásért felelős bírálja el. Bár a Fogdaszabályzat szerint jogszabályban meghatározott esetekben a fogva tartott a döntés ellen keresettel fordulhat a bírósághoz, nincs olyan jogszabály, amely ezt a lehetőséget biztosítaná. Alaktalan, eljárásjogilag nem szabályozott, jogorvoslati garanciákkal körbe nem bástyázott lehetőségről van tehát szó, noha a fogva tartás végrehajtásának alapjogi vetületei nyilvánvalóak. Ráadásul egy előállítást követő őrizetbe vétel esetén a jelenlegi szabályozás ahhoz a sajátos helyzethez vezet, hogy míg a Testület az előállítás során okozott sérelmeket vizsgálhatja, kérdéses, hogy az őrizet elrendelése után – nem a büntetőeljárással, hanem pl. a fogva tartás körülményeivel kapcsolatban – felmerülő panaszokra kiterjed-e a hatásköre (noha az előállítás – az őrizet elrendelése esetén – az őrizet idejébe beleszámít, tehát annak részévé válik). Mindezt indokolt a Testület hatáskörének kiterjesztése a rendőrség által foganatosított fogva tartás során a fogva tartással – tehát nem a fogva tartás alapjául fekvő ügyel – összefüggő panaszok vizsgálatára.

10) A fogvatartottak egészségügyi ellátásának problémái

A **391/2012. (XI. 7.) számú állásfoglalásában** Testület a jövőre nézve felhívta a rendőrség figyelmét, hogy a fogvatartottak ez irányú kérése nélkül is, önként biztosítsák a számukra, hogy az orvosi vizsgálatokon a rendőrök távollétében, csupán az egészségügyi személyzet jelenlétében vehessenek részt, feltéve, hogy a rendőri jelenlétet az egészségügyi személyzet maga nem kéri, vagy azt a rendőr nem látja az eset körülményei alapján indokoltnak.

Fontos lenne jogszabályban orvosolni azt a kérdést, hogy a fogvatartott személyek orvosi ellátása esetén az őket kísérő rendőrök miként, milyen módon biztosítsák a vizsgálat zavartalan megtörténtét, illetve hogy ennek keretében mikor lehetnek jelen a vizsgálat során a vizsgáló helyiségben.

11) A panasz benyújtására nyitva álló határidő meghosszabbítása 30 napra

Nincs elfogadható indoka annak a jelenleg fennálló különbségnek, hogy míg az intézkedést foganatosító szervhez az intézkedéstől (vagy tudomásszerzéstől) számított 30 napon belül lehet panaszt benyújtani, addig a Testülethez csak **húsz** napon belül fordulhat a panaszos. A Testület a gyakorlatában sok problémát okozó és a panaszosok számára rendkívül hátrányos megkülönböztetés kiküszöbölését javasolja.

12) A Testület feljogosítása büntetőeljárási iratok megismerésére

Mivel a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) és az Rtv. rendelkezései több helyen átfedésben szabályoznak egyes kérdéseket (pl. a Be. alapján elrendelt elővezetést az Rtv. szerint kell végrehajtani, de a Be. is tartalmaz erre vonatkozóan rendelkezéseket, a bűnügyi őrizetbe beleszámít az előállítás időtartama is, amelyet bűncselekmény gyanúja alapján is foganatosíthat a rendőr, stb.), több ügyben is előfordult, hogy a tényállás megfelelő tisztázásához a büntetőeljárási iratok ismerete lett volna szükséges, azonban az érintett hatóságok a Be. iratok megismerésére vonatkozó előírásaira hivatkozva erre nem minden esetben biztosítottak lehetőséget .. Ez indokolja annak jogszabályban történő szabályozását, hogy a Testület irat-megismerési joga a büntetőeljárási iratokra is kiterjed.

13) Csuklya alkalmazása

A **425/2012. (XII. 19.) sz. állásfoglalásában** a Testület arra hívta fel a rendőri szervek figyelmét arra, hogy törvényi felhatalmazás hiányában nincsen lehetőségük jogszerűen alkalmazni csuklyát, mivel az a megvalósított korlátozás jellegét és célját tekintve kényszerítő eszköznek tekintendő, és ilyen eszközt csak törvényi felhatalmazás esetén lehet jogszerűen alkalmazni. Jelezte továbbá a jogalkotónak, hogy amennyiben lehetővé kívánja tenni a csuklya használatát a rendvédelmi szervek számára, úgy ezt az intézményt – az egyéb kényszerítő eszközök között – a rendőrségi törvényben kell szabályoznia, meghatározva, hogy milyen feltételek mellett, milyen módon és tartamban alkalmazható.

14) Az alapjogi sérelmek és az egyéb rendőrségi jogsértések közötti különbség panaszjogi kezelésének megszüntetése

A Testület töretlen gyakorlata szerint az intézkedő rendőrök által elkövetett bármely jogsértés érinti az intézkedés alá vont személyek alapvető jogát ahhoz, hogy a törvények betartatásáért elsődlegesen felelős szerv eljárása megfeleljen a jogszabályoknak. Az egyén számára a közhatalommal való találkozásnak az egyik legtipikusabb és – a rendőrség speciális jogosítványaira, így a legitim erőszak alkalmazásának monopóliumára való tekintettel – talán legnagyobb fokú kiszolgáltatottság lehetőségét magában rejtő formája a rendőri intézkedéssel való szembesülés, ezért a Testület gyakorlatában igen hamar felmerült az a kérdés, hogy elképzelhető-e olyan rendőri jogsértés, amely nem valósít meg alapjogsértést is egyben.

A Testület válasza tulajdonképpen nemleges, az alkalmazott érvelés rendkívül szűkre szabja azoknak a lehetséges eseteknek a körét, amikor a szabályszegés megállapítása nem vonja maga után az – adott esetben csekély fokú – alapjogsértés kimondását. A Testület a rendőri jogsértéseket a tisztességes eljáráshoz való – tágan értelmezett – jog megsértésének tekinti, így tulajdonképpen bármilyen rendőri szabályszegést alapjogsértéssé transzformál. Az ezt alátámasztó érvelés lényege a **Testület 33/2009. (II. 25.) sz. állásfoglalásban** a következőképpen jelenik meg: „A jogbiztonság követelménye az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogállamiság kritériumából ered. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállamnak nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtsék ki tevékenységüket [56/1991. (XI. 8.) AB határozat]. Az, ami a közhatalmi szervek (köztük a rendőrség) oldalán kötelezettségként jelentkezik, a másik oldalról – a velük kapcsolatba kerülő állampolgárok oldalán – jogként jelenik meg. A jogállamiság követelményét és a jogbiztonság elvét a jogalanyok tekintetében a tisztességes eljáráshoz való jog testesíti meg.

Abban az esetben, ha egy kiemelten fontos közhatalmi funkciót ellátó és a társadalmi együttélési normák betartatásáért elsődlegesen felelős szerv részéről fellépő személy eljárása nem felel meg a jogszabályoknak, sérül a tisztességes eljáráshoz való jog [...].”

Ezen gondolatmenet alapján a Testület a 93. § (2) bekezdésében szereplő „alapjogot nem sértő” intézkedés fogalmát kizárólag a jogszerű alapjog-korlátozást megvalósító intézkedésekre alkalmazza, „jogszerűtlen, de alapjogot nem sértő” intézkedés megállapítására eddig nem került sor.

Emiatt felesleges a hatályos szabályozás azon különbségtétele, amely csak alapvető jog megsértése esetén teszi lehetővé a Testülethez fordulást. Ez a lehetőség a Testület által javasolt szabályozás alapján minden vélt rendőri jogsértés esetén megilletné az érintett személyeket, egységesítve az eljárást, egyszerűsítve mind a panaszosok jogérvényesítését, mind a Testület feladatát, amelynek ily módon csak azt kellene megállapítania, hogy a rendőri eljárás megfelelt-e a jogszabályoknak vagy sem.

15) A panasz eljárás során a rendőrség tudomására jutott adatok felhasználása

A panaszhoz való joggal – mint az Alaptörvény XXIV. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő és XXVIII. cikkében biztosított jogorvoslathoz fűződő alapjoggal – kapcsolatos visszásságot eredményez, hogy nincs rendezve az, hogy milyen fokú bűnüldözési érdek igazolhatja azt, hogy a rendőrség a panasz eljárás során tudomására jutott adatokat más (szabálysértési, büntető-) eljárásban a panaszos felelősségre vonására használja fel. A panaszhoz való jog és a bűnüldözéshez fűződő érdek közötti dilemma az adott esetben úgy merül fel, hogy a panaszosnak számolnia kell azzal, hogy míg panasztétel hiányában elkerüli a felelősségre vonást, beadványa alapján rekonstruálható a jogellenes cselekménye, ezért felelősségre vonható.

A fennálló konfliktust törvényi szinten lenne indokolt rendezni, a kérdéses jogellenes cselekmény súlyára tekintettel (bizonyos bűncselekményi kör meghatározásával) vagy a panaszokról és közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény alkalmazott „rosszhiszeműségi” mérce bevezetésével. A törvény 3. § (2) bekezdése szerint „a panaszost vagy a közérdekű bejelentőt – a (4) bekezdésben foglaltak kivételével – nem érheti hátrány a panasz vagy a közérdekű bejelentés megtétele miatt”. A (4) bekezdés úgy rendelkezik, hogy „ha nyilvánvalóvá vált, hogy a panaszos vagy a közérdekű bejelentő rosszhiszeműen, döntő jelentőségű valótlan információt közölt és

a) ezzel bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére utaló körülmény merül fel, személyes adatait az eljárás lefolytatására jogosult szerv vagy személy részére át kell adni,

b) alappal valószínűsíthető, hogy másnak jogellenes kárt vagy egyéb jogsérelmet okozott, személyes adatait az eljárás kezdeményezésére, illetve lefolytatására jogosult szervnek vagy személynek kérelmére át kell adni.”

16) Az előállítottak helyzete

A Testület az előállítottak státusának bizonytalansága, helyzetük hézagossága miatt felhívja a jogalkotó figyelmét a jogbiztonságnak megfelelő, alapjogokat tiszteletben tartó szabályok kialakításának szükségességére.

Az Rtv. 33. §-a alapján előállított személyek helyzetére – jogaira, kötelezettségeire – nem vonatkozik részletes szabályozás. Az Rtv. 97. §-a (1) bekezdésének h) pontja értelmében az előállított is fogvatartottnak minősül. A fogvatartott bizonyos alapvető jogait rögzíti az Rtv. A törvény 18. §-ának (1) bekezdése kimondja: a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját.

Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatakorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát. A (2) bekezdés értelmében a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogva tartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló

fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni. A (3) bekezdés szerint a fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

Az Rtv. az előállított vonatkozásában ezen túlmenően kimondja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani [33. § (4) bekezdés]. A Szolgálati Szabályzat 31. §-a ezeket a rendelkezéseket az alábbiakkal egészíti ki. Az 31. § (1) bekezdés alapján ha a fogvatartott személy elhelyezésére az előállító egységben kerül sor, az előállító egységben történő elhelyezés időtartama nem haladhatja meg a 12, idegenrendészeti eljárásban történő visszatartás elrendelése esetén a 24 órát. Előállító egységben - a harmadik országbeli állampolgárok által gyakorolt szülői felügyeleti jog alatt álló és vele együtt előállított eltartott gyermekkorú személy kivételével - gyermekkorú személy nem helyezhető el. A (2) bekezdés alapján a fogvatartott tényleges elhelyezése az előállító egységen belül az előállító helyiségben történik. A (3) bekezdésben foglaltak szerint a rendőrkapitányság, a határrendészeti kirendeltség, valamint a rendőrőrs vezetője köteles a fogvatartott személy biztonságos elhelyezésére szolgáló előállító egységet kijelölni. A Repülőtéri Rendőr Igazgatóság, a Készenléti Rendőrség és a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság esetében előállító egység kijelölésére indokolt esetben a szerv vezetője jogosult. A (4) bekezdésben foglaltak szerint az előállító egységben történő elhelyezés, őrzés végrehajtásának feltételeit a (3) bekezdésben meghatározott rendőri szerv vezetője biztosítja. A (7) bekezdés alapján elhelyezéskor a fogvatartottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról. Betegség vagy sérülés esetén orvosi ellátásban kell részesíteni, ruházatát támadás vagy önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából a felügyeletet ellátó rendőrnek át kell vizsgálnia. A ruházat átvizsgálását a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem végezheti, valamint nem lehet jelen, kivéve, ha az átvizsgálás technikai eszközzel történik. Az elkülönítéssel kapcsolatban a (9) bekezdés előírja, hogy gondoskodni kell az előállító helyiségben elhelyezett, azonos ügyben fogvatartott személyek, a férfiak és nők, a felnőtt korúak és a fiatalok elkülönítéséről, valamint rendkívüli őr felállításával biztosított őrzéséről. A (11) bekezdés rendezi az étellemezés kérdését, eszerint a személyi szabadság korlátozásának első 5 óráját követően az intézkedést foganatosító rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy étellemezéssel történő ellátásáról. A fogvatartott személy étkezése az előállító helyiségben történik. Az étel kiosztását a felügyeletet ellátó rendkívüli őr végzi. Ha a rendkívüli őr nem rendelkezik az étel kiosztásához szükséges ételkészítési alapismereti vizsgával és érvényes egészségügyi könyvvel, akkor az ételkészítését nem végezheti. Ilyen esetben a fogvatartottat előrecsomagolt étellemezéssel és az annak elfogyasztásához szükséges egyszer használatos evőeszközökkel kell ellátni.

A – már szintén hatályon kívül helyezett – Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007 (XII.23.) IRM rendeletet megelőzően hatályban lévő Szolgálati Szabályzatban [a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet] szerepelt egy rendelkezés („az előállított, elővezetett személy ellátására a fogvatartottakra vonatkozó szabályok megfelelően irányadók”), amely alkalmazhatóvá tette a Fogdaszabályzat szabályait az előállítottakra is. A 2007-es, illetőleg a jelenleg hatályos Szolgálati Szabályzat elfogadásakor ez a rendelkezés kimaradt, így az előállítottak státuszát csupán a fent idézett „maroknyi” norma szabályozza, mivel a Fogdaszabályzat „fogvatartottokról” beszél, azok közé pedig az előállítottak nem tartoznak. Az 1. § (1) bekezdés alapján ugyanis: „E rendelet alkalmazásában fogvatartott a bűnügyi, a szabálysértési, a közbiztonsági őrzetese, az előzetesen letartóztatott, valamint az elítélt és a szabálysértési elzárást töltő, amennyiben számára a fogva tartás helyéül rendőrségi fogdát jelöltek ki.”

Amint az a Testület **298/2010. (V. 26.) sz. állásfoglalásának** alapjául szolgáló ügyben világossá

vált, a 26-326/3/2006. sz., az ORFK Közbiztonsági Főigazgatója által kiadott körlevél melléklete azt sem írja elő, hogy a speciális étkezési igényeket milyen módon kell figyelembe venni. Arra vonatkozó előírás tehát, hogy az előállított számára kérése esetén vegetáriánus ételmezt kell biztosítani, a hatályos szabályozásban nem található, ami szintén aggályos. A konkrét ügyben a panaszosnak nem volt módja aludni sem, s ezzel kapcsolatban a Testület a következőket rögzítette. Hasonlóan az étkezés kérdéséhez, jogszabályi előírás nem vonatkozik arra, hogy – éjszakai előállítás esetén – a rendőrségnek biztosítani kell az alváshoz szükséges minimális feltételeket (pl. alkalmas fekhelyet). Köztudomású tény ugyanakkor, hogy az egész éjszakai nem alvás rendkívül megterhelő a szervezet számára. Az Rtv. már idézett 2. § (1) bekezdéséből következően (mely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait) a rendőrségnek kötelessége, hogy a fogva tartás során kiküszöbölje mindazokat a körülményeket, amelyek az érintett helyzetét embertelenné, megalázóvá tehetik.

A fentiekkel összefüggésben a Testület újfent felhívja a figyelmet az előállítottak helyzetének szabályozatlanságára, ami nem egyeztethető össze a jogbiztonság követelményével.

17) A kép- és hangfelvételek megőrzése

A 33/2010. (I. 27.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben szerzett tapasztalatai alapján a Testület a rendőrségi felvételek megőrzésével kapcsolatban az alábbiakat tartotta szükségesnek leszögezni. A panasz eljárás megindulása miatt – „a rendőri intézkedés jogszerűségének közigazgatási eljárásban történő vizsgálata céljából, illetve az érintett személy jogainak gyakorlása érdekében” – a rendőrség által az intézkedéssel összefüggésben készített felvételeket meg kellett volna őrizni. A megőrzés ilyen esetben a rendőrségnek nem pusztán lehetősége, hanem a 42. § fent hivatkozott (7) bekezdéséből és az Rtv.-nek a rendőrség általános jogvédelmi kötelezettségét rögzítő 2. § (1) bekezdéséből következő törvényi kötelezettsége.

A Testületnek ebben az ügyben nem volt módja tisztázni, hogy a Testület megkeresése a felvétel felett rendelkező rendőri szervhez a felvétel törlésének időpontját megelőzően megérkezett-e, vagy azt csak azután kapták kézhez, hogy a felvételt megsemmisítették. Nyilvánvaló, hogy az előbbi esetben a mulasztás megítélése súlyosabb, ugyanakkor e kérdés tisztázása nélkül is megállapítható a panaszos panaszjogának sérelme, ugyanis a rendőrség mint szervezet felelőssége e kérdésben egységesen vizsgálendő. Az ilyen helyzetekben az érintett személy nem minden esetben tudhatja, hogy a felvételt mely rendőri szerv állományába tartozó személy készíti, illetve hogy a rendőrség belső struktúrájától függően melyik rendőri szerv fogja tárolni, kezelni az elkészült felvételeket.

Különösen így van ez a rendezvények esetében, amikor számos különböző rendőri szerv (kerületi, városi kapitányságok, megyei főkapitányságok, vagy akár az ORFK) állományába tartozó rendőrök vehetnek részt a biztosításban. A panaszos azon jogát, hogy a panasszal érintett rendőri intézkedésről készített rendőri felvétel rendelkezésre álljon, akkor is biztosítani kell, ha az illető nem a felvétel felett rendelkező rendőri szervhez (vagy a Testülethez) nyújtja be panaszát. A rendőrségnek mint egységes szervezetnek a felelőssége a felvételek kezelését, a panaszok regisztrálását olyan módon megszervezni, amely a lehető legnagyobb mértékben garantálja a panaszosoknak, hogy a rendőrségi felvételeket felhasználják a panasz eljárásokban. Ha a rendőrség mint szervezet mulasztása miatt ez nem történik meg, csökken a panaszos panaszjogának hatékonysága, s így csorbul a panaszjog, függetlenül attól, hogy a panasz és a felvételek kezelésében érintett egyes rendőri szervezetek felrható-e a felvételek felhasználásának ellehetetlenülése.

Elvárható tehát, hogy a törlést végző személy a törlési határidő lejártát megelőzően ellenőrizze, hogy a folyamatban lévő eljárás nem indokolja-e a felvételek megőrzését és a kezelési határidő

meghosszabbítását az Rtv. 42. § (8) bekezdése szerint. A hatályos szabályozás alapján elképzelhetők olyan helyzetek, amikor ez nem lehetséges: ha például a rendőrséghez előterjesztendő panasz 30 napos határidejének utolsó napján valaki postán adja fel panaszát – ilyen esetben a panasz előterjesztése joghatályos, de a felvétel megőrzésére nyitva álló szintén 30 napos határidő lejártakor a rendőrség bizonyosan nem rendelkezhet információval a panasz benyújtásáról. Az ismertetett ügyben ugyanakkor nem ez történt: a Testület 11 nappal a 30 napos határidő lejártá előtt futárral küldte el megkeresését, ezért aggálytalanul megállapítható volt a panaszos tisztességes eljárásához való jogának csorbulása.

A Testület a fentiek miatt indokoltnak látná olyan eljárás kialakítását, amelyben az Rtv. 42. § (6)–(7) bekezdéseiben foglaltak maradéktalanul érvényesülnek, vagyis a felvételek törlését közvetlenül megelőzően az illetékesek meggyőződnek arról, hogy a (6) bekezdésben felsorolt célok valamelyike fennáll-e, így például hogy a felvételen szereplő eseménnyel, cselekménnyel összefüggésben panaszt terjesztettek-e elő. A Testület ezért javasolja olyan országos rendőrségi információs rendszer kialakítását, amely a felvételezés helyének és a készítés idejének rögzítésével ellenőrizhetővé teszi, hogy a törlés nem sérti-e a fentebb hivatkozott elveket, azaz a felvételen rögzített rendőri fellépéssel kapcsolatban az Rtv. 42. § (6) bekezdésében foglalt körben értékelhető eljárás indult-e. Egyúttal a jogalkotóhoz fordul, hogy a jelen panaszeljárársban észlelt eljárási anomália elkerülése érdekében a törlésre irányadó határidőt a panasz eljárás megindítására irányadó határidőhöz igazítsák. A fentiek szerint a panasz kivizsgálásához fűződő érdekekkel igazolható, hogy a rendőrségnek a jelenleg harminc naposnál hosszabb időtartamot kell biztosítani arra, hogy a felvételek törléséről az Rtv. 42. § (8) bekezdése szerint valós információk alapján dönthessen. A Testület a panasz eljárás szempontjából releváns felvétel megsemmisítése vonatkozásában a 60, esetleg 90 napos határidőt tartaná indokoltnak.

18) Tájékoztatás kérése

Az alábbiak szerint rögzítette álláspontját a Testület annak a panaszosnak az ügyében, aki azért lépett a sebességellenőrzést végző szolgálati gépkocsizhoz, hogy a benne ülő rendőröktől felvilágosítást kérjen arra vonatkozóan, hogy milyen sebességgel közlekedett, és bár azt megkapta, a rendőrök azonban válaszul igazoltatták, adatait pedig az előírásoknak nem megfelelő eljárással rögzítették [489/2010. (XII. 1.) sz. állásfoglalás]. A Testület a probléma általános jellegére való tekintettel hangsúlyozta: az Rtv. 24. §-a alapján konkrét jogszabályi kötelezettség és vonatkozó belső normák hiányában is megállapíthatónak tartja azt a rendőri kötelezettséget, hogy a panaszoséhoz hasonló felvilágosítás-kérésre az eljáró rendőrök válaszoljanak. A Testület tehát követendőnek tartja az érintett rendőr azon eljárását, hogy a bizonytalan jogszabályi helyzet ellenére a kért információt megadta, és javasolja, hogy az illetékes rendőri szervek olyan tartalmú belső normát fogalmazzanak meg, amely egyértelművé teszi a rendőrök ilyen irányú kötelezettségét. (Ha persze a felvilágosítás megadása valamilyen alapos okból nem lehetséges, vagy nem célszerű, attól – fő szabály szerint az ok megjelölése mellett – el lehet tekinteni.)

A Testület a konkrét esetben tehát a rendőri tájékoztatással összefüggő alapjogsértést nem állapított meg, fontosnak tartotta ugyanakkor megjegyezni, hogy megítélése szerint az igazoltatás és az adatrögzítés folytán megvalósult jogsértésben nagy szerepet játszott az egyértelmű jogszabályok és megfelelő iránymutatást adó belső normák hiánya.

19) Bilincshasználat

A 488/2010. (XII. 1.) sz. állásfoglalásával elbírált ügyben azzal a problémával találkozott a

Testület, hogy az eljáró rendőr az Rtv.-vel, a Szolgálati Szabályzattal, illetve az országos rendőrfőkapitány által kiadott utasítással ellentétes rendelkezésre hivatkozva bilincselte meg a panaszost. A panaszossal szemben két esetben is alkalmaztak bilincset az intézkedő rendőrök: először elfogását követően, a kapitányságra való beszállítás során, majd pedig akkor, amikor a fogdáról a gyanúsított kihallgatásra kísérték. A második bilincshasználat értékelésekor a Testület az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat fent idézett rendelkezésein túl a következő előírásokat vette figyelembe. A Szolgálati Szabályzat 60. §-ának (2) bekezdése kifejezetten kitér a kísérés és a fogdán kívüli őrzés során foganatosított bilincselésre. Rögzíti, hogy az előjáró a fogvatartott személy bilincselését a kísérés és a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. A kísérő őr tevékenységét határozza meg a Szolgálati Szabályzat 90. §-a, amely (9) bekezdésében a következőket rögzíti: „ha a kísért személy veszélyessége ezt indokolja, a kísért személyt meg kell bilincselni”.

A Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK Utasítás) a személyi szabadságukban korlátozott személyek kísérésével összefüggésben az alábbi rendelkezéseket tartalmazza. A 74. pont szerint „a kísérő őrzést végrehajtó rendőr szolgálatát a rendszeresített felszereléssel, bilincsről szerelt vezetősíjjal és bilincsrögzítő övvel teljesítse”. A 75. pont alapján „a fogvatartott kísérésére vonatkozó utasítást a fogva tartás elrendelésére jogosult vezető adhat, aki az átkísérési utasításban határozza meg – egyebek mellett – a fogvatartott kísérésének módját, a kísérő őrk létszámát, fegyverzetét, felszerelését, a kényszerítő eszköz alkalmazását vagy az alkalmazás lehetőségét”. A 77. pont előírja továbbá, hogy az objektumon belül történő kísérés biztonságos végrehajtását a helyi sajátosságok figyelembevételével a rendőri szervek vezetői intézkedésben szabályozzák. A kísérő őrköt a fogvatartott neméhez, testi alkatahoz, fizikumához és veszélyességi fokához igazodva kell kiválasztani, lőfegyverrel történő felszerelésük – biztonságos körülmények között – mellőzhető. A 79. pont a fentieket azzal egészíti ki, hogy a bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt fogva tartott személy kísérését úgy kell megszervezni és végrehajtani, hogy az eljáráshoz, a bizonyításhoz fűződő érdekeket ne veszélyeztesse.

A Testület figyelembe vette továbbá a fogvatartottak kísérésének biztonságos végrehajtásáról szóló 37/2010. (VI. 17) BRFK Intézkedés (a továbbiakban: BRFK Intézkedés) előírásait. A 14. pont szerint a „kísérési feladat végrehajtása során a fogvatartottat minden esetben meg kell bilincselni. A fogvatartott várható magatartására tekintettel keze előre vagy hátra is bilincselhető, szükség esetén lábbilincs is alkalmazható”. A 18. pont értelmében „a kísérés végrehajtását megelőzően, illetve a végrehajtást követően az átkísérési utasításon – óra, perc feltüntetésével – rögzíteni kell az átvétel idejét. Ez alapján pontosan megállapítható a bilincs használatának kezdete és befejezésének időpontja.” A 20. pont továbbá lehetővé teszi, hogy „a rendőrségi épületen belüli egyes eljárási cselekmények foganatosítására [...]a fogvatartottat az ügy előadója a fogdából, előállító helyiségből kikérheti és szükség esetén kísérheti. Ebben az esetben számára jelen intézkedés előírásai kötelező érvényűek.”

A fentiek alapján megállapítható volt, hogy a kísérés végrehajtásával, illetve a kényszerítő eszköz kísérés során történő alkalmazásával összefüggő rendelkezések a Szolgálati Szabályzatban és az ORFK Utasításban egyaránt azt rögzítik, hogy a kísért személy megbilincselése csupán lehetőség, annak szükségességéről – indokoltsága esetén – a kísérést elrendelő személy jogosult dönteni. Ezzel szemben a BRFK Intézkedés a bilincselést mint kötelezően alkalmazandó eljárást említi, kizárva az egyedi mérlegelést a kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban.

Az irányadó rendelkezésekben mutatkozó ellenmondás feloldásában a Testület a Rendőrség Normaalkotási Szabályzatáról szóló 23/2006. (XII. 29.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Normaalkotási Szabályzat) előírásait vette alapul. A 7. pont szerint „a norma jogszabállyal vagy

állami irányítás egyéb jogi eszközével ellentétes rendelkezést nem tartalmazhat”, továbbá „a szervezeti hierarchiában alacsonyabb szinten elhelyezkedő vezető által kiadott intézkedés nem határozhat meg a magasabb szinten lévő vezető által kiadott intézkedésben, illetve az országos rendőrfőkapitány által kiadott utasításban foglaltakkal ellentétes rendelkezést”. Ebből egyértelműen következik, hogy a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 1. §-ának (1) bekezdése szerint jogszabálynak minősülő Rtv.-vel és Szolgálati Szabályzattal, illetve az országos rendőrfőkapitány által kiadott utasítással ellentétes rendelkezést Budapest rendőrfőkapitányának intézkedése nem tartalmazhat. Kétségtelen azonban, hogy a BRFK Intézkedés azon előírása, amely a bilincs alkalmazását kísérés esetére mindig kötelezővé teszi, ellentétes mind az említett jogszabályok, mind pedig az ORFK Utasítás tartalmával, hiszen a bilincs alkalmazása kapcsán egyértelműen kizárja a mérlegelés lehetőségét, a kényszerítőeszköz-alkalmazás szükségességének és indokoltságának vizsgálatát, és ezáltal az arányosság követelményének érvényesülését.

Feltétlenül sürgetővé válik ezért a BRFK Intézkedés aggályos részeinek az Rtv., valamint a Szolgálati Szabályzat követelményeihez történő igazítása, úgy, ahogy az az 52/2010 (X. 21.) BRFK Intézkedés hatályba lépésével a BRFK Központi Fogda működési rendjéről szóló 52/2009. (X. 09.) BRFK intézkedés kapcsán meg is történt. Amíg ugyanis a BRFK Intézkedés módosítása nem történik meg, addig magasabb szintű jogszabályi normák előírásainak megkerülésével, mérlegelés nélkül sor kerülhet kísérés során bilincs alkalmazására.

A 365/2012. (XI. 7.) sz. állásfoglalásában a Testület a kísérés során történő bilincsalkalmazás kérdését vizsgálva ismételten indokoltan tartotta felhívni a rendőri vezetés figyelmét arra, hogy a jogsértő BRFK norma és az azon alapuló jogsértő gyakorlat megszüntetése érdekében minél előbb tegye meg a szükséges lépéseket, és végezze el a BRFK Intézkedés magasabb szintű normákkal összhangban álló módosítását.

20) Az igazoltatottak személyes adatainak kezelése

Az igazoltatottak adatainak kötelező ellenőrzését a Szolgálati Szabályzat írja elő. Ez a forrása annak, hogy minden igazoltatás szükségszerűen – az érintett adatainak helyszíni ellenőrzésén túlmutató – adatkezeléssel is jár, és emiatt kell az elektronikus lekérdezéseket dokumentálni, ami viszont szükségessé teszi az igazoltató lap kitöltését is (hogy az igazoltató lapok alapján tudja a szolgálat után a közterületről visszatérő rendőr az aláírásával igazolni, hogy egy adott lekérdezést valóban ő kezdeményezett), és olyan általános gyakorlathoz vezet, amely teljesen kiüresíti az Rtv. 29. § (3) bekezdésében foglaltakat. A Testületnek a 213/2009. (VII. 8.) sz. állásfoglalásában kifejtett álláspontja szerint: annak érdekében, hogy az Rtv. 29. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés ne üresedjen ki, hanem megfelelő tartalommal érvényesülhessen, a Szolgálati Szabályzat olyan módosítására van szükség, amely az igazoltatott személy további ellenőrzését csak indokolt esetben, és nem kötelező jelleggel, nem automatikusan írja elő.

Indokoltnak látja továbbá a Testület megfontolni a rendőrség által használt – de más szerv kezelésében lévő – adatbázisok olyan átalakítását, amelynek eredményeként maga a rendszer rögzítené az adatot lekérdező személyre és a lekérdezés céljára vonatkozó információkat. Ezáltal az adatlekérdezés valamennyi körülménye visszakereshetővé válna magából az elektronikus rendszerből, szükségtelenné téve a többszörös adatrögzítést és a külön rendszeresített, papíralapú rendőrségi nyilvántartást.

Ezen túlmenően a Testület azt is megjegyezte, hogy bár az adattárakból való lekérdezések nyilvántartását valóban indokolja az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (továbbiakban: Info tv.) 15. §-a, a jogbiztonság szempontjából

megnyugtatóbb helyzet lenne, ha kifejezett törvényi rendelkezés szabályozná a rendőrség ilyen jellegű és célú adatkezelését. Az sem egyértelmű, hogy az adattárakból való lekérdezések nyilvántartásában szereplő valamennyi adatra valóban szükség van-e az Info tv. 15. §-ában foglaltak érvényesítéséhez, vagy kisebb adattartalom mellett is teljesíthetők lennének a jogszabályi kötelezettségek.

Az Info tv. 15. §-ában foglaltak ezen túlmenően teljesíthetők lennének úgy is, hogy a rendőr az igazoltatásról olyan – a nemzetközi gyakorlatban már alkalmazott és bevált – igazoltató lap másolatát adná át az intézkedéssel érintett személynek, amely rögzíti az intézkedés helyét, idejét, jogalapját és valamely, a rendőr egyedi azonosítására alkalmas adatot (pl. nevét, rendfokozatát, azonosító számát), mely esetben nem lenne szükség az igazoltatott jogaira hivatkozva az ő egyéb személyes adatait az igazoltató (RK) lapon rögzíteni. Az igazoltató lap másik oldala pedig tartalmazza a jogorvoslati lehetőségeket, valamint a jogorvoslat érvényesítéséhez igénybe vehető szervezetek elérhetőségeit.

A Testület jelzi, hogy a jelenlegi helyzet – bár az a fentiek szerint nem elsősorban a rendőrségnek felróható – összhatását tekintve a szükségesnél nagyobb számú adatrögzítést eredményez, így sérti az állampolgárok személyes adatok védelméhez való jogát.

21) A gyülekezési jog gyakorlása

A Testület már működése első évének tapasztalatai alapján is felhívta a figyelmet arra, hogy számos kérdésben pontosításra, átgondolásra szorulnak a gyülekezési jogot érintő egyes törvényi rendelkezések, a gyülekezési jog gyakorlásának jogszabályi keretei.

Az egyik legégetőbb kérdés, amelyre először a 2009. július 4-ei demonstrációk irányították rá a Testület figyelmét, hogy a közterület-foglalási engedély és a gyülekezési jog gyakorlásának konfliktusa nincs megnyugtatóan rendezve, adott esetben egy közterület-foglalási engedély birtokában bármikor felülírható a gyülekezési jog, amint erre sor is került a vonatkozó rendőrségi jogértelmezés folytán.

Szintén probléma, hogy a rendőrség nehezen tudja biztosítani a vonulások rendezvényeket, a gyülekezési jogról szóló törvény ugyanis alapvetően nem a vonulások, hanem inkább az egy körülhatárolható területen összegyűlő és onnan el nem mozduló rendezvényeket tekinti szabályozási mintának. Éppen ezért mondta ki a Testület, hogy a gyülekezési szabadság magában foglalja nemcsak a rendezvényeken való szabad részvételt, de azok helyszínének szabad elhagyását is. A rendezvényekre való bejutáskor nem kizárt a beeresztési pontok felállítása és a személyek biztonsági szempontból történő átvizsgálása miatti alapjog-korlátozás, ugyanez azonban kifelé, a rendezvény elhagyásakor már aggályos, és a gyülekezési szabadság indokolatlan és szükségtelen korlátozásának minősül. A konkrét eseteket vizsgálva nem tartható tehát a rendőrség azon gyakorlata, hogy egy vonulások rendezvény menetét mindkét oldalról szorosan körbefogva teljesen végigkíséri, és onnan senkit nem enged kilépni a végpont előtt, még akkor sem, ha ő már nem kíván a rendezvényen részt venni, gyülekezési jogát már nem kívánja gyakorolni.

Ezt a problémakört – a spontán gyülekezésekkel együtt – a jogalkotó tudná megnyugtatóan rendezni.

22) A fokozott ellenőrzés térbeli és időbeli határaitól való jogszabályi rendelkezés hiánya

A fokozott ellenőrzés hatályos szabályozása szerint a fokozott ellenőrzés elrendelhető a rendőrhatóság teljes illetékességi területére, ugyanakkor a törvény nem ír elő szempontokat arra nézve, hogy minek alapján indokolt meghúzni a fokozott ellenőrzés területi határait. Különösen az ország egész területére, egész éven át folyamatosan elrendelt és fenntartott fokozott ellenőrzés ténye zavarja az állampolgárokat, aminek panaszaikban hangot is adnak. Ezen túlmenően a főváros esetében is aggályosnak találta a Testület, hogy térben egymáshoz meglehetősen közeli rendezvények kapcsán is előfordult az, hogy az egész fővárosra fokozott ellenőrzést rendelt el az arra egyébként jogosult főkapitány. Mivel a fokozott ellenőrzés az igazoltatásra és az ahhoz kapcsolódó, nagyobb fokú jogkorlátozást jelentő intézkedésekre (pl. ruházat és csomag átvizsgálása) egyfajta generális felhatalmazást jelent (tehát nem kell vizsgálni az egyes konkrét rendőri intézkedések – igazoltatások és átvizsgálások – jogalapjának meglétét), a Testület jogszabálymódosítást tart szükségesnek annak érdekében, hogy ne lehessen időben és térben indokolatlanul tág módon meghatározni a fokozott ellenőrzés hatályát.

Itt említendő meg, hogy a Testület szükségesnek látja a fokozott ellenőrzés keretében intézkedő rendőrök közlései tekintetében egységes és a polgárok számára átlátható gyakorlat kialakítását (pl. az ilyen igazoltatásokkor a rendőrök utaljanak a fokozott ellenőrzés tényére, és annak alapját – ha az egyébként nem veszélyezteti az intézkedés célját – jelöljék meg). Szükséges továbbá az eligazításokon a rendőrök figyelmét a megfelelő tájékoztatás kötelezettségére felhívni.

23) A jegyzőkönyvezési kötelezettség bevezetése

A Testület 147/2008. (XII. 3.) sz. állásfoglalásában kifejtettek szerint a polgárok számára biztosítani kellene azt a jogot, hogy felkérhessék az eljáró rendőrt az általa észlelt tények jegyzőkönyvi rögzítésére olyan esetekben is, amikor az adott eljárásra nem vonatkozik ezt előíró jogszabály.

A polgárok számára azt is garantálni kellene, hogy a jegyzőkönyvből kaphassanak egy példányt. A rendőrség által felvett jegyzőkönyv számos esetben megkönnyítené a polgároknak „jogaiknak és jogos érdekeiknek hatékony érvényesítését” [lásd: 46/2003. (X. 16.) AB határozat, ABH 2003, 488.], hozzájárulva a jogbiztonság elvének maradéktalan megvalósulásához. A kérdés az Rtv. módosításával lenne megoldható, de az átmeneti időszak erre irányuló főkapitányi utasítással is áthidalható volna.

24) A rendőri felvilágosítás-kérés korlátainak tisztázása

A jelen tájékoztatóban is jelzett több ügyben merült fel a kérdés, hogy vonatkozik-e a felvilágosítás-adás kötelezettsége azokra az intézkedés alá vont személyekre, akik a felmerülő kérdésekre a válaszadást egyes eljárási jogszabályok (pl. Be.) alapján megtagadhatnák (pl. gyermekkorú hozzátartozó), illetve feltehető-e a rendőr ilyen kérdéseket ezen személyeknek, és ha igen, mire kell figyelmeztetnie az érintettet. A Testület javaslatot tesz a jogalkotónak, hogy az Rtv. 32. §-át pontosítsa, és a „ha jogszabály másként nem rendelkezik” közbevetést részletesen fejtsse ki, hogy az intézkedő rendőr számára is világos és egyértelmű legyen, kiktől lehet vagy nem lehet, és milyen tartalmú, mire vonatkozó felvilágosítást kérni, illetve pontosan milyen felsorolható esetekben van lehetőség a válaszadás megtagadására.

25) A bíróságok reformatórius jogkörének biztosítása panaszügyekben

A rendőrségi panaszeljárások tapasztalatai alapján szükségesnek mutatkozik, hogy a jogalkotó a panaszügyekben döntő bíróságoknak ne csak kasszációs, hanem reformatórius jogkört is biztosítson, mivel gyakran előfordul, hogy a világos bírói iránymutatás ellenére is ugyanazt a döntést hozzák a rendőri szervek a megismételt eljárásban, így elvileg a végtelenített eljárások sem kizártak. Arra a közigazgatási perben eljáró bíróságok nyilván nem alkalmasak, hogy a mulasztó, jogsértő rendőrökkel szemben szankciókat is alkalmazzanak (erre egyébként a jelenlegi szabályok szerint folyó panaszeljárásokban sincs lehetőség, amennyiben a rendőr eljárásának jogszerűtlensége megállapítást nyer, úgy meg kell indítani a fegyelmi vagy a büntetőeljárást, hogy valamiféle jogkövetkezmény alkalmazható legyen). Ehhez hasonlóan a bíróságok is csupán a panasz megalapozottságának megállapítására kapnának jogot, azzal, hogy a bíróságnak a panasz megalapozottságát megállapító rendelkezése az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetőjének oldalán kötelezettséget keletkeztetne a szükséges intézkedések (figyelmeztetés, fegyelmi eljárás, stb.) megtételére.

26) Szolgálatba helyezés a rendőrt ért sérelem kapcsán és kizárás a rendőrségi intézkedések során

A Ket. 42. § (1) bekezdése szerint az ügy elintézésében nem vehet részt az a személy, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti. Noha a rendőrség rendészeti tevékenysége a közigazgatási eljárás egy speciális ágának tekinthető, az Rtv. nem tartalmazza a kizárás intézményét, nem mondja ki, hogy nem intézkedhet az a rendőr, aki az adott ügyben valamilyen módon érintve van. A rendőri tevékenység jellegénél fogva ez nem is lenne minden esetben indokolt (pl. egy tömegrendezvényt biztosító rendőr az őt megtámadó személlyel szemben nyilvánvalóan alkalmazhatja a rendelkezésére álló kényszerítő eszközöket), szükséges volna azonban annak átgondolása, hogy milyen módon szabályozható a kérdés, mivel nyilvánvalóan problematikus, ha a rendkívül jelentős közhatalmi jogosítványokkal (így pl. a legitim erőszak alkalmazásának jogával) felruházott rendőr az elkerülhetetlenül szükségesnél tovább vesz részt egy olyan intézkedésben, amely egy őt közvetlenül érintő ügygel függ össze.

(A példánál maradva: az ártalmatlanná tett támadó előállítását és bekísérését nem célszerű a megtámadott rendőrről bízni.) A Testület olyan megoldást lát elfogadhatónak, amelynek értelmében az életet, testi épséget, vagyonbiztonságot fenyegető veszély elhárulását követően nem vehet részt az intézkedésben az a rendőr, akit az adott ügy közvetlenül érint.

Speciális esete az érintettség miatti kizárásnak, amikor a szolgálaton kívüli rendőr az őt ért sérelem kapcsán helyezi magát szolgálatba és él speciális jogosítványával a másik féllel szemben. A **383/2010. (VIII. 4.) sz. állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben a közlekedési baleset részesévé vált panaszosokkal szemben az a rendőr kezdeményezett intézkedést, aki a balesetnek szintén résztvevője volt. A Testület arra a kérdésre, hogy egy rendőr saját – adott esetben jogszerű – magánérdekeinek érvényesítése céljából felhasználhatja-e a rendőri minőségét és az ebből adódó többletjogosítványait, nemleges választ adott. Így ugyanis a rendőrség állományába tartozó személy mindenki máshoz képest jelentős előnyökhöz jutna hétköznapi, a rendőri hivatás teljesítéséhez semmilyen módon nem kapcsolódó esetekben, ráadásul – mivel a rendőr magánérdeke nehezen kapcsolható ki – a visszaélés lehetősége is rendkívüli módon megnőne. A kizárásnak az Rtv.-ben való szabályozása során az ilyen eseteket is érdemes figyelembe venni.

A **219/2012. (VI. 19.) sz. állásfoglalásában** a Testület aggályosnak ítélte, hogy az egyik rendőrkapitányság munkatársát is érintő végrehajtási eljárásnál a kapitányság rendőrei jelen voltak és az intézkedésben részt vettek. A Testület szükségesnek tartotta leszögezni: a jövőre nézve azt tartaná indokoltnak, hogy az ilyen módon érintett kapitányságok munkatársai (halaszthatatlan

intézkedések kivételével) egyáltalán ne vegyenek részt a kollégákat érintő eljárásokban.

27) Beléptetés a rendőrségi objektumokba

A **324/2013. (XI. 13.) sz. állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben a panaszos kifogásolta, hogy az Országos Rendőr-főkapitányság Központi Panaszirodájának bejáratánál, ahová iratismertetésre ment meghatalmazottként, egy civil ruhát viselő személy ismeretlen okból elkérte személyi igazolványát, majd az adatgyűjtés okának, céljának és jogalapjának közlése nélkül feljegyezte a panaszos okmányában szereplő adatait. A Testület hatáskörének hiányát volt kénytelen megállapítani, tekintettel arra, hogy a beléptetést végző vagyonőr nem tartozott a rendőrség állományába.

Ugyanakkor a Testület felhívta a figyelmet arra, hogy a beléptetés vonatkozásában fennálló helyzet eleve aggályos, mivel Info tv. 5. § (1) bekezdése szerint személyes adat – így a személyazonosító okmányban szereplő személyes adat is – akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli. Tekintettel arra, hogy a panaszban foglalthoz hasonló helyzetekben a hozzájárulás önkéntessége nem jön szóba (mivel közhatalmi jogosítvánnyal – a belépés megtagadásának lehetőségével – felruházott személy „igazoltat” és mivel az igazolás megtagadásának eredményeként az érintett célját nem tudja megvalósítani, illetve nem tud – pl. az idézésre való megjelenésre irányuló – kötelezettségének eleget tenni), az ilyen jellegű adatkezelés csak törvényi rendelkezés esetén lehet jogszerű. Az Info tv. rendkívül szigorú szabálya még a törvényi felhatalmazás alapján alkotott rendeletben sem teszi lehetővé az adatkezelés előírását (kivéve az önkormányzati rendeleteket), tehát az a norma-láncolat, amely jelen esetben megalapozza az adatkezelést [az Rtv. felhatalmazása alapján alkotott 24/1997. (III. 26.) BM rendelet az állam működése, illetőleg a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos létesítmények köréről, és az ehhez kapcsolódó, a Magyar Köztársaság Rendőrsége nyílt épületeibe történő be- és kiléptetés szabályairól, a belső rend és biztonság fenntartásáról szóló 48/2008. ORFK utasítás (OT 28.)], bizonyosan nem felel meg az Info tv.-ben megkövetelt feltételrendszernek. Állásfoglalásában utal rá a Testület, hogy a rendőrségi épületekbe való beléptetéssel kapcsolatos – a fentiekben részletesen kifejtett – szabályozási hiányossággal kapcsolatban már korábban is fel kívánta hívni mind az ORFK, mind a jogalkotó figyelmét, hogy az adatvédelmi követelményeknek csak az felel meg, ha törvény hatalmazza fel a rendőrség részéről eljáró személyeket, hogy a belépni kívánók személyes adatait megismerjék, ezért 26/2010. (I. 27.) számú állásfoglalását megküldte az illetékes miniszternek és az – akkor még működő – adatvédelmi biztosnak is. Különösen aggályosnak tartotta a Testület, hogy ennek ellenére a vonatkozó szabályozás módosítása azóta sem történt meg.

28) Szabadságában korlátozott személy (pl. panaszos előállítása esetén) egészségügyi dokumentációhoz való joga

A **138/2013 (IV.30.) számú állásfoglalásban** alapjául szolgáló esetben a panaszossal szemben szabálysértés továbbfolytatása miatt testi kényszert, majd bilincset alkalmaztak, aminek során sérüléseket szenvedett el. A panaszost ezt követően előállították, a rendőrségről azonban sérülései ellátása érdekében kérésére az orvosi ügyeletre szállították. A panaszos panaszbeadványában előadta, hogy az orvosi vizsgálatról készült orvosi véleményt az őt kísérő rendőröknek adták át, ő azt nem kapta kézhez, szabadon bocsátásakor pedig kérése ellenére nem adták át neki a rendőrök, arra való hivatkozással, hogy azt az eljárás során fogják felhasználni. Az orvosi dokumentáció átadásának jelen ügyben azért is kiemelt jelentősége volt, mert a rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott orvosi vélemény által is igazolt panaszosi állítás szerint az őt vizsgáló orvos mielőbbi traumatológiai vizsgálatra tett javaslatot. (A panasz elbírálása során egyébként az alapjog

sérelmet a Testület nem tudta megállapítani, mivel a panaszos és az eljáró rendőrök eltérő nyilatkozatai közötti ellentmondást a bizonyítási eszközök szűkössége miatt nem tudta feloldani.)

A panasz kapcsán tehát kérdéssé vált, hogy a hatályos jogi normák alapján miként érvényesül a szabadságában korlátozott személy személyes adatok védelméhez való joga abban az esetben, ha a szabadságkorlátozás időtartama alatt orvosi vizsgálatra szorul.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.) rendelkezései megteremtik a beteg törvényen alapuló jogát egészségügyi ellátására vonatkozó adatainak megismerését illetően. A tájékoztatás formáját a törvény nem határozza meg, azonban a gyakorlatból, illetve a tájékoztatásra vonatkozó igény céljából (kórelőzmények tárolása, további vizsgálatok elvégzése stb.) adódóan a tájékoztatás nyilvánvalóan papír alapú adatközlést kíván meg.

Ugyan az előállított személyek nem tartoznak a Fogdaszabályzat hatálya alá, azonban – az előállított személyekre vonatkozó speciális szabályozás hiányában – a Testület a panaszos ügyében úgy ítélte meg, hogy e rendeletnek a szabadságukban korlátozott személyek egészségügyi adatainak kezelésére vonatkozó normáit kell analóg módon alkalmazni.

A Fogdaszabályzat 36. § (1) bekezdése f) pontja alapján a befogadást követően, fogvatartottanként elkülönítve nyilván kell tartani a befogadáskor készült, valamint a fogva tartás alatt keletkezett orvosi véleményeket.

E rendelkezés tehát megalapozza a rendőrség jogát és kötelezettségét arra vonatkozóan, hogy a szabadságában korlátozott személy egészségügyi ellátására vonatkozó iratokat nyilvántartsa.

A Testület fenti jogszabályok mellett szükségesnek látta az Info. tv. vonatkozó rendelkezéseinek vizsgálatát is.

Az érintett jogszabályhelyek alapján megállapítható az, hogy a szabadságában korlátozott személynek az Eütv. 13.§- alapján joga van egészségi állapotára, egészségügyi ellátására vonatkozó tájékoztatáshoz, amelynek formája a további felhasználás jellegéből adódóan jelen esetben egyértelműen papír alapú adatszolgáltatást jelent.

Amennyiben elfogadjuk a Fogdaszabályzat orvosi adatok kezelésére vonatkozó 36.§-ban foglalt rendelkezések alkalmazását az előállított személyek adatainak kezelése tekintetében is, úgy megállapítható az is, hogy a rendőrségnek is joga van ahhoz, hogy a szabadságkorlátozás alá vont személy vizsgálatáról készült orvosi véleményt megőrizze.

Fentiek alapulvételével, megállapítható viszont az is, hogy az Info. tv. rendelkezései alapján a szabadságában korlátozott személy az adatkezelés céljából érintettnek, a rendőrség pedig adatkezelőnek minősül, azaz a törvény 15.§-a alapján az érintettnek, jelen esetben tehát a panaszosnak joga volt tájékoztatást kérni egészségügyi ellátására vonatkozó adatokról nem csak az orvostól, hanem a rendőrségtől, mint adatkezelőtől is.

A Testület fenti okfejtés alapján arra a megállapításra jutott, hogy az orvosi vizsgálatra vonatkozó igazolást erre vonatkozó kérés esetén az Eütv. fent ismertetett rendelkezései alapján az orvosnak, illetőleg az Info. tv. alapján az eljáró rendőröknek ki kell adniuk a panaszos részére.

A Testület vizsgálata során arra az általános megállapításra jutott, hogy fenti rendelkezések nincsenek összhangban, illetőleg a gyakorlatban problémát vethetnek fel a tekintetben, hogy a szabadságában korlátozott személyt vizsgáló orvos számára nem adnak egyértelmű iránymutatást

arra vonatkozóan, hogy a papír alapú tájékoztatást (orvosi véleményt, leletet stb.) a szabadságában korlátozott személynek, vagy az őt kísérő rendvédelmi dolgozónak adja-e át.

Fent ismertetett jogszabályi rendelkezésekből az állapítható meg, hogy ugyan az Info. tv. 5. §-a szerint az egészségi állapottal kapcsolatos adatot – mint különleges adatot – csak az érintett írásbeli hozzájárulása valamint törvény erre vonatkozó rendelkezése alapján lehetne kezelni, a Fogdaszabályzat hatálya alá eső személyek vonatkozásában rendelet szabályozza a kérdést, az előállítottak vonatkozásában pedig semmilyen jogi norma nem jogosítja fel a rendőröket az adatkezelésre. Noha a fogva tartott személyek egészségügyi adatainak kezelése indokolható alapjogi szempontból (állami kötelezettség áll fent a testi épségük, egészségük védelmére), a megfelelő szintű szabályozás hiánya súlyosan aggályos.

A Testület álláspontja szerint megnyugtató megoldásként az szolgálna, ha fenti alapjogot érintő, egymással ellentétes vagy hiányos rendelkezéseket az Info. tv. előírásainak megfelelően törvényi szinten szabályoznák, figyelemmel arra is, hogy a Fogdaszabályzat hatálya alá nem tartozó szabadságukban korlátozott személyekre jelenleg semmiféle norma nem vonatkozik.

A Testület álláspontja szerint a szabályozással érintett jogalanyok alapvető jogaira, illetve érdekeire figyelemmel megfelelő jogi szabályozásnak az minősülne, amely az egészségi állapotra vonatkozó különleges adatok kezelésére jogosult személyek meghatározását törvényben (Rtv., Eütv.) rögzítené, illetőleg az orvosi dokumentáció megismerését mind a szabadságában korlátozott személy (beteg), mind pedig az őt kísérő rendvédelmi dolgozó számára – fentiekből következően szintén törvényi szintű szabályozással – lehetővé tenné. A Testület szerint ez utóbbi megvalósításának módja egyrészt olyan szabály törvényi szinten való rögzítése, amely az orvosi vélemények, leletek stb. átadására vonatkozóan kötelezettséget teremt az orvos számára mindkét érintett fél vonatkozásában. A gyakorlatban felmerülő vitás helyzetek elkerülése érdekében azonban szükséges annak rögzítése is, hogy a szabadságkorlátozás ideje alatt keletkezett egészségügyi dokumentációt a szabadságában korlátozott személy (mint érintett) kérelmére az egészségi állapotra vonatkozó adatokat nyilvántartó rendőri szerv (mint adatkezelő) kiadja.

29) Hivatalos okmányok helyszíni elvételéről megfelelő igazolás kitöltése és átadása

A fentiekben már idézett **329/2013 (XI.13.) számú állásfoglalás** kapcsán a Testület – a további jogsértések elkerülése érdekében – felhívta a rendőrség figyelmét arra, hogy haladéktalanul szükséges intézkedni annak érdekében, hogy a rendőrök országszerte vezetésre jogosító okmány/forgalmi engedély helyszíni elvételéről szóló olyan elismervény formanyomtatványt alkalmazzanak, amely a 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 96. § (5) bekezdésében előírtaknak megfelel. A hatályos jogszabályra utaló formanyomtatványt úgy kell kialakítani, hogy azon kitöltésre alkalmas, elégséges hely (kipontozott rész, külön sor stb.) álljon rendelkezésre az elvétel okaként hivatkozott pontos jogszabályhely, illetőleg az ehhez esetleg szükséges további indokolás rögzítésére, ennek hiányában ugyanis az intézkedő rendőrök nyilvánvalóan és szükségszerűen nem tudnak eleget tenni a megfelelő tájékoztatásra nézve fennálló kötelezettségüknek, az intézkedés alá vont személy pedig nem lesz tisztában a vele szemben foganatosított intézkedés okával.

30) Az elektronikus úton előterjesztett panaszbeadványok elkésztési problémája

A Testület ügyrendje és gyakorlata szerint éveken át az II. fejezetben is ismertetett eljárási rendet követett az elektronikus úton beérkezett panaszokkal kapcsolatban.

A panaszost határidő tűzésével felhívta arra, hogy elektronikus úton előterjesztett panaszát aláírásával ellátva – postai úton ismételt megküldve – erősítse meg. Bár az elektronikus úton benyújtott panasz postai úton előterjesztett változata így elvileg – az Rtv. korábban hatályos változatában rögzített 8 napos – határidőn túl érkezett a Testülethez, a rendőrség azt évekig minden esetben határidőn belül érkezett panaszként érdemben elbírálta, hiszen az elektronikus úton előterjesztett panasz a rendőri intézkedéstől számított 8 napos jogvesztő határidőn belül a Testület tudomására jutott, ennek ismeretében azt a Testület befogadta.

2013-ban új problémaként jelentkezett az ORFK gyakorlatában az elektronikus úton előterjesztett panaszok elbírálása során hozott, az eljárást – elkésztettségre hivatkozva – megszüntető végzések jelentős számban történő kibocsátása.

A Testület egy ilyen konkrét panaszügy kapcsán (FRP/563/2012/Pan.) levélben fordul az országos rendőrfőkapitányhoz a kialakult helyzet rendezése végett. A levelében többek között hivatkozott arra, hogy az Rtv. 6/C. § (2) bekezdése szerint a Testület működésének részletes szabályait saját maga állapítja meg ügyrendjében. Az Rtv.-nek a Testületet létrehozó módosításához fűzött indokolás szerint „*a Testület eljárása nem formakötött, a közigazgatási hatósági eljárás szabályait nem kell rá alkalmazni*”.

Ebből következik, hogy a Ket. rendelkezései – sem az irányadó normaszöveg szerint, sem a mögöttes jogalkotói szándék szerint – nem alkalmazhatók a Testület eljárására, ezért az a megközelítés, amely a Ket-ben szabályozott kérelem-előterjesztési formákból indul ki a határidő-számításnál, eleve szükségszerűen téves.

A Testület emellett levelében arra is felhívta a figyelmet, hogy az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésének azon rendelkezése, amely az országos rendőrfőkapitány számára – indokolási kötelezettség mellett – lehetővé teszi a Testület állásfoglalásától való eltérést, nyilvánvalóan az ügy érdemére vonatkozik, és nem biztosít jogalapot az ügy befogadására vonatkozó testületi döntés felülbírálatára.

Az országos rendőrfőkapitánynak az ügyben válaszlevelével a Testület nem értett egyet. Az országos rendőrfőkapitány levelében arra hivatkozott, hogy az Rtv. 97/A. § (7) bekezdése alapján a panaszról az országos rendőrfőkapitány közigazgatási eljárásban dönt, a Ket. 30. § értelmében pedig a hatóság a közigazgatási hatósági eljárás során köteles a joghatóság, hatáskör, illetékesség vizsgálatán túl az eljárás egyéb feltételeinek vizsgálatára is. E körben a levélben rögzítettek szerint a Testület ügyrendje alapján lefolytatott eljárása és a panasz nyomán a rendőri szervnél lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás elkülönül. Az országos rendőrfőkapitány rögzíti továbbá azt is, hogy a jogszabályok – általa kifejtettek szerinti – precíz végrehajtása a korábbi gyakorlat ellenében nem sérti, hanem előmozdítja a jobbiztonságot. A Testület által az Eatv. szabályaira való utalást az országos rendőrfőkapitány szintén nem tartotta elfogadhatónak, hivatkozva arra, hogy a hiteles elektronikus aláírás és dátumbélyegző hiánya olyan tartalmi hiányosság, amely akkor sem minősülne joghatás kiváltására alkalmas iratnak, ha nem elektronikus dokumentumról lenne szó. Az országos rendőrfőkapitány a fentiek mellett hivatkozik a Ket. 30. § f) pontjára is, miszerint a kérelmet el kell utasítani, ha az nyilvánvalóan nem az előterjesztésére jogosulttól származik.

Ez utóbbi hivatkozás a Testület szerint szintén az eddig követett gyakorlatot erősíti, ugyanis a kérelmet csak akkor kell elutasítani, ha az nyilvánvalóan nem az arra jogosulttól származik. A rendőrség szerint az elektronikusan benyújtott panaszokkal kapcsolatban éppen az az egyik probléma, hogy nem állapítható meg belőlük egyértelműen az előterjesztő kiléte. Ezért bizonyosan nem vonható le belőlük az a következtetés sem, hogy az előterjesztőjük *nyilvánvalóan* nem az arra jogosult személy (pontosan ennek tisztázását célozta a Testület postai megerősítést kívánó gyakorlata), így nem a kötelező elutasításnak, hanem hiánypótlás kibocsátásának van helye.

Szintén nem veszi figyelembe a rendőrségi álláspont, hogy más területeken – így pl. a demonstrációk bejelentésénél – az elektronikus benyújtási forma már évek óta elfogadott, pedig ott a bejelentéssel kapcsolatos döntésre sokkal rövidebb határidők vonatkoznak.

A Testület álláspontja szerint a jogalkotónak a jelen helyzet feloldása végett rögzítenie kellene, hogy a Testület saját hatáskörben dönt a panaszok befogadhatóságának kérdésében, és ebben a tekintetben a rendőrség nem jogosult a Testület döntését felülbírálni. Hiszen amennyiben ezt a rendőrség megteszi, akkor gyakorlatilag a Testület eljárására áttételesen „ráerölteti” a Ket. előírásainak az alkalmazását.

A Testület jelenleg is úgy ítéli meg, hogy a fenti jogalkotási javaslatok megfontolása és érvényre juttatása segítené egyrészt a rendőrséget abban, hogy intézkedéseik során szakszerűbben, jogszerűbben, az arányosság szem előtt tartásával, kultúráltan, az állampolgárok érdekében lássák el szolgálati feladataikat, másrészt a Testületet abban, hogy a célzott kibővített hatáskörrel még alaposabb vizsgálatokkal és elemző munkával, a rendőri intézkedések hiányosságainak és az esetenkénti túlkapásoknak lehető legalacsonyabb szintre csökkentésében segítse a rendőrséget annak érdekében, hogy mindennapi szolgálatukat az állampolgárok elfogadó elismerése övezze.

Budapest, 2014. február 25.

Dr. Kozma Ákos s.k.
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra s.k.
testületi tag

Dr. Féja András s.k.
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf s.k.
testületi tag

V. Statisztikai melléklet

I. A panaszosok alapvető jellemzői

2013-ban összesen 401 panaszos 375 panasszal fordult a Testülethez.

1. nem, kor, lakóhely

1. táblázat A panaszosok lakóhely szerinti megoszlása (2013)

	N	%
Budapest	134	36
Bács-Kiskun megye	10	3
Baranya megye	15	4
Békés megye	18	5
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	20	5
Csongrád megye	4	1
Fejér megye	13	4
Győr-Moson-Sopron megye	14	4
Hajdú-Bihar megye	11	3
Heves megye	15	4
Jász-Nagykun-Szolnok megye	9	2
Komárom-Esztergom megye	8	2
Nógrád megye	8	2
Pest megye	50	13
Somogy megye	5	1
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	6	2
Tolna megye	3	1
Vas megye	5	1
Veszprém megye	7	2
Zala megye	6	2
Külföld	11	3
Összesen	372	100
Hiányzó adatok	3	

2. táblázat A panaszosok megoszlása az intézkedés helye szerint (2013)

	N	%
Budapest	147	44
Bács-Kiskun megye	9	3
Baranya megye	11	3
Békés megye	11	3
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	23	7
Csongrád megye	4	1
Fejér megye	7	2
Győr-Moson-Sopron megye	12	4
Hajdú-Bihar megye	11	3
Heves megye	11	3
Jász-Nagykun-Szolnok megye	7	2
Komárom-Esztergom megye	5	2
Nógrád megye	7	2
Pest megye	36	11
Somogy megye	9	3
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	7	2
Tolna megye	3	1
Vas megye	4	1
Veszprém megye	6	2
Zala megye	4	1
Összesen	334	100
Hiányzó adatok	41	

3. táblázat A panaszosok nemek szerinti megoszlása (2013)

	N	%
Férfi	283	71
Nő	110	27
Csoport	8	2
Összesen	401	100

4. táblázat A panaszosok életkori csoportok szerinti megoszlása (2013)

	N	%
25 évnél fiatalabbak	29	20
25-34 éves	32	22
35-44 éves	33	22
45-54 éves	27	18
55 évesek és idősebbek	27	18
Összesen	148	100
Átlag életkor	39,1	
minimum életkor	4	
maximum életkor	81	
Hiányzó adatok	240	

2013-ban a legfiatalabb panaszos 4, a legidősebb 81 éves volt.

A panaszosok átlagéletkora 39,1 év volt.

A panaszosok 20 százaléka 25 évnél fiatalabb volt, 22 százalékuk 25-34 éves, 22 százalékuk 35-44 éves, 18 százalékuk 45-54 éves, és szintén 18 százalékuk 54 évnél idősebb volt.

2. Jogi képviselet

A panaszosok mindössze 7 százaléka rendelkezett jogi képviselővel.

A férfiak 6, a nők 7 százalékanak volt jogi képviselője.

Az életkor esetében azt láthatjuk, hogy legnagyobb arányban a 25-34 évesek rendelkeztek jogi képviselővel (13 százalék). A jogi képviselettel rendelkezők aránya a 35-44 éves korosztályban volt a legalacsonyabb, 3 százalék. (5. táblázat)

5. táblázat: A jogi képviselettel rendelkezők aránya nem és életkori csoportok szerinti megoszlásban (%)

	Százalék
<i>Nem</i>	
férfi (N=281)	6
nő (N=110)	7
<i>Korcsoport</i>	
25 évnél fiatalabbak	7

(N=29)	
25-34 éves (N=32)	13
35-44 éves (N=33)	3
45-54 éves (N=27)	7
55 évesek és idősebbek (N=27)	4

3. A panasz

2013-ban összesen 375 panasz érkezett a Testülethez, melyből 373 esetben van információ arról, hogy ki küldte a panaszt. (6. táblázat)

6. táblázat: A panaszok küldő szerinti megoszlása (N, %)

	N	%
panaszos	308	83
jogi képviselő	17	5
Civil szervezet	8	2
rendőrkapitányság	28	8
a Testület magához vonta	0	0
Egyéb	12	3
Összesen	373	100

A panaszok legnagyobb részét, 83 százalékát a panaszosok küldték be, 8 százalékát rendőrkapitányság, 5 százalékban jogi képviselőtől érkezett panasz. Civil szervezettől 8 esetben érkezett panasz. (7. táblázat)

7. táblázat: A rendőrkapitányságokról érkezett panaszok (N)

	N
Balatonalmádi Rendőrkapitányság	1
Balatonfüredi Rendőrkapitányság	2
BRFK	1
BRFK Gazdaságvédelmi Főosztály	1
BRFK Panasziroda	2
Budapest 11. kerület	2
Budapest 4. kerület	1
Debreceni Rendőrkapitányság	1

Győri Rendőrkapitányság	2
Hajdúböszörményi Rendőrkapitányság	1
Hajdúnánási Rendőrkapitányság	1
Heves Megyei rendőr-főkapitányság	1
ORFK	1
Sárbogárdi Rendőrkapitányság	1
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei rendőr-főkapitányság	1
Törökszentmiklósi rendőrkapitányság	2
Zala Megyei rendőr-főkapitányság	1
Összesen	22

8. táblázat: A panasz érkezésének módja 2013-ban (N,%)

	N	%
Levél	140	37
Honlap	90	24
e-mail	86	23
személyesen	34	9
rendőrkapitányságtól	15	4
Fax	12	3
Szórólap	2	1
Összesen¹	379	100

9. táblázat: A panaszok érkezésének hónapok szerinti megoszlása 2013-ban (% , N)

	N	%
Január	22	6
Február	20	5
Március	30	8
Április	17	5
Május	37	10

¹ Mivel egy panasz többféle módon is érkeztethető, ezért az összes elemszám magasabb lehet, mint a panaszok száma

Június	54	14
Július	55	15
augusztus	29	8
szeptember	27	7
Október	23	6
november	26	7
december	34	9
Összesen	374	100

II. Érintett alapjogok

2013-ban a négy leggyakrabban érintett alapjog a tisztességes eljáráshoz való jog (29%), emberi méltósághoz való jog (21%), személyi szabadság (15%), valamint a személyes adatok védelme (12%) volt.

10. táblázat: Érintett alapjogok 2013-ban (N,%)

	N	%
tisztességes eljáráshoz való jog [Alk. 2. § (1)]	230	29
emberi méltósághoz való jog	168	21
Személyi szabadság [Alk. 55. § (1)]	116	15
személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [Alk. 59. § (1)]	94	12
testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [Alk. 70/D. § (1)]	74	9
tulajdonhoz való jog [Alk. 13. § (1)]	18	2
véleménynyilvánítás szabadsága [Alk. 61. § (1)]	15	2
diszkrimináció tilalma [Alk. 70/A. §]	14	2
magánlakás sérthetlensége [Alk. 59. § (1)]	12	2
magán- és családi élet tisztelőben tartásához való jog (EJEE 8. cikk)	12	2
jó hírnévhez való jog [Alk. 59. § (1)]	12	2
gyülekezési jog [Alk. 62. § (1)]	9	1
jogorvoslathoz való jog [Alk. 57. § (5)]	8	1
mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország	5	1

elhagyásához ill. hazatéréshez való jog [Alk. 58. § (1)]		
sajtószabadság [Alk. 61. § (2)]	2	0
Személyi biztonság [Alk. 55. § (1)]	2	0
élethez való jog [Alk. 54. § (1)]	2	0
Vállalkozás szabadsága [Alk. 9. § (2)]	1	0
kérelem ill. panasz előterjesztéséhez való jog [Alk. 64. §]	1	0
sztrájkjog [Alk. 70/C. § (1)]	1	0
kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [Alk. 54. § (2)]	0	0
közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [Alk. 61. § (1)]	0	0
egyesülési jog [Alk. 63. § (1)]	0	0
tud. és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [Alk. 70/G. § (1)]	0	0
munkához való jog [Alk. 70/B. § (1)]	0	0
Gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [Alk. 60. § (1)]	0	0
védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [Alk. 57. § (3)]	0	0
menedékjog [Alk. 65. § (1)]	0	0
gyermekjogok [Alk. 67. § (1)]	0	0
Magántitok védelme [Alk. 59. § (1)]	0	0
egyéb (kiírni)	0	0
Összesen:²	796	100

III. Sértett alapjogok

2013-ban a legtöbb esetben megsértett alapjog a tisztességes eljáráshoz való jog volt (40%), majd az emberi méltósághoz való jog (24%), a harmadik helyen pedig a személyi szabadság állt (17%).

11. táblázat: Sérült alapjogok 2013-ban (N, %)

	N	%
--	---	---

² az összesen sor értéke meghaladja az összes panasz számát, mivel egy panasz többféle alapjogot is érinthet: 2013-ban összesen 796 alapjogot érintett a 375 beérkezett panasz.

	N	%
tisztességes eljáráshoz való jog [Alk. 2. § (1)]	105	40
emberi méltósághoz való jog	64	24
személyi szabadság [Alk. 55. § (1)]	44	17
személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [Alk. 59. § (1)]	19	7
testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [Alk. 70/D. § (1)]	13	5
véleménynyilvánítás szabadsága [Alk. 61. § (1)]	8	3
Jó hírnévhez való jog [Alk. 59. § (1)]	3	1
magán- és családi élet tisztelőben tartásához való jog (EJEE 8. cikk)	2	1
tulajdonhoz való jog [Alk. 13. § (1)]	2	1
gyülekezési jog [Alk. 62. § (1)]	1	0
diszkrimináció tilalma [Alk. 70/A. §]	1	0
magánlakás sérthetetlensége [Alk. 59. § (1)]	1	0
személyi biztonság [Alk. 55. § (1)]	1	0
jogorvoslathoz való jog [Alk. 57. § (5)]	0	0
mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország elhagyásához ill. hazatéréshez való jog [Alk. 58. § (1)]	0	0
kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [Alk. 54. § (2)]	0	0
kérelem ill. panasz előterjesztéséhez való jog [Alk. 64. §]	0	0
gyermekjogok [Alk. 67. § (1)]	0	0
élethez való jog [Alk. 54. § (1)]	0	0
közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [Alk. 61. § (1)]	0	0
egyesülési jog [Alk. 63. § (1)]	0	0
Tud. és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [Alk. 70/G. § (1)]	0	0
sajtószabadság [Alk. 61. § (2)]	0	0
vállalkozás szabadsága [Alk. 9. § (2)]	0	0
munkához való jog [Alk. 70/B. § (1)]	0	0

	N	%
gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [Alk. 60. § (1)]	0	0
sztrájkjog [Alk. 70/C. § (1)]	0	0
védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [Alk. 57. § (3)]	0	0
menedékjog [Alk. 65. § (1)]	0	0
magántitok védelme [Alk. 59. § (1)]	0	0
egyéb (kiírt)	0	0
Összesen	264	100

IV. Intézkedések

Az intézkedések 44 százaléka Budapesten történt, 11 százaléka Pest megyében, 7 százaléka pedig Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. (12. táblázat)

12. táblázat: Az intézkedés helye, megye (N,%)

	N	%
Budapest	147	44
Bács-Kiskun megye	9	3
Baranya megye	11	3
Békés megye	11	3
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	23	7
Csongrád megye	4	1
Fejér megye	7	2
Győr-Moson-Sopron megye	12	4
Hajdú-Bihar megye	11	3
Heves megye	11	3
Jász-Nagykun-Szolnok megye	7	2
Komárom-Esztergom megye	5	2
Nógrád megye	7	2
Pest megye	36	11
Somogy megye	9	3
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	7	2
Tolna megye	3	1

Vas megye	4	1
Veszprém megye	6	2
Zala megye	4	1
Összesen	375	100

A 13. táblázatban azt láthatjuk, hogy az intézkedések 47 százaléka a fővárosban, 16 százaléka megyei jogú, 27 százaléka egyéb városban és 9 százaléka községekben történt.

13. táblázat: Milyen településtípuson történt az intézkedés?

	N	%
Főváros	148	47
Megyei jogú város	50	16
Város	87	27
Község	27	9
Egyéb	5	2
Összesen	317	100

14. táblázat: A panaszolt rendőri intézkedések, mulasztások 213-ban (N, %)

	N	%
védelemnyújtás, felvilágosítás- és segítségadás, ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség [Rtv. 2. §]	145	10
intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően [Rtv. 13. §]	119	8
igazoltatás [Rtv. 29. §]	98	6
a rendőr közli az intézkedés tényét, célját [Rtv. 20. § (2)]	91	6
előállítás egyéb [Rtv. 33. § (2)–(5)]	88	6
arányosság követelménye [Rtv. 15. §]	80	5
rendőr szabályosan igazolja magát [Rtv. 20. § (1), (3)–(4)]	80	5
segítségnyújtási kötelezettség [Rtv. 24. §]	71	5
Egyéb	68	4
bilincs [Rtv. 48. §]	65	4
testi kényszer [Rtv. 47. §]	46	3

intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül [Rtv. 13. §]	45	3
előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]	42	3
kényszerítő eszközök alkalmazásának követelménye (tv.-i feltételek, arányosság, ellenszegülés megtöréséig / intézkedés eredményességéig) [Rtv. 16. § (1)–(3)]	40	3
intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen [Rtv. 39–40. §]	38	2
előállítás bcs. gyanúja miatt [Rtv. 33. § (2)]	33	2
sérülésokozás kerülése (hozzátartozó értesítése) [Rtv. 17. § (2)]	31	2
elfogás tettenérés esetén [Rtv. 33. § (1)]	27	2
fogvatartott hozzátartozójának értesítése [Rtv. 18. §]	25	2
fogvatartott jogainak tiszteletben tartása [Rtv. 18. §]	23	2
közös szabályok (előzetes figyelmeztetés, terhes nővel és gyermekkorúval szembeni tilalmak, helyettesítő eszköz szabályai, előljárónak jelentéstételi kötelezettség [Rtv. 61–62. §]	23	2
ruházat, csomag és jármű átvizsgálása [Rtv. 30–31. §]	23	2
a rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről [Rtv. 20. § (2)]	21	1
intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsult kártalanítása [Rtv. 13. § (3)]	21	1
vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, ill. más eszköz alkalmazása [Rtv. 49. §]	21	1
fokozott ellenőrzés [Rtv. 30–31. §]	19	1
közlekedésrendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés [Rtv. 44–45. §]	18	1
orvosi ellátás [Rtv. 17. § (2)]	18	1
képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel készítése, megsemmisítése [Rtv. 42–42/A. §]	15	1
szolg. feladatok tv.-es teljesítése, előljáró utasításainak engedelmeskedés, közbiztonság, közrend védelme (élete kockáztatásával is) [Rtv. 11. § (1)]	11	1

adatrögzítés az igazoltatás során [Rtv. 29. § (3)]	10	1
előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt [Rtv. 33. § (2)]	10	1
intézkedés elmulasztása (kiírni) [Rtv. 29.–46. §]	7	0
kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód tilalma [Rtv. 16. § (4)]	7	0
biztonsági intézkedés [Rtv. 37. §]	6	0
elfogás egyéb esetben [Rtv. 33. § (1)]	6	0
közlekedésrendészeti intézkedés keretében mintavétel [Rtv. 44–45. §]	6	0
elővezetés [Rtv. 34. §]	5	0
kizárólag a Szolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezés	5	0
közlekedésrendészeti intézkedés keretében okmányok elvétele [Rtv. 44–45. §]	4	0
felvilágosítás kérés [Rtv. 32. §]	3	0
helyszín biztosítása [Rtv. 43. §]	3	0
szolgálati kutya alkalmazása [Rtv. 50. §]	2	0
csapaterő [Rtv. 58. §]	1	0
fegyverviselési jog [Rtv. 22. §]	1	0
közlekedésrendészeti intézkedés keretében egyéb intézkedés [Rtv. 44–45. §]	1	0
segítség és eszközök igénybevétele [Rtv. 26. §]	1	0
személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [Rtv. 46. §]	1	0
titoktartási kötelezettség [Rtv. 21. §]	1	0
belső szervezet és működés során egyéni felelősség mindenkor megállapítható legyen [Rtv. 11. § (2)]	0	0
határforgalom-ellenőrzés [Rtv. 35/A. §]	0	0
idegenrendészeti intézkedés [Rtv. 35. §]	0	0
külföldi szerv határrendészeti feladatokat ellátó tagjára vonatkozó rendelkezések [Rtv. 62/A. §]	0	0
lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben [Rtv. 57. §]	0	0
lőfegyverhasználat [Rtv. 52–56. §]	0	0

műszeres ellenőrzés [Rtv. 41. §]	0	0
személyi védelemmel, illetve Védelmi Programmal kapcs. intézkedés [Rtv. 46/A. §]	0	0
tömegoszlátás [Rtv. 59–60. §]	0	0
tömegoszlátás során felszólítás [Rtv. 59–60. §]	0	0
útzár, megállásra kényszerítés [Rtv. 51. §]	0	0
veszélyhelyzet elhárításában közreműködés [Rtv. 14. §]	0	0
Összesen³	1525	100

15. táblázat: Az intézkedések Rtv. fejezetei szerinti megoszlása 2013-ban (N, %)

	N	%
Rtv. IV. fejezete	784	61
Rtv. V. fejezete	365	28
Rtv. VI. fejezete	134	10
Összesen⁴	1283	100

V. Az „ügy sorsa”

- Az érdemi vizsgálatot igénylő ügyek (áttétel, megküldés ORFK-ra és megszüntetés) együttes aránya az összes ügghöz képest 72 százalék volt 2013-ban.
- Az érdemi vizsgálatot nem igénylő ügyek (elutasítás, elutasítás és áttétel) aránya az összes ügghöz képest 28 százalék volt.

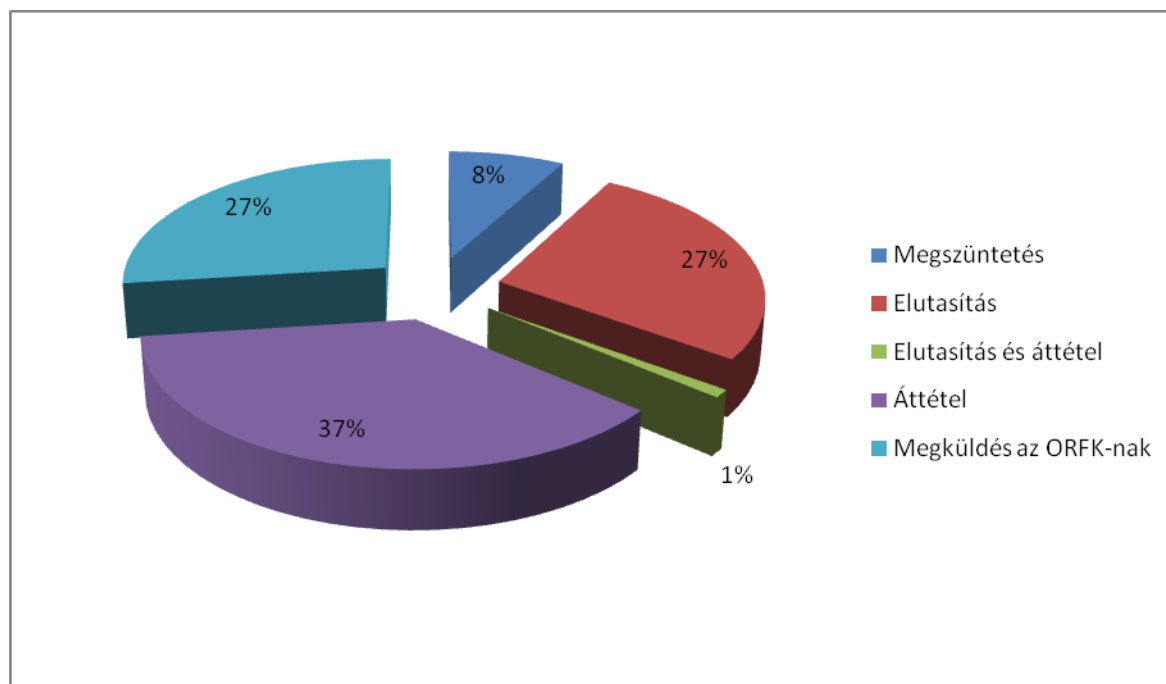
16. táblázat: Az ügy sorsának megoszlása 2013-ban (N,%)

	N	%
Áttétel	140	37
Elutasítás	101	27
Megküldés az ORFK-nak	102	27
Megszüntetés	28	8
Elutasítás és áttétel	3	1
Összesen	374	100

³ Mivel egy panaszhoz több rendőri intézkedés is tartozhat, ezért az összes elemszám magasabb lehet, mint a panaszok száma

⁴ Mivel egy panaszhoz több intézkedés is tartozhat, ezért az összes elemszám magasabb lehet, mint a panaszok száma

1. ábra: Az ügy sorsa, 2013

Az összes megszüntetésen belül az egyes megszüntetési, elutasítási és áttételi okok előfordulása

17. táblázat: A megszüntetési okok megoszlása 2013-ban (N,%)

	N	%
nincs vagy csekély fokú az alapjogsérelem	19	68
panaszt visszavonták	1	4
a panaszost felhívta a Testület	8	29
Összesen	28	100

18. táblázat: Az elutasítási okok megoszlása 2013-ban (% , N)

	N	%
a panasz elkésett	21	39
a Testületnek nincs hatásköre	29	54
a panasz nem jogosulttól származik	2	4
kiderül, hogy már jogerősen lezárták a panaszeljárást	2	4
Összesen	54	100

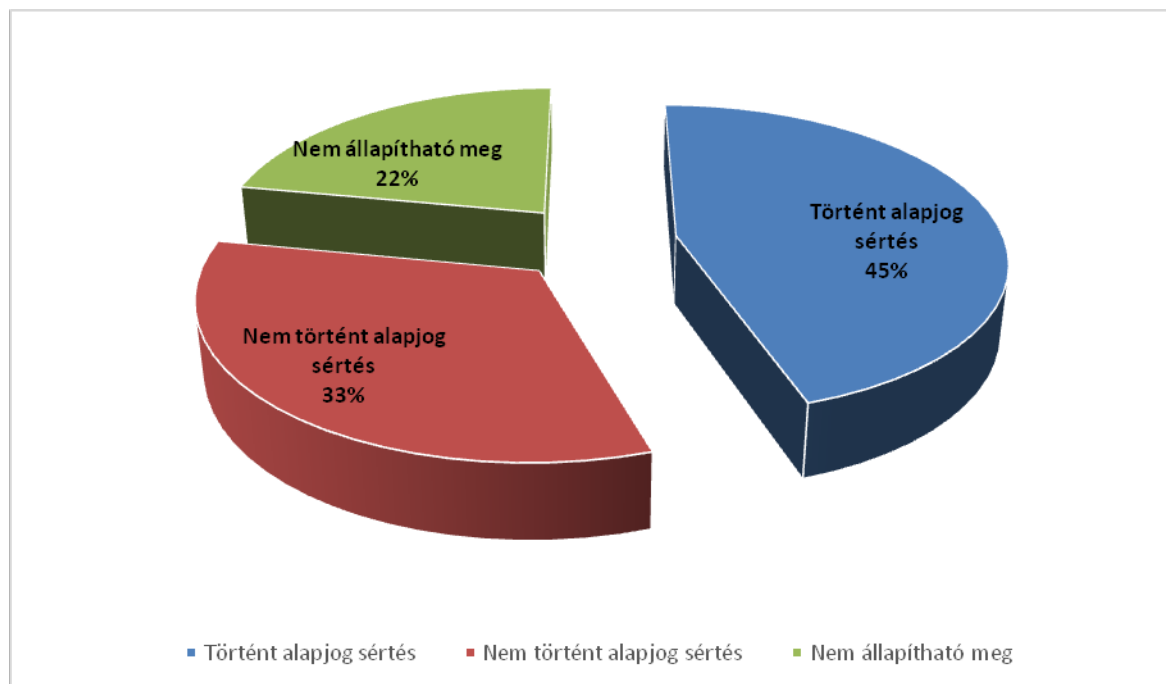
19. táblázat: Az áttételi okok megoszlása 2013-ban

	N	%
nem történt alapjogsérelem	79	42
nem állapítható meg alapjogsérelem	68	36
csekély fokú alapjogsérelem	37	20
egyéb	4	2
Összesen	188	100

Alapjogsértés

A rögzített esetek 45 százalékában történt alapjogsértés, 33 százalékában nem történt alapjogsértés, továbbá az esetek 22 százalékában nem állapítható meg.

2. ábra: Alapjogsértés 2013-ban

20. táblázat: Alapjogsértés 2013-ban (N,%)

		N	%
Történt	súlyos	102	33
	csekély	38	12
Nem történt		102	33
Nem állapítható meg		70	22
Összesen		312	100

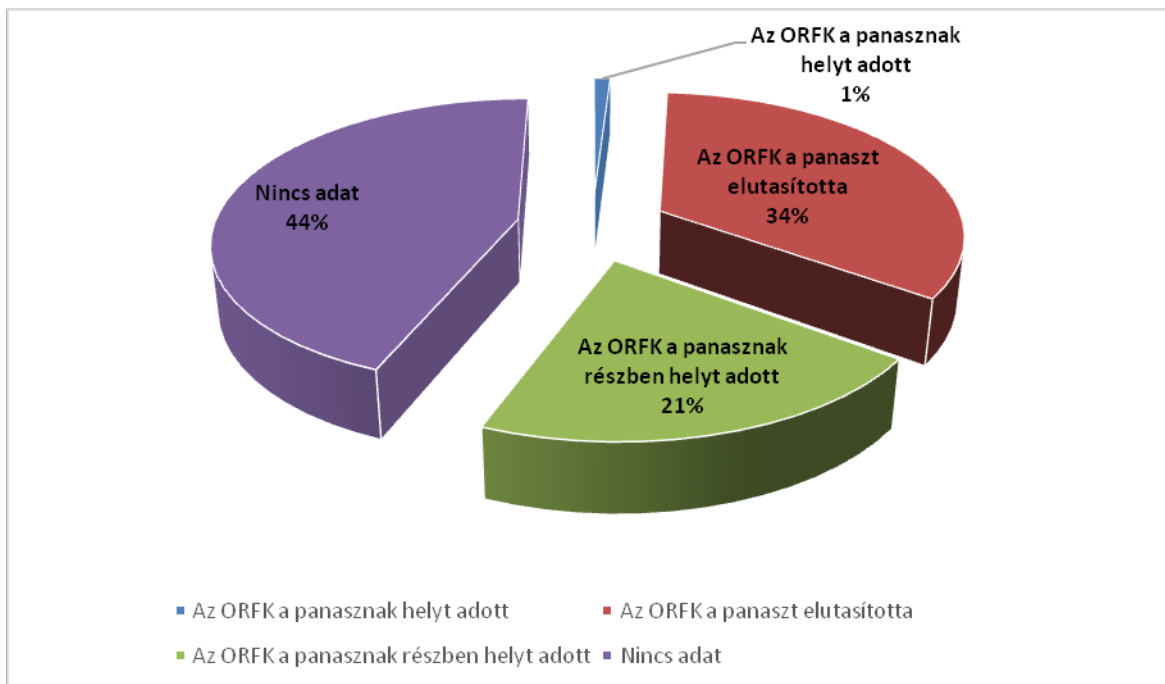
21. táblázat: Az ORFK-ra küldött ügyek sorsának megoszlása, 2013 (N, %)

	N	%
Az ORFK a panasznak helyt adott	1	1
Az ORFK a panaszt elutasította	35	34
Az ORFK a panasznak részben helyt adott	22	21
Nincs adat	44	44
Összesen	102	100

Az ORFK-hoz megküldött 103 ügyből 58 esetében van információ az ügyek sorsáról.

Az ügyek 34 százalékában az ORFK a panaszt elutasította, 21 százalékában részben helyt adott, és a panaszok 1 százalékában adott helyt.

1. ábra: Az ORFK-ra küldött ügyek sorsának megoszlása, 2013 (%)

Különvélemény és párhuzamos indoklás

A 22. táblázat szerint összesen 11 esetben, tehát az esetek 2 százalékában volt különvélemény.

22. táblázat: A különvélemények szerző szerinti megoszlása, 2013 (N, %)

	N	%
Dr. Féja András	0	0
Fráterné dr. Ferenczy Nóra	0	0

Dr. Juhász Imre	0	0
Dr. Kozma Ákos	0	0
Dr. Kádár András Kristóf	11	100
Összesen	11	100

Párhuzamos indoklás egyik esetben sem volt.

23. tábla: A testületi tagok által feldolgozott ügyek sorsának megoszlása 2013-ban

	Dr. Juhász Imre⁵	Dr. Kozma Ákos	Fráterné dr. Ferenczy Nóra	Dr. Féja András	Dr. Kádár András Kristóf
Elutasítás⁶	3	17	41	22	18
Elutasítás és áttétel⁷	0	0	2	1	0
Megszüntetés formai hiányosság miatt	2	0	2	2	3
Megszüntetés a panaszos előzetesen bejelentett tiltakozása miatt⁸	2	3	6	8	0
Áttétel (enyhe alapjogsértés vagy nem történt alapjogsértés vagy nem megállapítható)	15	32	35	33	25
Megküldve az ORFK-nak (súlyos alapjogsértés)	8	21	27	24	22
ÖSSZESEN	30	73	113	90	68
Érdemben vizsgált ügyek százalékos aránya a tag által előadott ügyek számához képest⁹	83 %	77%	60%	72%	69%

5 A testületi tag megbízatása 2013. április 13-ával megszűnt alkotmánybíróvá választása folytán.

6 Érdemi vizsgálatot nem igénylő (elkésett, hatáskörhiányos, nem a jogosult által előterjesztett, alá nem írt stb.) panaszbeadványok.

7 A Testületnek nincs hatásköre az ügyben, viszont a hatáskörrel rendelkező szerv az iratokból megállapítható.

8 A Testület érdemi vizsgálatot folytat le az ügyben, viszont a panaszos áttétel ellen bejelentett előzetes tiltakozása miatt az esetleges alapjogsérelem ellenére sem teszi át az ügyet az illetékes rendőrkapitányságra, hanem állásfoglalása meghozatalával lezárja az eljárást.

9 A tagokra szignált és 2013-ban áttétellel, az ORFK-nak megküldéssel és a tiltakozás miatti megszüntetéssel végződő ügyek száma osztva a tagokra szignált és 2013-ban állásfoglalással zárult ügyek számával.

Sértett alapjogok

24. táblázat: Sértett alapjogok gyakorisága, és megoszlása a sérülés foka szerint, 2013 (N)

	N	ebből csekély	ebből súlyos
Élethez való jog [Alk. 54. § (1)]	0	0	0
emberi méltósághoz való jog [Alk. 54. § (1)]	64	5	59
személyi szabadság [Alk. 55. § (1)]	44	0	44
személyi biztonság [Alk. 55. § (1)]	1	0	1
jó hírnévhez való jog [Alk. 59. § (1)]	3	1	2
magánlakás sérthetetlensége [Alk. 59. § (1)]	1	0	1
magántitok védelme [Alk. 59. § (1)]	0	0	0
személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [Alk. 59. § (1)]	19	0	19
mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország elhagyásához ill. hazatéréshez való jog [Alk. 58. § (1)]	0	0	0
véleménynyilvánítás szabadsága [Alk. 61. § (1)]	8	1	7
közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [Alk. 61. § (1)]	0	0	0
sajtószabadság [Alk. 61. § (2)]	0	0	0
gyülekezési jog [Alk. 62. § (1)]	1	1	0
egyesülési jog [Alk. 63. § (1)]	0	0	0
kérelem ill. panasz előterjesztéséhez való jog [Alk. 64. §]	0	0	0
tisztességes eljáráshoz való jog [Alk. 2. § (1)]	105	32	73
Diszkrimináció tilalma [Alk. 70/A. §]	1	0	1
tulajdonhoz való jog [Alk. 13. § (1)]	2	0	2
vállalkozás szabadsága [Alk. 9. § (2)]	0	0	0
munkához való jog [Alk. 70/B. § (1)]	0	0	0
testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [Alk. 70/D. § (1)]	13	0	13
sztrájkjog [Alk. 70/C. § (1)]	0	0	0
tud. és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [Alk. 70/G. § (1)]	0	0	0
gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [Alk. 60. § (1)]	0	0	0

kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [Alk. 54. § (2)]	0	0	0
védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [Alk. 57. § (3)]	0	0	0
jogorvoslathoz való jog [Alk. 57. § (5)]	0	0	0
menedékjog [Alk. 65. § (1)]	0	0	0
Gyermekjogok [Alk. 67. § (1)]	0	0	0
magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog (EJEE 8. cikk)	2	0	2
Összesen	140	38	102

25. táblázat: HA súlyos alapjogsértés történt, panaszolt intézkedések 2013-ban, és azok százalékos megoszlása (N,%):

	N	%
előállítás egyéb [Rtv. 33. § (2)–(5)]	60	9
igazoltatás [Rtv. 29. §]	54	8
Bilincs [Rtv. 48. §]	50	7
védelemnyújtás, felvilágosítás- és segítségadás, ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség [Rtv. 2. §]	45	6
Arányosság követelménye [Rtv. 15. §]	40	6
a rendőr közli az intézkedés tényét, célját [Rtv. 20. § (2)]	37	5
rendőr szabályosan igazolja magát [Rtv. 20. § (1), (3)–(4)]	31	4
testi kényszer [Rtv. 47. §]	27	4
elfogás tettenérés esetén [Rtv. 33. § (1)]	22	3
előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]	21	3
kényszerítő eszközök alkalmazásának követelménye (tv.-i feltételek, arányosság, ellenszegülés megtöréséig / intézkedés eredményességéig) [Rtv. 16. § (1)–(3)]	20	3
fogvatartott hozzátartozójának értesítése [Rtv. 18. §]	18	3
fogvatartott jogainak tiszteletben tartása [Rtv. 18. §]	18	3
ruházat, csomag és jármű átvizsgálása [Rtv. 30–31. §]	17	2
előállítás bcs. gyanúja miatt [Rtv. 33. § (2)]	17	2
segítségnyújtási kötelezettség [Rtv. 24. §]	16	2

fokozott ellenőrzés [Rtv. 30–31. §]	15	2
intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül [Rtv. 13. §]	13	2
képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel készítése, megsemmisítése [Rtv. 42–42/A. §]	11	2
intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen [Rtv. 39–40. §]	10	1
előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt [Rtv. 33. § (2)]	10	1
a rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről [Rtv. 20. § (2)]	10	1
sérülésokozás kerülése (hozzátartozó értesítése) [Rtv. 17. § (2)]	10	1
adatrögzítés az igazoltatás során [Rtv. 29. § (3)]	7	1
intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsult kártalanítása [Rtv. 13. § (3)]	7	1
orvosi ellátás [Rtv. 17. § (2)]	6	1
szolg. feladatok tv.-es teljesítése, előjáró utasításainak engedelmesség, közbiztonság, közrend védelme (élete kockáztatásával is) [Rtv. 11. § (1)]	5	1
elfogás egyéb esetben [Rtv. 33. § (1)]	5	1
közös szabályok (előzetes figyelmeztetés, terhes nővel és gyermekkorúval szembeni tilalmak, helyettesítő eszköz szabályai, előjárónak jelentéstételi kötelezettség [Rtv. 61–62. §]	5	1
kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód tilalma [Rtv. 16. § (4)]	3	0
elővezetés [Rtv. 34. §]	3	0
vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, ill. más eszköz alkalmazása [Rtv. 49. §]	3	0
közlekedésrendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés [Rtv. 44–45. §]	2	0
felvilágosítás kérés [Rtv. 32. §]	2	0
biztonsági intézkedés [Rtv. 37. §]	2	0

közlekedésrendészeti intézkedés keretében okmányok elvétele [Rtv. 44–45. §]	2	0
intézkedés elmulasztása [Rtv. 29.–46. §]	2	0
fegyverviselési jog [Rtv. 22. §]	1	0
segítség és eszközök igénybevétele [Rtv. 26. §]	1	0
közlekedésrendészeti intézkedés keretében mintavétel [Rtv. 44–45. §]	1	0
közlekedésrendészeti intézkedés keretében egyéb intézkedés [Rtv. 44–45. §]	1	0
személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [Rtv. 46. §]	1	0
csapaterő [Rtv. 58. §]	1	0
tömegosztatás során felszólítás [Rtv. 59–60. §]	0	0
tömegosztatás [Rtv. 59–60. §]	0	0
kizárólag a Szolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezés	0	0
intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően [Rtv. 13. §]	0	0
egyéb	0	0
szolgálati kutya alkalmazása [Rtv. 50. §]	0	0
útzár, megállásra kényszerítés [Rtv. 51. §]	0	0
belső szervezet és működés során egyéni felelősség mindenkor megállapítható legyen [Rtv. 11. § (2)]	0	0
veszélyhelyzet elhárításában közreműködés [Rtv. 14. §]	0	0
titoktartási kötelezettség [Rtv. 21. §]	0	0
idegenrendészeti intézkedés [Rtv. 35. §]	0	0
határforgalom-ellenőrzés [Rtv. 35/A. §]	0	0
műszeres ellenőrzés [Rtv. 41. §]	0	0
helyszín biztosítása [Rtv. 43. §]	0	0
személyi védelemmel, illetve Védelmi Programmal kapcs. intézkedés [Rtv. 46/A. §]	0	0
lőfegyverhasználat [Rtv. 52–56. §]	0	0
lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben [Rtv. 57. §]	0	0
külföldi szerv határrendészeti feladatokat ellátó tagjára	0	0

vonatkozó rendelkezések [Rtv. 62/A. §]		
közbiztonsági őrizet [Rtv. 38. §]	0	0
Összesen	706	100

* Mivel egy panaszhoz több panaszolt intézkedés is tartozhat, ezért az összes elemszám magasabb lehet, mint a panaszok száma

2013-ban összesen 102 esetben történt súlyos alapjogsértés.